

KALLELSE

Kallelse till sammanträde

Organ Social- och arbetsmarknadsnämnden

Plats Fredsgatan 23, Stora konferensen

Tid Torsdagen den 25 april 2024 kl. 09.00

Nr	Ärende	Dnr	Sida
1	Val av protokolljusterare		
2	Godkännande av föredragningslista		
3	SAN Ekonomirapport t o m mars 2024, bilaga Föredragning av Verksamhetscontroller Jesper Dahlberg	2024/7	2 - 8
4	Riktlinje för Handläggning av området beroende och missbruk, vuxen, bilaga Föredragning av Verksamhetschef Marina Dickfors	2024/53	9 - 47
5	SAN Delegationsordning - Revidering, bilaga Föredragning av Verksamhetschef Marina Dickfors	2024/5	48 - 92
6	Uppföljning Handlingsplan mot barnfattigdom 2023, bilaga Föredragning av Verksamhetschef Marina Dickfors	2024/51	93 - 125
7	SAN SKR - Förnyad Rekommendation, bilaga Föredragning av Verksamhetschef Marina Dickfors	2024/52	126 - 139
8	Förslag på undantag av påminnelseavgift och dröjsmålsränta vid fakturering enligt 8 kap 1 § socialtjänstlagen, bilaga Föredragning av Verksamhetschef Marina Dickfors		
9	SAN Nämnduppdrag 2024-04-25 - Fastighet, bilaga Föredragning av Ordförande Elisabet Pettersson (C)		
10	Nämndinitiativ (SBÄ & KD) "Tak över huvud garanti" - akutboende/härbärge, tillsammans med civilsamhället, bilaga Föredragning av Ordförande Elisabet Pettersson (C)	2024/10	
11	Information från verksamheten		
12	Rapporter		
13	Ärenden avgjorda med stöd av delegation		
14	Anmälningssärenden, bilagor		
15	Övriga frågor		

Händelser under perioden

- Två nya SIS placeringar BoU under februari, totalt tre stycken.
- Interna kostnader saknas fortfarande (lokal- och fordonshyror) utifrån budgeterat värde, 8,5mkr per helår.

Sammanfattning av periodens större avvikelseposter

- Lägre andel personer med anställningsstöd samt projektintäkter gör så att intäkterna är lägre än periodbudget
- Köp av huvudverksamhet går -0,3mkr sämre än budget, alla fakturor har inte hanterats av verksamheten i tid pga sjukdom, uppgår till ca. -1,7mkr.
- Personalkostnaderna är lägre än budget och beror på vakanser.
- Driftkostnaderna är -3,5mkr högre än budget och beror på att man tagit in inhyrd personal för att täcka upp för vakanser, 2,7mkr, samt sparkravet som ligger inbakat på 1,7mkr.
- Interna kostnader går 1mkr bättre än budget och beror på att fordons- och lokalhyror saknas i utfallet, beloppet för perioden uppgår till 2,1mkr utifrån budgeterat värde.

Periodresultat t om mars 2024 för SAN

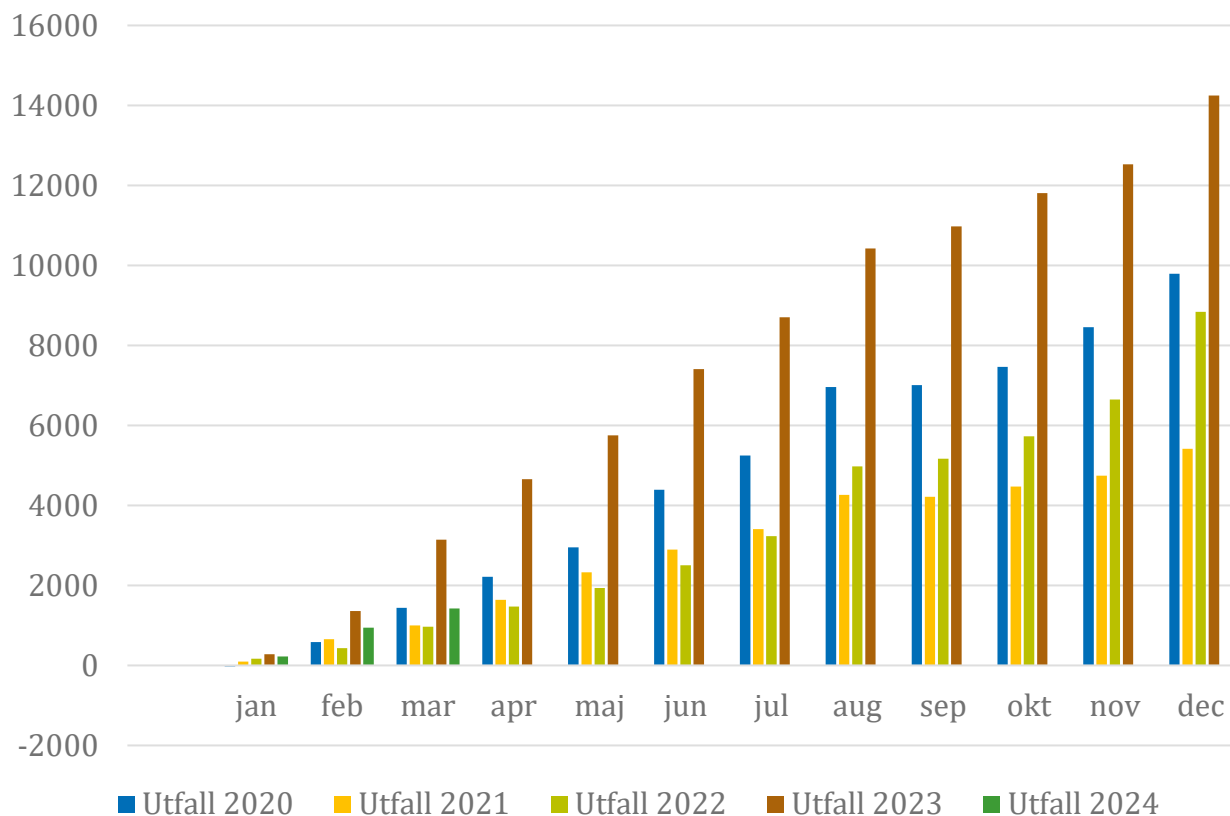
<i>Period</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>Periodbudget</i>	<i>Periodutfall totalt</i>	<i>Avvikelse</i>	<i>Utfall föregående period (xx)</i>
Externa intäkter			6 065	4 612	-1 453	0
Interna intäkter			273	63	-210	0
Summa Intäkter			6 337	4 674	-1 663	0
Köp av huvudverksamhet			-16 663	-16 951	-288	0
Personalkostnader			-25 268	-23 535	1 734	0
Driftskostnader			-760	-4 265	-3 506	0
Interna kostnader			-3 303	-2 273	1 030	0
Summa kostnader			-45 994	-47 024	-1 030	0
Nettokostnad			-39 657	-42 350	-2 693	0
Fastställd ram			37 412	39 657		0
RESULTAT			-2 245	-2 693	-2 693	0
Semesterlöseskuld						0
RESULTAT inkl semskuld						0

Periodens budget är beräknad med utgångspunkt från periodens antal månader x 1/12 av årsbudgeten.

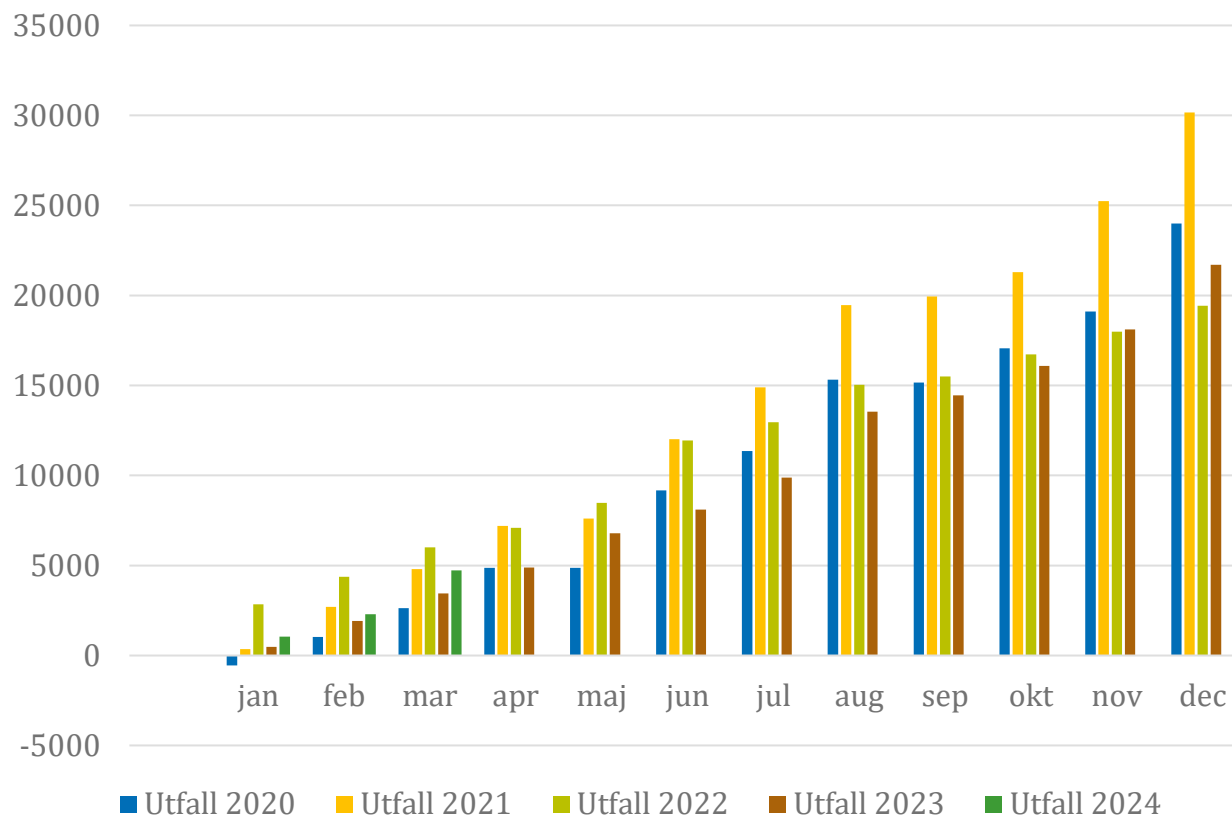
- För att komma i ram ligger ett besparingskrav på 1,7mkr under driftskostnader.

- Budget för administrativa kostnader är 3,8mkr för lågt budgeterad.

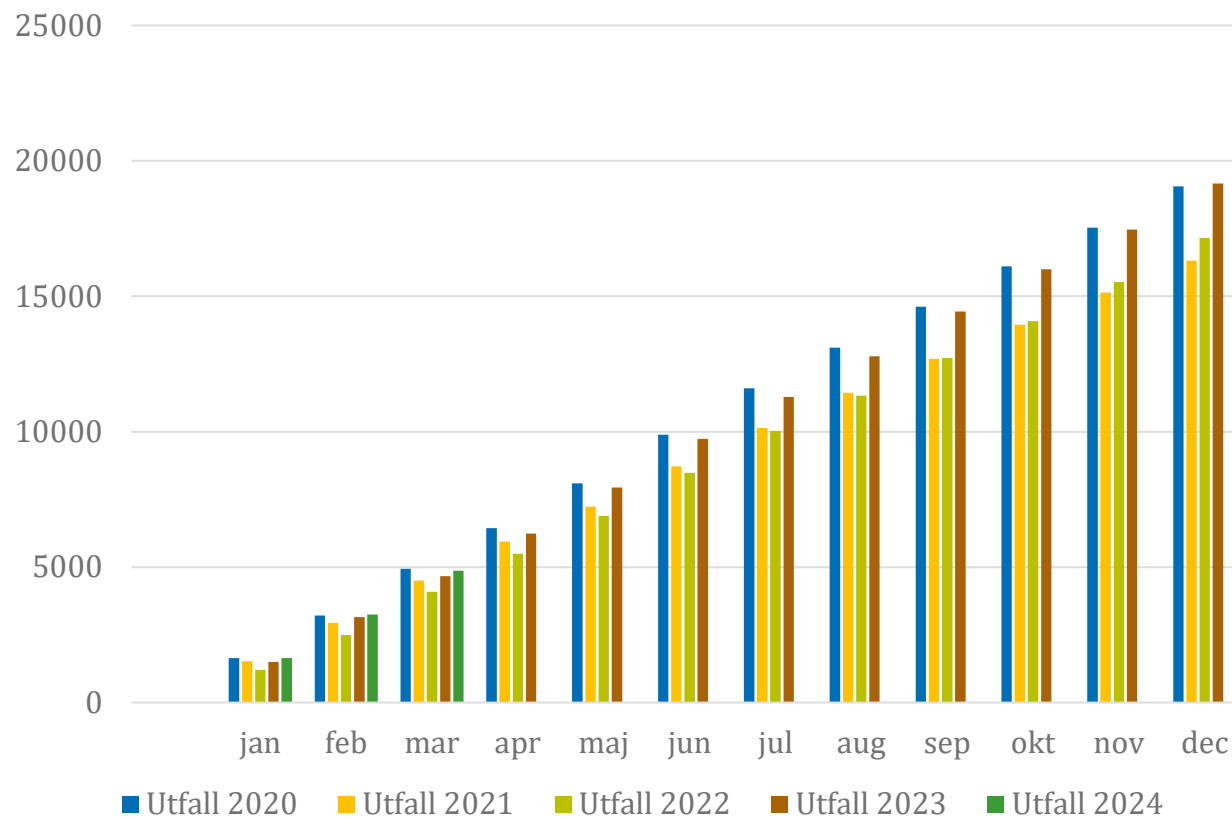
Placeringskostnader vuxen (vht 75410)

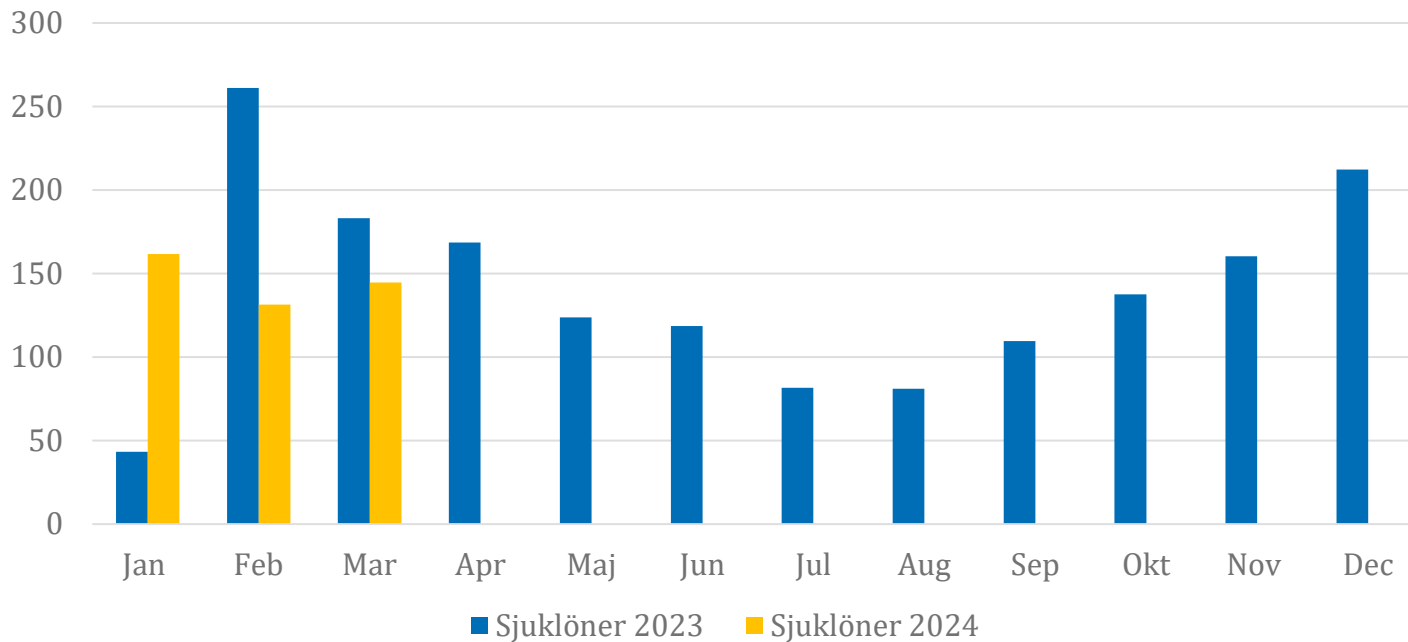
Placeringskostnader BoU (vht 75420)

Försörjningsstöd

Sjuklönekostnad per mars 2024

**Ny nämnd och struktur från jan-2023 där ombokning av löner skett vilket försämrar jämförbarheten i sjuklönekostnader under jan-mar.

Vård och Omsorg
Ingrid Strandman
Socialchef

Social- och arbetsmarknadsnämnden

MISSIV

Riktlinje för Handläggning av området beroende och missbruk, vuxen

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Riktlinjen ska säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det gäller utredning, bedömning och insatser som ska erbjudas. Riktlinjen ska fungera som en vägledning och ge stöd i det praktiska arbetet samt hjälp med att tolka lagstiftning i individuella behovsbedömningar. I takt med utveckling av rättspraxis, behöver beslut om stödinsatser regelbundet ses över. Även utveckling av nya insatser och behandlingsmetoder eller samhällsförändringar kan leda till ändrade krav på nämndens verksamhet. Riktlinjen är en vägledning och innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjlighet att få sitt ärende individuellt prövat. Varje ansökan ska utredas och varje beslut ska baseras på den enskildes behov.

Syftet med riktlinjen är att i huvudsak fungera som Social- och arbetsmarknadsnämndens styrdokument för handläggare och ska tillämpas vid handläggning av ärenden som rör vuxna med beroende och missbruksproblematik

- bidra till mer enhetliga bedömningsgrunder för att garantera likställighet och rättssäkerhet

- skapa tydlighet och samsyn i arbetet som rör socialtjänstens myndighetsutövning gällande riktlinjens målgrupp

Förslag till beslut

Social- och arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta,

att fastställa Riktlinje för Handläggning av området beroende och missbruk, vuxen.

Socialchef
Ingrid Strandman

Bilagor:

- 1 Riktlinje för Handläggning av området beroende och missbruk, vuxen

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet
och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

**Horisontella principerna
(tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)**

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Riktlinje för Handläggning av området beroende och missbruk, vuxen

SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

OBLIGATORISKA UPPGIFTER (METADATA)

I samtliga styrdokument ska finnas uppgift om:

- Vilken instans som har fastställt dokumentet
- När dokumentet har fastställts, datum enligt ISO 8610 (åååå-mm-dd), fylls i av sekreterare/registrator efter beslut.
- Diarienummer, fås av registrator
- Dokumentansvarig, titel
- Vilka dokumentet gäller för
- Klassificering enligt dokumenthanteringsplan, fås av registrator
- När översyn av dokumentet bör göras
- Var dokumentet ska publiceras
- Vilket/ vilka dokument som eventuellt ersätts
- Relation, om t ex Policy efterföljs av riktlinje
- Författningssamling, nummer fås av registrator, om det är aktuellt

Dokumentansvarig har det yttersta ansvaret för dokumentet. Dokumentansvarig ansvarar för styrdokumentets kommunikering.

I ansvaret ingår även att hålla dokumentet aktuellt genom att löpande se till att uppföljning och revision sker enligt anvisning i dokumentet eller om behov uppstår.

Revidering/översyn av styrdokument bör göras oavsett om dokumentet gäller till vidare. Lämplig tid är i samband med budgetprocess och/eller i början av mandatperiod.

Metadata om dokumentet

Dokumentnamn Handläggning av området beroende och missbruk, vuxen	Dokumenttyp Riktlinje	Omfattar Vård och omsorg
Beslutsinstans Social-och arbetsmarknadsnämnd	Dokumentansvarig Social- och arbetsmarknadsnämnden	Publicering Ledningssystem

Beslutad/datum 2024-03-07	Översyn bör göras 2025-03-07	Klassificering 1.3.1.	Diarienummer [Diarienummer]
Relation [Relation]	Ersätter [Ersätter]	Författningssamling	

INNEHÅLL

OBLIGATORISKA UPPGIFTER (METADATA)	2
1. INLEDNING	5
1.1 Syfte	5
1.2 Kommunens ansvar	5
2. LAGSTIFTNING	6
2.1 Socialtjänstlagen (SoL)	6
2.2 Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)	7
2.3 Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)	7
2.4 Allmänna vägledande dokument	8
3. MÅLGRUPPER	10
3.1 Unga vuxna	10
3.2 Personer med samsjuklighet	10
3.3 Personer med substitutionsbehandling	10
3.4 Personer i missbruk som är bostadslösa	11
3.5 Personer med spelmissbruk	11
3.6 Anhöriga	11
4. DEFINITIONER FÖR MISSBRUK OCH BEROENDE	12
4.1 Missbruk	12
4.2 Beroende	12
5. SAMVERKAN	13
6. BARNPERSPEKTIVET	14
7. VÅLD I NÄRA RELATION	15
8. HEMBESÖK	16
9. HANDLÄGGNING OCH DOKUMENTATION	17
9.1 Ansökan	17
9.2 Orosanmälan	17
9.3 Förhandsbedömning	18
9.4 Anmälan enligt 6 § LVM	18
9.4.1 Förhandsbedömning vid inkommen anmälan enligt 6 § LVM	18
9.5 Utredning enligt 11 kap 1 § SoL	19
9.6 Beslut	20
9.7 Kommunikering	21
9.8 Uppföljning	21
14. INSATSER	22
14.1 Öppenvård	22
14.2 Lägenhet som bistånd	22
14.3 Hem för vård eller boende (HVB)	23
14.4 Familjehem	23
15. LAGEN OM VÅRD AV MISSBRUKARE 1988:870 (LVM)	24
15.1 Kriterier för vård enligt LVM	24
15.1.1 Fortgående missbruk	24
15.1.2 Specialindikationerna	25
15.2 Syftet med vården enligt LVM	26
15.3 När socialtjänstlagens möjligheter är uttömda	26

15.4 LVM, LPT eller LVU?.....	26
15.5 Läkarintyg 9 § LVM	27
15.6 Polishandräckning 45 § LVM	27
15.7 Ansökan om plats på LVM-hem.....	28
15.8 Avsluta utredning	28
15.9 Ansöka om vård enligt LVM.....	28
16. OMEDELBART OMHÄNDERTAGANDE ENLIGT 13 § LVM	30
16.2 Underställning enligt 15 § LVM	30
16.3 Tidsfrist § 13 LVM.....	31
16.4 Offentligt biträde.....	31
16.5 Begäran om uppgifter enligt 7 § 2 st. LVM.....	31
17. ÖVRIG HANDLÄGGNING INOM OMRÅDET MISSBRUK	32
17.1 Lagen om omhändertagande av berusade personer (LOB).....	32
17.2 Kontraktsvård	32
17.3 Vårdvistelse	33
17.4 Begäran om yttrande i körkortsärenden	33

1. INLEDNING

Riktlinjen ska fungera som en vägledning och ge stöd i det praktiska arbetet samt hjälp med att tolka lagstiftning i individuella behovsbedömningar. I takt med utveckling av rättspraxis, behöver beslut om stödinsatser regelbundet ses över. Även utveckling av nya insatser och behandlingsmetoder eller samhällsförändringar kan leda till ändrade krav på nämndens verksamhet. Kommunens riktlinjer är en vägledning och innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjlighet att få sitt ärende individuellt prövat. Varje ansökan ska utredas och varje beslut ska baseras på den enskildes behov. En ansökan kan inte avvisas med motiveringen att riktlinjerna inte innehåller det sökta biståndet. Social- och arbetsmarknadsnämnden i Sala kommun har ansvaret för missbruksvården, såväl för utredning som för behandling. Kommunens yttersta ansvar omfattar däremot inte de insatser som ligger inom andra huvudmäns ansvarsområden.

1.1 Syfte

Syftet med riktlinjen är att i huvudsak:

- fungera som Social- och arbetsmarknadsnämndens styrdokument för handläggare och ska tillämpas vid handläggning av ärenden som rör vuxna med missbruks- eller beroendeproblematik
- bidra till mer enhetliga bedömningsgrunder för att garantera likställighet och rättssäkerhet
- skapa tydlighet och samsyn i arbetet som rör socialtjänstens myndighetsutövning gällande riktlinjens målgrupp.

1.2 Kommunens ansvar

Av 2 kap 1 § SoL framgår att varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Det innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Utöver ett övergripande ansvar för alla kommunens invånare har kommunstyrelsen ett specifikt ansvar för att stötta och hjälpa vissa grupper, bland annat invånare med missbruks- eller beroendeproblematik.

Av 5 kap 9 § SoL framgår att *"Socialnämnden skall aktivt sörja för att den enskilde missbrukaren får den hjälp och vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket. Nämnden skall i samförstånd med den enskilde planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen fullföljs."*

2. LAGSTIFTNING

Följande lagar är av stor betydelse för socialtjänstens arbete med individer med missbruks eller beroendeproblematik:

- Socialtjänstlagen (2001:253) SoL
- Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (1988:870) LVM
- Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52) LVU
- Socialtjänstförordningen (2001:937) SoF
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) OFSL
- Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Utöver ovanstående lagar kan även andra lagar, förordningar och konventioner vara tillämpliga, i synnerhet Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende. Även rättspraxis samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är av vikt. I socialtjänstförordningen ges kompletterande föreskrifter till socialtjänstlagen, LVM och LVU.

Kommunens arbete med vuxna med missbruks- eller beroendeproblematik regleras i socialtjänstlagen, kompletterad med tvångslagstiftningen LVM. När det gäller unga vuxna i åldrarna 18 till 20 år kan de efter socialtjänstens utredning bli föremål för insatser enligt såväl Socialtjänstlagen som Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller LVM. Insatser enligt LVU kan pågå fram tills den unge fyller 21 år. LVU ska, om den är tillämplig användas före LVM. På samma sätt har lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT) företräde före LVM.

2.1 Socialtjänstlagen (SoL)

Av 4 kap. 1 § SoL framgår att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. SoL utgår från en människosyn om delaktighet och eget ansvar. Dess övergripande mål är att främja människors ekonomiska och sociala trygghet, och jämlikhet i levnadsvillkor. Den enskilde ska genom insatser som utges med stöd av SoL tillförsäkras en skälig levnadsnivå och biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Socialnämnden ska aktivt sörja för att den enskilde får den hjälp och vård som personen behöver för att komma ifrån missbruket. Nämnden ska i samförstånd med den enskilde planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen fullföljs. (5 kap. 9 § SoL). Enligt 3 kap. 7 § SoL ska socialnämnden arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. Socialnämnden ska även arbeta för att förebygga och motverka missbruk av spel om pengar. Socialnämnden ska genom information till myndigheter, grupper och enskilda och genom uppsökande

verksamhet sprida kunskap om skadeverkningar av missbruk och om de hjälpmöjligheter som finns. SFS (2017:809).

2.2 Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

Vård till den som missbrukar ska ges i samförstånd med den enskilde enligt socialtjänstlagen. Under vissa förutsättningar som är angivna i LVM, ska dock vård beredas missbrukaren oavsett eget samtycke. Tvångsvården ska enligt 3 § LVM syfta till att motivera den som missbrukar till att frivilligt medverka till fortsatt behandling och att ta emot stöd för att komma ifrån missbruket.

En mer utförlig beskrivning kring handläggning och utförande utifrån LVM finns under rubriken *9.4.1 Förhandsbedömning vid inkommen anmälan enligt 6 § LVM* samt under rubriken *15. Handläggning och dokumentation, LVM*.

2.3 Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

Lagen innehåller bestämmelser om myndigheters och vissa andra organs handläggning vid registrering, utlämnande och övrig hantering av allmänna handlingar. För alla anställda inom socialtjänsten gäller sekretess, vilket regleras i 26 kap. offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (26 kap. 1 § OSL). Det betyder att man måste vara övertygad om att den enskilde eller någon närstående inte lider men, såsom kränkningar av den personliga integriteten eller andras missaktning, av att uppgiften lämnas ut. Sekretess gäller dock inte för beslut om omhändertagande av en enskild eller för beslut om vård utan samtycke såsom omhändertagande och vård enligt LVM och LVU (26 kap. 7 § OSL).

Sekretess gäller både gentemot enskild och gentemot andra myndigheter. Inom samma nämnd kan tjänstemän samråda med kollegor när det behövs för att kunna genomföra utredningen på bästa sätt för den enskilde som ansökt. En sekretessgräns gäller i förhållande till alla som är utanför men normalt inte till den som uppgiften handlar om. Sekretessreglerade uppgifter får bara lämnas över gränsen om en sekretessbrytande bestämmelse eller men-prövning tillåter det.

2.3.1 SEKRETESSBRYTANDE BESTÄMMELSER

Nödvändig vård, behandling eller annat stöd

Enligt 26 kap. 9 § OSL hindrar inte sekretessen enligt 1 § att uppgift om en enskild eller någon närstående till denne lämnas från en myndighet inom socialtjänsten till en annan sådan myndighet eller till en myndighet inom hälso- och sjukvården, om det behövs för att ge den enskilde nödvändig vård, behandling eller annat stöd och denne:

1. inte har fyllt arton år
2. fortgående missbrukar alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel, eller
3. vårdas med stöd av lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT) eller lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV).

Detsamma gäller uppgift om en gravid person eller någon närstående till denne, om uppgiften behöver lämnas för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet.

Misstanke om begånget brott

Enligt 10 kap. 23 och 24 §§ OSL hindrar inte sekretess att en uppgift som angår misstanke om ett begånget brott lämnas till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller någon annan myndighet som har till uppgift att ingripa mot brottet om fängelse är föreskrivet för brottet och det kan antas föranleda någon annan påföljd än böter. Det gäller om misstanken angår:

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år,
2. försök till brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år, eller
3. försök till brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år, om gärningen innefattat försök till överföring av sådan allmänfarlig sjukdom som avses i 1 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168).

Brotten som avses är bland annat mord, dråp, grov misshandel, våldtäkt, olaga frihetsberövande, människorov och människohandel.

Delgivning

Enligt 10 kap. 26 § OSL hindrar inte sekretess att uppgift om en enskilds adress, telefonnummer och arbetsplats eller uppgift i form av foto av en enskild lämnas till en myndighet, om uppgiften behövs där för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932) eller för bistånd med sådan delgivning.

2.4 Allmänna vägledande dokument

Socialstyrelsens riktlinjer omfattar bedömningsinstrument, medicinska test, läkemedelsbehandling, psykologisk och psykosocial behandling, psykosociala stödinsatser, behandling vid samsjuklighet och behandling av ungdomar med alkohol- eller narkotikaproblem. Syftet med Socialstyrelsens rekommendationer i deras riktlinjer är att ge vägledning för beslut på gruppnivå. Det är dock viktigt att missbruks- och beroendevården kan erbjuda ett brett utbud av behandlingsmetoder och rekommendationerna måste alltid anpassas till individens särskilda förutsättningar och önskemål.

Det finns mer information att inhämta som kan fungera som vägledande dokument hos följande:

- Lagtext med förarbeten
- Nationella riktlinjer

- Socialstyrelsens allmänna råd
- JO-beslut
- Domar
- Tillsynsbeslut

3. MÅLGRUPPER

Målgrupp för riktlinjen är vuxna från 20 år och uppåt, samt från 18 år i vissa fall, med missbruk eller beroende av alkohol, narkotika och andra beroendeframkallande medel samt spel om pengar. Målgruppen omfattar även anhöriga till personer med missbruks- eller beroendeproblematik. Riktlinjen avser insatser enligt SoL och i förekommande fall i enlighet med vad som gäller i LVM.

3.1 Unga vuxna

Unga vuxna, 16–20 år, handläggs som regel vid barn- och ungdomsenheten. Barn- och ungdomsenheten och Vuxenenheten ska samverka när ärendet så kräver. Unga vuxna som visar ett riskbeteende för att hamna i beroende och-/eller missbruk behöver skyndsamt få kontakt med socialtjänsten för att tidiga insatser ska kunna erbjudas.

3.2 Personer med samsjuklighet

För personer som har missbruks- eller beroendeproblematik och en psykisk ohälsa är det viktigt att båda problemområdena uppmärksammas och att den enskilde får en samordnad vård. På beroendecentrum Västmanland erbjuds det utredning, behandling samt nedtrappning och avgiftning för personer med beroende och har samtidigt annan psykiatrisk och-/eller somatisk sjukdom. Mer kring ovan framgår i dokument upprättat av Region Västmanland [Samverkan kring personer med missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel.](#)

3.3 Personer med substitutionsbehandling

Regionens beroendemottagning utreder och beslutar om LARO-behandling (Läkemedelsassisterad rehabilitering och behandling av opiatmissbrukare). I dokument upprättat av Region Västmanland ”*Samverkan kring personer med missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel*”, framgår det att en substitutionsbehandling kan efter utredning och bedömning erbjudas personer med minst ett års dokumenterat opiatmissbruk. I det fall där den enskilde har behov av insatser från socialtjänsten ska vårdplanen göras i samverkan mellan huvudmännen. Alla socialtjänstens insatser i samband med LARO-behandling ska vara behovsprövade och utgöras av biståndsbeslut.

3.4 Personer i missbruk som är bostadslösa

Den enskilde med en missbruks- eller beroendeproblematik löper större risk för att bli bostadslös. Obetalda hyror eller störningar i boendet kan indikera en beroendeproblematik och bör uppmärksammas inom socialtjänsten. För en person som vistats på institutionsvård är det viktigt att boende är ordnat när behandlingstiden beräknas vara slut. Vård på institution skall ses som en start på ett mer långsiktigt behandlingsarbete som sker i eftervård på hemmaplan.

Reglerna i SoL, innebär att var och en i första hand är skyldig att försörja sig själv och sin familj inom ramen för sin förmåga. I det ingår också ansvar för att ordna bostad, vilket innebär att den bostadslöse själv får söka bostad via bostadsförmedling, bostadsföretag, andrahandsförmedlingar eller på annat sätt försöka ordna sin bostadssituation. Föräldrar har huvudansvaret för att säkerställa nödvändiga levnadsvillkor för sina barn och ansvarar för att barnens behov och rättigheter blir tillgodosedda.

3.5 Personer med spelmissbruk

Socialnämndens ansvar har sedan 1 januari 2018 utvidgats till att förebygga och motverka spelmissbruk vilket avser spel om pengar. Det innebär att kommunen ska kunna erbjuda stöd och behandlingsinsatser mot ett utvecklat beroende av spel. Hälso- och sjukvården har sedan tidigare ansvar för att behandla spelberoende, precis som vid andra psykiatriska tillstånd. Vad gäller socialtjänsten så utvidgas de ansvar som tidigare bara gällt vid missbruk av beroendeframkallande medel till att gälla även vid spelmissbruk. Personer med spelmissbruk eller spelberoende har ofta behov av insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård. Problematiken är ofta sammansatt och insatser behöver samordnas för att de ska bli effektiva och möta och bidra till att lösa individens hela situation.

3.6 Anhöriga

Socialtjänstens verksamheter behöver samverka med anhöriga om hur stödet till den närstående individen ska ges. Samverkan förutsätter att det finns ett samtycke från individen.

Anhöriga till personer med missbruks- eller beroendeproblematik kan erbjudas stöd från socialtjänsten. Anhörigstöd kan ges både enskilt och i grupp. Barn och ungdomar till personer med beroendeproblematik är en särskild utsatt grupp som ska uppmärksammas och erbjudas stöd. Föräldrar ska alltid informeras om att det finns stödverksamhet till barn och ungdomar som upplevt missbruk och beroende i sin familj. Inom Sala kommun finns *stödgruppen Rodret*. Rodret är ej biståndsbedömt utan ges i öppna former via intresseanmälan. I Sala kommun finns även Anhörigcentrum som kan ge stöd genom enskilda samtal eller i grupp.

4. DEFINITIONER FÖR MISSBRUK OCH BEROENDE

Enligt [Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för vård och stöd vid missbruk och beroende](#) definieras missbruk och beroende enligt diagnosklassifikationerna i diagnossystemet DSM-IV.

4.1 Missbruk

Enligt diagnossystemet DSM-IV krävs att minst ett av fyra kriterier är uppfyllda under en och samma tolv månadersperiod för att det ska vara ett missbruk.

1. upprepad användning av alkohol eller narkotika som leder till misslyckande att fullgöra sina skyldigheter på arbetet, i skolan eller i hemmet.
2. upprepad användning av alkohol eller narkotika i riskfyllda situationer, exempelvis vid bilkörning eller i arbetslivet.
3. upprepade kontakter med rättsväsendet till följd av missbruket.
4. fortsatt användning trots återkommande problem.

4.2 Beroende

Enligt diagnossystemet DSM-IV krävs att minst tre av sju kriterier är uppfyllda under en och samma tolv månadersperiod för att det ska vara ett beroende:

1. behov av allt större dos för att uppnå ruseffekt.
2. abstinensbesvär när bruket upphör.
3. intag av större mängd eller intag under längre tid än vad som avsågs.
4. varaktig önskan, eller misslyckade försök, att minska intaget.
5. betydande del av livet ägnas åt att skaffa, konsumera och hämta sig från missbruket av alkohol eller narkotika.
6. viktiga sociala, yrkesmässiga eller fritidsmässiga aktiviteter försummas.
7. fortsatt användning trots kroppsliga eller psykiska skador.

5. SAMVERKAN

En helhetsbedömning av den enskildes behov och förmåga ska alltid göras. Vid behov av flera typer av bistånd ska samverkan ske inom enheten och med nämndens övriga verksamheter. Samverkan ska ske med den enskildes samtycke och delaktighet med målet att öka den enskildes livskvalitet. Samverkan internt och externt ska syfta till att skapa en helhetssyn på den enskildes behov samt hur dessa behov ska tillgodoses för att uppnå bästa värde och nytta.

Viktiga samverkansparter är bland annat primärvården, regionens beroendevård, öppen- och slutenvårdspsykiatri, polisen samt kriminalvården. Samverkan kan styras av samverkansdokument rörande regional samverkan, lokal samverkan eller andra former och överenskommelser, till exempel Läns gemensamma överenskommelse för samverkan om vuxnas psykiska ohälsa.

6. BARNPERSPEKTIVET

I alla situationer där professionella möter personer med missbruks- eller beroendeproblematik som är föräldrar eller lever med barn, måste barns och ungas situation uppmärksammas och deras rättigheter, behov av hjälp och stöd tillgodoses.

För missbruks- och beroendevården räcker det inte att i utredning och behandling ha fokus på enbart missbruket, utan även på hur det har påverkat och påverkar relationerna och samvaron i familjen. I socialtjänstens utredningar som rör vuxna ska det därför alltid kartläggas om det finns barn med i bilden och hur barnen är berörda. Att iaktta ett barnperspektiv i en utredning som gäller en vuxen får inte medföra att barnet utreds.

Vuxenenheten ska göra en anmälan om oro till barn och ungdomsenheten enligt 14 kap. 1 § SoL om det:

- finns ett missbruk hos någon som är förälder, har umgänge med barn eller har barn boende hos sig
- inkommer anmälningar om LOB, samt trafiknykterhetsbrott som berör någon av föräldrarna.

Barnkonventionen som lag trädde i kraft den 1 januari 2020. Beslutet innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. En inkorporering av barnkonventionen bidrar till att synliggöra barnets rättigheter. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn och att barnet ska tillförsäkras det skydd och den omvårdnad som det behöver. Dock ska hänsyn tas till de rättigheter och skyldigheter som finns för barnets föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för denne.

7. VÅLD I NÄRA RELATION

Enligt Socialstyrelsen befinner sig kvinnor, som har missbruks- eller beroendeproblematik, många gånger i livssituationer som ökar risken för att utsättas för våld, samtidigt som de kan ha svårare än andra våldsutsatta att få stöd och hjälp. Våldet ses som en konsekvens av missbruket eller beroendet, och därmed tenderar våldsutsattheten att negligeras och osynliggöras. Liksom andra våldsutsatta kvinnor utsätts kvinnor med missbruks- eller beroendeproblematik både fysiskt, psykiskt och sexuellt. Utöver problem med våldsutsatthet och missbruk eller beroende kan det handla om psykisk eller fysisk ohälsa, arbetslöshet, svag ekonomi eller osäker bostadssituation.

När socialtjänsten utreder ett ärende om våld i nära relation och får kännedom om att det finns barn, ska en orosanmälan upprättas till enheten för barn och familj som utan dröjsmål är skyldiga att starta en utredning. Kvinnors specifika behov ska särskilt beaktas vid valet av vård och behandlingsinsatser. Kvinnor med missbruk eller beroende som har barn ska särskilt uppmärksammas.

Socialtjänsten bör med utgångspunkt i barnets behov kunna erbjuda insatser enligt SoL till våldsutövande föräldrar men även till andra våldsutövande vuxna som bor tillsammans med barn. Insatserna bör syfta till att våldet upphör och att våldsutövaren får en ökad förståelse för hur våld påverkar barn. De bör genomföras med beaktande av barnets behov av trygghet och säkerhet.

Den 15 februari 2024 beslutade riksdagen om regeringens proposition att skyddat boende ska bli en ny placeringsform som omfattas av tillståndsplikt och kvalitetskrav. Propositionen stärker även rättigheterna för medföljande barn. Lagändringarna trädde i kraft 1 april 2024.

Reformen innebär bland annat att:

- Skyddat boende införs som en ny boendeinsats i SoL.
- Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till skyddade boenden. Kommunen ska kunna erbjuda skyddat boende till våldsutsatta som exempelvis har ett beroende.
- Barnrättsperspektivet stärks; barn som följer med en vårdnadshavare ska få egna beslut om insatser, ökad rätt till skolgång samt möjlighet till hälsoundersökning
- Insatsen skyddat boende ska vara av god kvalitet.
- Privata utförare som driver skyddade boenden måste ha tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO), kommuner som driver skyddat boende ska anmäla det till IVO.

8. HEMBESÖK

Socialtjänsten ska i sitt arbete beakta SoL 1 kap 1 § om att all verksamhet ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet. Det finns inget uttryckligt stöd i lag för att socialtjänsten ska gå in i den enskildes bostad oavsett vad syftet är. För att få göra ett hembesök krävs därför att den enskilde samtycker till det då det är en så pass ingripande åtgärd.

Vidare har Justitieombudsmannen (JO) kritiserat socialtjänsten när de har gjort oanmälda hembesök. Det får enligt JO endast ske i undantagsfall, exempelvis när socialtjänsten befarar att det föreligger en nödsituation och att det framkommit misstanke om att någon far illa.

9. HANDLÄGGNING OCH DOKUMENTATION

Handläggning och dokumentation regleras i SoL och i förvaltningslagen (FL). Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Både den som fattar beslut om insatser och den som utför insatsen är således skyldiga att dokumentera. Dokumentationen ska utformas med respekt för den enskildes integritet och beskrivningen av den enskildes förhållanden ska präglas av saklighet och objektivitet.

9.1 Ansökan

Den som har behov av stöd och vård kan ansöka om det i form av bistånd. Ansökan kan göras muntligt eller skriftligt. En ansökan leder alltid till att en utredning enl. 11 kap. 1 § SoL inleds. Ansökan kan göras av den enskilde själv eller genom att den enskilde anlitar ett utsett ombud, exempelvis god man eller förvaltare som för dennes talan i ett ärende hos en myndighet.

I samband med att uppgifter inkommer om eventuellt behov av stöd hos en vuxen ska det kontrolleras var den enskilde är folkbokförd och vilken kommun som är ansvarig.

9.2 Orosanmälan

En anmälan om oro gällande missbruk eller annat socialt nedbrytande beteende kan göras muntligt eller skriftligt till socialtjänsten av privatperson, närstående, annan myndighet eller egen nämnd. En anmälan kan leda till beslut om att ej inleda utredning:

- om samtycke saknas eller
- att tvångsåtgärder ej bedöms tillämpliga.

Anmälan kan också leda till att personen medger hjälpbehov, varvid utredning enligt SoL inleds.

Utredning kan också inledas mot den enskildes vilja, om situationen bedöms kunna vara så allvarlig att tvångsvård enligt LVM kan komma att bli aktuellt. I de fall där personen är under 20 år tillämpas istället LVU.

I samband med att uppgifter om oro för en enskild inkommer, ska en bedömning göras samma dag om det finns skäl för omedelbara insatser från socialtjänsten. Bedömning görs i samråd med teamledare alternativt enhetschef.

9.3 Förhandsbedömning

Huruvida en utredning ska inledas eller inte när en anmälan inkommit avgörs genom en förhandsbedömning. Bedömningen går ut på att bilda sig en uppfattning om den enskildes situation och inställning till att ta emot hjälp. Bedömningen grundar sig vidare på vad som framkommit i den aktuella anmälan, eventuella tidigare anmälningar samt tidigare kännedom om den som anmälan gäller.

Under förhandsbedömningen får socialtjänsten endast ta kontakt med personen det gäller och inte ta in uppgifter från andra. Att ta in uppgifter från andra än den enskilde själv ses som en utredningsåtgärd. Möjlighet finns dock att kontakta anmälaren för att kontrollera inkomna uppgifter.

Om förhandsbedömningen leder fram till beslut om att inte inleda utredning ska det dokumenteras med uppgifter om att en utredning inte inleds, skälen för nämndens beslut, beslutsdatum samt namn och befattning eller titel på den som har fattat beslutet.

Någon exakt tidsgräns för en förhandsbedömning som avser vuxna över 20 år saknas och får avgöras med stöd av uppgifterna i anmälan. Det finns dock bestämmelser om skyndsamt handläggning i FL.

En utredning enligt SoL får inte inledas mot den enskildes vilja. Däremot måste socialtjänsten alltid inleda utredning, oavsett om den enskilde vill medverka till utredningen eller inte, vid begäran från andra myndigheter som socialtjänsten har skyldighet att yttra sig till. Det gäller exempelvis vid begäran om yttrande i körkortsärenden.

9.4 Anmälan enligt 6 § LVM

En anmälan om oro gällande missbruk kan göras muntligt men bör enligt Socialstyrelsen kompletteras med en skriftlig anmälan. Om en enskild är i behov av vård enligt LVM har statliga och kommunala myndigheter, exempelvis sjukvård och polis som i sin verksamhet regelbundet kommer i kontakt med gruppen missbrukare, anmälningsskyldighet enligt LVM. Observera att det inte kan ställas krav på att en anmälan görs skriftligt eller på särskild blankett.

När en anmälan enligt 6 § LVM inkommer ska personen som anmälan avser snarast kontaktas, sökas upp för bedömning och informeras om inkommen anmälan. Det kan göras via att ringa personen, skicka kallelse och alternativt söka upp personen där det kan antas att personen befinner sig (i de fall det bedöms att personen kan befinna sig i allvarlig fara).

9.4.1 FÖRHANDBEDÖMNING VID INKOMMEN ANMÄLAN ENLIGT 6 § LVM

Enligt LVM ska socialtjänsten inleda utredning när anmälan enligt LVM inkommit eller på något annat sätt fått kännedom om att det kan finnas skäl att bereda

någon tvångsvård. Nämnden måste därför ta ställning till om det kan föreligga skäl för tvångsvård eller inte. Om det vid en förhandsbedömning framkommer att det inte föreligger förutsättningar för tvångsvård enligt LVM får utredning inte inledas mot den enskildes vilja. Om det inte finns förutsättningar för att inleda utredning enligt LVM får utredning endast inledas med stöd av SoL efter inkommen ansökan.

I bedömningen ska det exempelvis framgå om anmälan bedöms vara av akut art och om det framgår direkt fara för liv och hälsa samt vilka åtgärder och bedömningar socialtjänsten gör. Oavsett om inkommen anmälan bedöms vara akut eller ej, ska bedömningen motiveras tydligt kring skälen till att vi väljer att inleda/ej inleda utredning. Bedömning ska ske i samråd med teamledare eller enhetschef.

Det är tillräckligt att *det kan finnas skäl* för tvångsvård för att utredning ska påbörjas. Skyldigheten att inleda en utredning enligt LVM är stark vid anmälan från hälso- och sjukvården eller från annan socialtjänst. Det innebär dock inte att en utredning enligt LVM ska inledas vid samtliga inkomna anmälningar, då det alltid ska ske en individuell bedömning i varje enskilt ärende.

9.5 Utredning enligt 11 kap 1 § SoL

Av 11 kap 1 § SoL framgår att socialtjänsten utan dröjsmål ska inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till socialtjänstens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd. Beslut att inleda utredning enligt 11 kap 1 § SoL fattas av socialsekreterare.

Utredning enligt ovan paragraf inleds alltid med samtycke av den enskilde. Om den enskilde inte samtycker till att utredning inleds, ska det dokumenteras och utredning inleds inte. Om den enskilde under utredningens gång återtar sitt samtycke till utredning, ska utredningen utan dröjsmål avslutas.

Syftet med en utredning är att ge beslutsfattaren ett beslutsunderlag, bedöma behov samt utgöra en grund för val av insatser. Utredningen ska genomföras skyndsamt och ha ett helhetsperspektiv. Av dokumentationen i utredningen ska det bland annat framgå hur den enskilde uppfattar sina behov, om standardiserade bedömningsmetoder har använts som en del i utredningen och i så fall vilken eller vilka, vilken bedömning som nämnden har gjort av den enskildes behov och vilka faktiska omständigheter och händelser av betydelse som ligger till grund för nämndens bedömning.

Utredningen ska vara tillräckligt omfattande för att kunna ge tillfredsställande underlag för beslut, men inte vara mer ingående än vad som är nödvändigt för utredningens syfte. Utredningstiden räknas från och med den dag beslut togs om att inleda utredning.

Addiction Severity Index (ASI) är ett utredningsverktyg som rekommenderas att ingå som en del av den utredning som avser missbruk/beroende gällande

personer som är över 18 år. Intervjun bör genomföras vid någon av de inledande kontakterna. Det ger en grund för bedömning av individens hjälpbehov och för planering av vård och behandling. Metoden kan öka klientens delaktighet i utredningsarbetet eftersom klientens egna skattningar av oro och besvär samt bedömning av hjälpbehov är av relevans i ASI.

En utredning avseende beroendevård bör omfatta följande områden:

- Vad utredningen avser
- Vem som omfattas av utredningen
- Utredningsförfarande
- Bakgrund (kortare redogörelse för personens bakgrund)
- Bostad
- Fysisk hälsa
- Psykisk hälsa
- Arbete och försörjning
- Alkohol användning
- Narkotika användning
- Rättsliga problem
- Våld
- Familj och umgänge/nätverk
- Barnperspektiv
- Personens egen uppfattning
- Bedömning
- Förslag till beslut

9.6 Beslut

Ett ärende avgörs alltid genom ett beslut. Beslutet ska fattas direkt i anslutning till att utredningen slutförs oavsett om beslutet kan verkställas vid tidpunkten. Alla beslut ska vara skriftliga och meddelas den enskilde. Beslutet ska vara tydligt och begripligt för den enskilde. Av biståndsbeslutet ska tydligt framgå

- Vem beslutet avser
- Vad som beslutats
- Lagrum
- Skäl för beslut
- Beslutsdatum
- Vem som fattat beslutet
- Vad den enskilde ansökt om
- Vilka insatser som beviljats respektive avslagits helt eller delvis
- Målet med insatserna
- För hur lång tid beslutet gäller
- Motivering till ev. avslag med besvärshänvisning

Varje nytt beslut ska gå att koppla till en aktuell utredning kring insatsen. Beslutet ska alltid delges den enskilde. I samband med delgivning ska den enskilde informeras om möjligheten att överklaga ett beslut om avslag på en ansökan.

9.7 Kommunicering

Ett ärende får enligt 17 § FL inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har tagit del av utredningen eller underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan. Den enskilde ska ges möjlighet att yttra sig över utredningen och/eller uppgiften. Kommunicering ska alltid dokumenteras.

9.8 Uppföljning

Alla beslut ska följas upp och omprövas innan beslutet löper ut eller vid förändrade behov. I samband med uppföljning revideras genomförandeplanen. Vid institutionsplaceringar sker uppföljning med ungefär sex veckors intervall eller då behov uppstår.

14. INSATSER

Nämndens avsikt är att i så stor utsträckning som möjligt använda sig av förebyggande insatser samt öppenvårdsinsatser för att så få individer som möjligt ska behöva placeras externt.

De insatser som beviljas ska vara av god kvalitet och bygga på kunskap och beprövad erfarenhet. Så snart utföraren har informerats och beställningen har bekräftats ska insatsen påbörjas och en genomförandeplan upprättas inom rimlig tid.

14.1 Öppenvård

Insatser riktade till missbrukare med behov av stöd och behandling ska ha en rehabiliterande inriktning och främst ske i öppna former. När ansökan om extern placering och behandling prövas ska alltid insatser i öppenvård utredas som ett alternativ. Omfattningen på insatserna varierar utifrån behovet. Insats om öppenvårdsbehandling vänder sig till olika typer av missbruks- och beroendeproblematik. Det kan vara alkohol, narkotika, läkemedel eller spel. Insatsen syftar till att ge stöd och verktyg för att uppnå en livsstilsförändring och bli fri missbruket eller beroendet. Insatsen öppenvård vänder sig även mot anhöriga till personer i missbruk eller beroende. Om extern öppenvård eller extern placering föreslås ska det framgå i utredningen varför behoven inte kan tillgodoses genom kommunens egna vårdinsatser.

Inom socialtjänstens öppenvård kan stöd av olika former ges. Insatserna kan syfta till att stödja personer som på grund av konsekvenser av sitt missbruk eller beroende har svårigheter att erhålla eller behålla eget boende och därför behöver individstödande insatser. Målet med insatserna kan exempelvis vara socialt stöd, att den enskilde ska kunna erhålla eller behålla sitt boende, få stöd i att söka egen bostad, få struktur i vardagen, få möjlighet till större delaktighet i samhället och därigenom leva ett självständigt liv.

14.2 Lägenhet som bistånd

Insatsen avser beslut om boende i kommunens lägenheter genom socialt kontrakt. Tillsammans med insatsen erbjuds kontakt med öppenvården, så som behandling utifrån missbruk, motiverande samtal eller annat praktiskt stöd. Det praktiska stödet kan exempelvis syfta till att stärka den enskildes förmåga att hantera sin vardag både inom och utanför det egna hemmet, planera för en aktiv vardag samt få stöd i att bibehålla nykter-/drogfrihet.

Boendeformen är inte permanent, utan ett tillfälligt boende som ska ses som ett led i strävan efter att den enskilde ska finna och klara av ett framtida självständigt boende.

14.3 Hem för vård eller boende (HVB)

Om utredningen kommer fram till att klienten har behov av vård och behandling i form av heldygnsvård kan placering vid HVB vara aktuellt. Den enskildes behov styr valet av insats. Placering i HVB utgör ofta en del i en längre vårdinsats och det är viktigt att ansvarig handläggare fortsätter kontakten med den enskilde och vårdgivaren under hela vårdtiden och planerar de insatser som bedöms behövas efter placeringen. Beslut om placering i HVB fattas enligt 4 kap. 1 § SoL och ska innehålla uppgifter om vilken tid beslutet gäller och dygnskostnad. När beslut om placering tagit ska även ett beslut om Egenavgift tas i den beviljade insatsen om HVB. Beslutet om Egenavgift kan antingen vara att egenavgiften ska debiteras eller att egenavgiften efterges. Val av HVB-hem ska utgå från de hem som upphandlats i enlighet med aktuellt ramavtal.

I regel krävs att öppenvårdsinsatser är prövade och uttömda. För den enskilde som vistas på institution är det viktigt att arbeta för att boendesituationen efter behandling ger förutsättningar för fortsatt drogfrihet. Vård på institution ska ses som en start på ett långsiktigt behandlingsarbete som sker med eftervård på hemmaplan.

Ett beslut om placering på HVB fattas enligt delegationsordningen, där enhetschef har delegation att fatta beslut om placering upp till sex månader. Därefter är det Social – och arbetsmarknadsnämndens utskott som fattar förlängning av beslut.

14.4 Familjehem

Placering i familjehem för vuxna kan ges till personer över 18 år med missbruksproblem. Ersättningar till familjehem skall alltid utgå från SKR:s rekommendationer. Ersättningen till familjehemmet, arvode och omkostnad, ska alltid vara avtalad och klar mellan omsorgsnämnden och uppdragstagaren innan placering. Familjehem som används av socialtjänsten ska vara utredda och godkända. Ett beslut om placering i familjehem fattas enligt delegationsordningen, där enhetschef har delegation att fatta beslut om placering upp till sex månader. Därefter är det Social – och arbetsmarknadsnämndens utskott som fattar förlängning av beslut.

15. LAGEN OM VÅRD AV MISSBRUKARE 1988:870 (LVM)

15.1 Kriterier för vård enligt LVM

Enligt 2 § LVM ska vård inom socialtjänsten ges en person med missbruk i samförstånd med den enskilde själv enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen. Under vissa förutsättningar som är angivna i LVM ska vård trots ovan beredas den enskilde oberoende av den enskildes egna samtycke.

För att vård med stöd av LVM ska komma till stånd måste såväl *generalindikationen* som någon av *specialindikationerna* i 4 § LVM vara tillämpliga.

Generalindikationen innebär att den enskilde,

1. till följd av ett fortgående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga läsningsmedel är i behov av vård för att komma ifrån sitt missbruk,
2. att vårdbehovet inte kan tillgodoses enligt socialtjänstlagen eller på annat sätt och
3. den enskilde till följd av missbruket

(*specialindikationer*)

- a) utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara (hälsoindikation),
- b) löper en uppenbar risk att förstöra sitt liv (social indikation), eller
- c) kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon annan (våldsindikation)

15.1.1 FORTGÅENDE MISSBRUK

Med fortgående alkoholmissbruk menas att missbruket ska ha en viss varaktighet. Det får inte röra sig om en tillfällig överkonsumtion. Periodvis återkommande missbruk kan omfattas av lagen. Med missbruk av narkotika avses allt icke-ordinerat bruk av narkotika. I princip är allt injektionsmissbruk samt dagligt eller så gott som dagligt missbruk, oberoende av intagningsätt och medel, att betrakta som fortgående missbruk. När man bedömer allvarlighetsgrad av missbruk är en ung ålder något som särskilt ska beaktas. Med missbruk av flyktiga läsningsmedel menas inandning av flyktiga läsningsmedel i syfte att berusa sig. Missbruk av sådana preparat kan medföra både omedelbara fysiska skador som exempelvis hjärtstillstånd och andningssvårigheter och omfattande sociala skador. Ett vanemässigt bruk av medlen betraktas därför som fortgående missbruk enligt Socialstyrelsen.

15.1.2 SPECIALINDIKATIONERNA

Hälsoindikationen: Den enskilde behöver inte ha ådragit sig somatiska eller psykiska komplikationer för att den medicinska specialindikationen ska gälla. Den medicinska specialindikationen avser inte heller endast direkt alkohol- eller drogrelaterade komplikationer. Däremot måste det finnas en klart påvisbar risk för den fysiska och/eller psykiska hälsan vid allvarligt missbruk.

Med att utsätta sin hälsa för allvarlig fara avses inte bara det uppenbara, utan att individen till följd av missbruket försummar sin hälsa eller utsätter sig för hälsofarliga risker. Det kan vara att den enskilde till följd av ett okontrollerbart missbruk har råkat eller riskerar råka i en nödsituation som hotar hens hälsa. Till exempel, inte äter, riskerar att förolyckas eller frysa ihjäl. Kravet är betonat på allvarlig fara.

Sociala specialindikationen: Den sociala specialindikationen handlar om en helhetsbedömning om en enskilds personliga förhållanden och tar sikte på levnadsförhållanden som är avgörande för den enskildes fortsatta liv. Det vill säga de sociala konsekvenserna. Det kan handla om att en person är på väg att hamna i ett socialt utanförskap till följd av missbruket, att missbruket dominerar dennes livsföring och att hen inte längre kan upprätthålla normala sociala relationer. Det kan också handla om att den enskilde är på väg att slås ut från arbetsmarknad, oförmåga till att fullfölja studier, avsaknad av boende, förlust av körkort, rättsliga påföljder eller att denne tappat förmågan till att ta hand om sina barn. Det ska vara en utomordentlig allvarlig situation, men heller inte behöva handla om att det redan finns påvisbara medicinska skador. Används oftast på yngre personer men risk kan föreligga oavsett ålder.

Våldsindikationen: Med skada avses inte bara fysisk skada utan även sådant psykiskt lidande som närstående ibland utsätts för genom ett hotfullt, pockande eller hänsynslöst uppträdande kan utgöra grund för ingripande enligt LVM. Däremot anses inte enbart en ekonomisk skada förorsakats. Det räcker med att en skada kan befaras komma uppstå.

Risken att skada sig själv – Här ingår suicid eller allvarlig självskada. Om kriterier för LPT uppfylls ska det i stället användas. Indikatorn anses dock vara uppfylld om suicidhot och suicidtankar uppkommer i samband med påverkan eller i samband med abstinens. Detsamma gäller om den enskilde utsatt sig för allvarlig fara att skadas av andra genom våld. Indikatorn anses även uppfylld om den enskilde lider av psykisk ohälsa, har självskadebeteende och uttrycker hot om det. Ett sådant beteende kan förvärras utan medicinering då personen är inne i ett aktivt missbruk.

Risk att närstående skadas – med närstående menas främst anhöriga som står i ett sådant beroendeförhållande till personen med missbruk att de till exempel tvekar att göra en polisanmälan om hot och misshandel. Utomstående personer

utsatta för samma sak har det ansetts att straffrättsliga åtgärder är tillräckliga. Det ska handla om hot, våld, aggressivitet ofta i kombination med missbruket och ett instabilt psykiskt mående.

15.2 Syftet med vården enligt LVM

Vården har enligt 3 § LVM som syfte att genom behövliga insatser motivera den enskilde så att hen frivilligt kan medverka till fortsatt behandling och ta emot stöd för att komma ifrån missbruket. Det innebär att behandlingsinsatser ska påbörjas under LVM-vistelsen med avsikt att motivera den enskilde till fortsatt behandling på frivillig väg. Förutom behandlingsinsatser mot själva missbruket kan insatserna även omfatta exempelvis bostad, arbete och sysselsättning. I lagens förarbeten anges att ett viktigt mål är att bryta en destruktiv utveckling och att vården ska ses som inledning till en behandling som kan leda till frihet från missbruk och en förbättrad livsstil i övrigt. Vårdplaneringen ska därför också inkludera insatser i anslutning till tvångsvården. Behandlingsmålen ska vara flexibla och anpassas till den enskildes motivation och förmåga att tillgodogöra sig vården.

15.3 När socialtjänstlagens möjligheter är uttömda

En förutsättning för vård enligt LVM är att möjligheterna att tillgodose den enskildes behov av vård i frivillig form är uttömda eller har funnits vara otillräckliga. Ett samtycke till frivillig vård undanröjer inte automatiskt behovet av LVM-vård. Socialtjänsten är skyldig att självständigt pröva om samtycket till frivillig vård kan bedömas tillförlitligt. Det kan finnas anledning att tillämpa LVM-vård även när samtycke till frivillig vård föreligger, exempelvis när den enskilde vid upprepade tillfällen avbrutit frivillig vård oplanerat och i förtid för att snabbt återfalla i missbruk. Alla möjligheter till frivillig vård behöver inte ha prövats i praktiken men den enskilde måste ha fått erbjudande om och varit med i diskussionen om vårdformer som har bedömts passa innan det kan slås fast att hen är omotiverad för frivillig vård eller att frivilliga insatser bedöms otillräckliga.

15.4 LVM, LPT eller LVU?

Socialtjänsten har huvudansvaret för vård och behandling av personer med missbruksproblematik. Vissa uppgifter inom missbrukarvården ansvarar hälso- och sjukvården för, såsom medicinsk avgiftning och behandling av akuta psykiska komplikationer. Ibland ges mer långvarig vård vid toxiska psykoser eller allvarligare psykiska tillstånd som kan följa på missbruk. I förarbetena till LPT anges att om den psykiska störningen är tillräckligt svår bör behandlingsuppgiften falla inom psykiatrians ansvarsområde, även om det finns en kombinationsproblematik med ett intensivt missbruk. Om däremot

missbruket bedöms vara det primära och tvångsåtgärder nödvändiga, bör LVM tillämpas i första hand och psykiatrisk tvångsvård vara en sista utväg för att klara de allvarliga psykiska komplikationerna till missbruket. Beslut om vård enligt LVM kan fattas även om kortare tid ges vård med stöd av LPT, exempelvis vid korttidsvård av en missbrukare som drabbats av alkoholpsykos (Delirium) under abstinens. Om psykiatrisk tvångsvård behövs under längre tid bör LVM-vården upphöra genom att personen med missbruk skrivs ut från LVM-hemmet. Psykiatrisk tvångsvård får inte bedrivas på LVM-hem.

Det finns inte någon åldersgräns vid tillämpningen av LVM och lagen tillämpas i praktiken huvudsakligen för klienter över 20 år. Om den enskildes vårdbehov kan tillgodoses med stöd av Lagen för vård av unga (LVU) har den lagen företräde före LVM. LVU kan användas för "unga vuxna" mellan 18 och 20 år när LVU bedöms vara mest lämplig för att tillgodose vårdbehovet.

15.5 Läkarintyg 9 § LVM

Läkarintyg bör alltid införskaffas och beslutas om när utredning inletts. Om det inte anses uppenbart att det inte behövs. Det är en viktig del i bedömningen om nämnden ska ansöka eller avskryva ärendet.

Om den enskilde inte har förmågan eller viljan till att frivilligt ta sig till anvisad läkarundersökning, får man överväga handräckningsbegäran (se rubrik; 15.5.2 Polishandräckning 45 § LVM) till polismyndigheten.

Läkarundersökningen utförs på Psykiatriska akutmottagningen på Västmanlands sjukhus, Västerås.

Många gånger kan det vara svårt att påvisa att den enskilde har ett fortgående missbruk och det kan då vara avgörande att få in till exempel aktuellt CDT (överkonsumtion av alkohol), leverprover, se tecken på stickmärken eller kunna fastställa aktuell drogstatus.

Läkaren ska i läkarintyg ange klientens aktuella hälsotillstånd. Av intyget bör det framgå om vården behöver inledas på sjukhus eller om LPT kan antas vara tillämpligt.

15.6 Polishandräckning 45 § LVM

Om den enskilde vägrar att medverka till läkarundersökning alternativt att nämnden inte vet vart den enskilde befinner sig, kan kommunen eller FL med stöd av 45 § punkt 1 LVM begära polishandräckning till läkarundersökning.

Om en handräckningsbegäran enligt § 45 görs med anledning av läkarintyg § 9, faxas den till Psykiatriska akutmottagningen i Västerås.

15.7 Ansökan om plats på LVM-hem

Staten är huvudman för LVM-hemmen. Statens institutionsstyrelse (SiS) är enligt 6 kap. 3 § SoL central förvaltningsmyndighet för dessa hem. SiS ansvarar för planering, ledning, drift och tillsyn över institutionerna samt anvisning av plats till dessa. SiS ska i samråd med socialtjänsten och institutionen tillgodose den enskildes behov av vård och behandling.

15.8 Avsluta utredning

Alla utredningar som påbörjas med stöd av 7 § LVM leder inte till ansökan om vård. Utredningen kan exempelvis avslutas med hänvisning till att:

- missbrukarens vårdbehov kan tillgodoses på frivillig väg enligt SoL,
- enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL),
- det inte går att styrka indikationerna i 4 § LVM,
- den enskilde inte har kunnat påträffas, har flyttat utomlands eller har avlidit,
- den enskilde vårdas med stöd av LPT eller avtjänar fängelsestraff.

Skälen till att utredningen avslutas ska dokumenteras och den enskilde ska informeras om beslutet.

15.9 Ansöka om vård enligt LVM

Om socialtjänsten efter genomförd utredning anser att det finns skäl till att personen ska beredas tvångsvård ska socialtjänsten ansöka hos förvaltningsrätten om sådan vård. Den enskilde ska informeras om rätten att enligt 11 kap. 9 § SoL få företräde inför utskottet. Innan ärendet avgörs ska den enskilde också enligt 25 § FL ha delgivits utredningen och beretts tillfälle att yttra sig över den.

I ansökan till förvaltningsrätten ska socialtjänsten ange de grunder, generalindikation och den eller de specialindikationer som åberopas till stöd för ansökan. Till ansökan bifogas:

- den eventuella anmälan som ligger till grund för utredningen,
- socialtjänstens utredning inklusive vårdplan,
- uppgift om eventuell kompletterande muntlig bevisning,
- ett läkarintyg gällande aktuellt hälsotillstånd för den enskilde med missbruk
- utdrag ur utskottets protokoll samt i förekommande fall fullmakt för den som företräder utskottet som ombud vid den muntliga förhandlingen i domstol.

Om den som företräder utskottet i rätten ska ha möjlighet att återkalla ansökan krävs en fullmakt från utskottet.

För att ett beslut om LVM-vård ska kunna verkställas innan det vunnit laga kraft måste förvaltningsrätten särskilt förordna om att beslutet ska gälla omedelbart. Socialtjänsten måste därför i sin ansökan ange behovet av omedelbar verkställighet. Ansökan om vård enligt 11 § LVM kan återkallas av utskottet.

16. OMEDELBART OMHÄNDERTAGANDE ENLIGT 13 § LVM

I akuta situationer får kommunen med stöd av 13 § LVM fatta beslut om omedelbart omhändertagande av en person som missbrukar. Även förvaltningsrätten kan, efter utskottets ansökan om vård, besluta om omedelbart omhändertagande. Efter överklagande kan ett sådant beslut även fattas av kammarrätt.

För beslut om omedelbart omhändertagande måste följande förutsättningar föreligga:

1. det är sannolikt att den enskilde som missbrukar kan beredas vård med stöd av LVM och
2. rättsens beslut om vård kan inte avvaktas,
  - på grund av att den enskilde kan antas få sitt hälsotillstånd allvarligt försämrat om hen inte får omedelbar vård *eller*
  - på grund av att det föreligger en överhängande risk att den enskilde till följd av sitt tillstånd kommer att allvarligt skada sig själv eller någon närstående.

Observera att specialindikationen i 4 § p 2 LVM (då den enskilde som missbrukar löper uppenbar risk att förstöra sitt liv, s.k. social indikation) inte kan utgöra grund för omedelbart omhändertagande.

Ett beslut om omedelbart omhändertagande enligt 13 § LVM gäller omedelbart (43 § LVM). Polisen har inte befogenhet att göra omedelbara omhändertaganden. För att polisen ska kunna ingripa i en akutsituation då utskottets beslut om omedelbart omhändertagande inte kan avvaktas finns en bestämmelse i polislagen som ger polisen möjlighet att gripa in för att säkerställa att ett sådant beslut kan komma till stånd. Bestämmelsen innebär att polisen får ta hand om en person som förväntas bli omhändertagen enligt LVM och överlämna hen till sjukhus för medicinsk bedömning.

16.2 Underställning enligt 15 § LVM

Beslut om omedelbart omhändertagande enligt § 15 LVM ska skriftligen underställas till Förvaltningsrätten i Uppsala.

Hög rättssäkerhet ska råda i dessa ärenden då det är ett stort ingripande i en enskilds liv. Det är Förvaltningsrätten som är beslutsfattare för omedelbart omhändertagande enligt 13 § LVM. Om beslutet inte inkommer inom angiven tid så upphör omhändertagandet.

Förvaltningsrätten ska pröva om det omedelbara omhändertagandet ska bestå. Om det inte finns skäl för omhändertagandet, ska domstolen genast upphäva beslutet.

16.3 Tidsfrist § 13 LVM

Förvaltningsrättens prövning om det omedelbara omhändertagandet ska göras inom fyra dagar från det att beslutet underställdes.

Om socialnämnden beslutat om omedelbart omhändertagande enligt LVM § 13, ska ansökan om tvångsvård ha inkommit till Förvaltningsrätten inom en vecka från det att Förvaltningsrätten meddelade beslut att omhändertagandet skulle bestå.

Det är viktigt att socialnämnden även meddelar Förvaltningsrätten vilket datum det omedelbara omhändertagandet verkställs, när den enskilde befinner sig på institution eller i sjukvård, för att rätten ska kunna beräkna när tidsfristen går ut för prövning av det omedelbara omhändertagandet.

16.4 Offentligt biträde

När det står klart att socialtjänsten skickat in en underställning av § 13 LVM omedelbart omhändertagande till Förvaltningsrätten ombesörjer Förvaltningsrätten ett offentligt biträde för den enskilde. Namn på offentligt biträde tillkännages socialtjänsten på beslutet om det omedelbara omhändertagande § 13 LVM fastställts eller ej.

16.5 Begäran om uppgifter enligt 7 § 2 st. LVM

I en LVM-utredning, oavsett om det är ett omedelbart omhändertagande eller ej, kan det vara nödvändigt att inhämta uppgifter från sjukvården i form av journalkopior. Det görs för att styrka missbruk, inläggningar på sjukhus på grund av missbruket eller att den enskilde avviker från vården. Det sker enligt 7 § 2 st. LVM där myndigheter som i sin verksamhet regelbundet kommer i kontakt med personer i missbruk är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för en sådan utredning.

17. ÖVRIG HANDLÄGGNING INOM OMRÅDET MISSBRUK

17.1 Lagen om omhändertagande av berusade personer (LOB)

Den person som påträffas så berusad av alkoholhaltiga drycker eller annat berusningsmedel att hen inte kan ta hand om sig själv eller utgör en fara för sig själv eller annan får omhändertas av polisen enligt LOB. Efter en LOB skickar polisen en anmälan till socialtjänsten i den kommun som personen bor i. I anmälan framgår det vem anmälan gäller, var händelsen ägde rum och vad personen misstänktes vara påverkad av samt övrig information. Socialtjänsten kallar den enskilde på möte.

En anmälan om oro för barn ska också göras från Vuxenenheten i samband med inkomna anmälningar om LOB samt trafiknykterhetsbrott som berör någon av föräldrarna.

17.2 Kontraktsvård

Kontraktsvård är en särskild form av skyddstillsyn som innebär att den dömda får behandling och minst ett års övervakning som ett alternativ till fängelse. Kontraktsvård är ett annat ord för straffet "Skyddstillsyn med föreskrift om särskild behandlingsplan". Målgruppen för kontraktsvård är personer som normalt skulle dömas till fängelse men vars brottslighet i väsentlig grad kan relateras till missbruk av beroendeframkallande medel och som är villiga att genomgå vård och behandling enligt en särskild plan. Även andra omständigheter som fordrar vård och behandling kan utgöra grund för kontraktsvård. (30 kap. 9 § 2 st. 3 p. och 28 kap. 6 a § BrB).

Inför domen upprättar frivården en särskild behandlingsplan i samverkan med socialtjänsten som innehåller förslag på vård, behandlingstid, regler gällande drogkontroller och misskötsamhet med mera. Behandlingsplanen undertecknas av den åtalade vilket innebär att denne förbinder sig att följa den upprättade planen. Domstolen kan döma till kontraktsvård istället för fängelse. I domen anges då ett fiktivt fängelsestraff som klienten inte behöver avtjäna om behandlingsplanen följs. Det är frivården som genomför kontraktsvårdsutredningar i samband med att frivården yttrar sig till domstol inför rättegång.

Kriminalvårdens kostnadsansvar avser enbart kostnader för behandling och föreligger fram till tänkt dag för villkorlig frigivning, vilken inträffar efter två tredjedelar av det alternativa fängelsestraffet.

För att kontraktsvården ska kunna verkställas behövs därför en skriftlig ansvarsförbindelse från socialtjänsten, vilken sträcker sig efter det att kriminalvårdens kostnadsansvar upphört och fram till kontraktsvårdstidens slut.

Ansvarsförbindelsen är ett beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som kan överklagas av den enskilde. I samband med att kostnadsansvaret övergår till socialnämnden ska beslut om fortsatt vård enligt 4 kap. 1 § SoL fattas. Frivården har ansvar för uppföljning av behandlingsinsatsen fram till villkorlig frigivning, därefter övergår ansvaret till socialtjänsten.

17.3 Vårdvistelse

Vårdvistelse innebär att en intagen är placerad i ett sådant hem som avses i 6 kap. 1 § SoL. Vårdvistelse får beviljas om behov av vård eller behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel eller mot något annat särskilt förhållande som kan antas ha samband med den intagnes brottslighet, om det inte finns någon beaktansvärd risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig. (56 § lag (1974:203) om kriminalvård i anstalt). Under vårdvistelsen får den enskilde behandling för det problem som ligger bakom kriminaliteten. Behandlingen sker utanför fängelset på särskilda behandlingshem som Kriminalvården har avtal med, så kallade HVB.

Frivården har det övergripande ansvaret för verkställighetsplanering och ansvarar därmed för utredning och planering av vårdvistelse. Vårdbehov, behandlingsinsatser och kostnader utreds i samråd med den socialtjänst där den intagne är folkbokförd (2 a kap. 5 § SoL). Folkbokföringskommunen ansvarar för alla stöd- och hjälpinsatser som den enskilde kan vara i behov av.

Kriminalvården har kostnadsansvar för den intagne under vistelsen från placeringsdagen till och med frigivningsdagen. Därefter övergår kostnadsansvaret i normalfallet till socialtjänsten. Socialtjänsten ska lämna en skriftlig ansvarsförbindelse till Kriminalvården beträffande kostnadsansvaret efter tänkt frigivning. Ansvarsförbindelsen är ett beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som kan överklagas av den enskilde. I samband med att kostnadsansvaret övergår till socialtjänsten ska beslut om fortsatt vård enligt 4 kap. 1 § SoL fattas.

17.4 Begäran om yttrande i körkortsärenden

Socialtjänsten har i uppdrag att på begäran av Transportstyrelsen skriva yttranden i körkortsfrågor. Ett yttrande ska innehålla en redogörelse för de omständigheter som har betydelse för att bedöma sökandes lämplighet som innehavare av körkort eller traktorkort ur nykterhets-/drogfrihetskänseende. Att skriva ett körkortsyttrande innebär att genomföra en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL. Det finns inget generellt krav för utredningens omfattning och utredningens längd, men Transportstyrelsen anger en remisstid inom vilken yttrande ska avges. Den bör dock vara så omfattande att det finns en realistisk möjlighet att göra en bedömning av om personen ur nykterhets- och drogfrihetskänseende är lämplig att inneha körkort eller ej.

Socialsekreteraren kan avstå från att göra en bedömning om personens lämplighet om tillräckligt underlag bedöms saknas. Det åligger Transportstyrelsen att besluta i frågan.

Riktlinje för Handläggning av området beroende och missbruk, vuxen

SALA KOMMUN Vård och omsorg

Telefonnummer: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

Vård och omsorg
Ingrid Strandman
Socialchef

Social- och arbetsmarknadsnämnden

MISSIV

SAN Delegationsordning - Revidering

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Tilldelas Social- och arbetsmarknadsnämnden förslag till revidering i nämndens delegationsordning.

Följande förslag på revideringar har gjorts:

Uppdaterat innehåll under rubrik *Beslutanderätt för nyanställda*.

[26.6] [26.8] [26.9] Ändrat delegat från SAN till SANU

[27.18] tillagda och uppdaterade laghänvisningar.

[27.19] uppdaterat innehåll i ärendegrupp.

[30.2] tillagd delegat Socialadministratör, sedan tidigare enbart teamledare.

[30.3] tillagd delegation till Teamledare och Socialadministratör

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta,

att fastställa revidering av SAN Delegationsordning enligt förslag i bilaga.

Ingrid Strandman
Socialchef

Bilagor:

- 1 SAN Delegationsordning_beslutad 2024_03_21

Vård och omsorg

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☒	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☒	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☒	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☒	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"?	JA ☒	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒
Vid JA hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☒	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☒	NEJ ☐

Om **NEJ** – varför inte?

Vård och omsorg

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Delegationsordning

SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Metadata om dokumentet

Dokumentnamn Delegationsordning, SAN		Dokumenttyp Övrigt	Omfattar Vård och omsorg
Beslutsinstans Social- och arbetsmarknads- nämnden	Dokumentansvarig Socialchef	Publicering Ledningssystem	

Beslutad/datum 2024-03-21	Översyn bör göras 2025-03-21	Klassificering [1.3.2]	Diarienummer SAN 2023/5
Relation [Relation]	Ersätter 2024-02-22		Författningssamling

INNEHÅLL

INNEHÅLL	3
FÖRKORTNINGAR	5
LAGAR, FÖRORDNINGAR OCH SÄRSKILDA BEGREPPSFÖRKLARINGAR	5
SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDENS DELEGATIONSORDNING	7
BESLUTANDERÄTT OCH DELEGATION	7
ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	7
DELEGERINGENS INNEBÖRD	7
VILLKOR FÖR DELEGATIONSUPPDRAG	7
DELEGATIONSORDNING – ERSÄTTARE	8
BRÅDSKANDE ÄRENDEN	8
ATT AVSTÅ FRÅN DELEGATIONSBeslut	8
TILLFÖRORDNAD TJÄNSTEMAN	8
ÖVRIG BESLUTANDERÄTT OCH FÖRORDNANDE	8
ANMÄLAN AV BESLUT FATTADE MED STÖD AV DELEGATION	9
BESLUTANDERÄTT FÖR NYANSTÄLLDA	9
ÄRENDEN SOM INTE FÅR DELEGERAS	9
BESLUTANDERÄTT ELLER REN VERKSTÄLLIGHET	10
RÄTT TILL FÖRETRÄDE INFÖR NÄMND	10
INHIBITION	10
ÖVERKLAGANDEN	10
UPPLYSNINGAR	10
SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDENS DELEGATIONSORDNING	11
ALLMÄNNA ÄRENDEN	12
LEX SARAH	12
LEX MAJA	12
ÖVRIGT	12
DATASKYDDSFÖRORDNINGEN (GDPR)	13
BRÅDSKANDE ÄRENDEN	14
UTREDNINGSARENDEN HANDLÄGGNING	14
OFFENTLIGHET- OCH SEKRETESSLAGEN (OSL)	15
ÖVERKLAGANDEN	16
YTTRANDEN	17
ÖVERFLYTT AV ÄRENDE	18
ANMÄLAN TILL ÖVERFÖRMYNDARE	18
POLISANMÄLAN	18
SOCIALSEKRETERARE, VUXEN	19
BISTÅND ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)	19
KONTRAKTSVÅRD	20
LAG OM VÅRD AV MISSBRUKARE I VISSA FALL (LVM)	21
YTTRANDEN	22
UTREDNING ENLIGT 11 KAP 1 § ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)	23
BISTÅND ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)	23
SOCIALSEKRETERARE, EKONOMISKT BISTÅND	23
DÖDSBO	25
ARBETSMARKNAD	25
BARN OCH UNGA	26
UTREDNING 11 KAP 1 § ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)	26
BISTÅND ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)	26
KONTAKTPERSON/KONTAKTFAMILJ/SÄRSKILT KVAL. KONTAKTPERSON/UMGÄNGESSTÖD	27
PLACERINGSÄRENDEN	27
LAG MED SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM VÅRD AV UNGA (LVU)	29

LAGEN OM PLACERING AV BARN I SKYDDAT BOENDE (2024:79)	32
FAMILJERÄTT	34
ENLIGT FÖRÄLDRABALKEN (FB)	34
ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)	36
YTTRANDE	36
ERSÄTTNINGAR OCH AVGIFTER	39
ERSÄTTNINGAR/AVGIFTER, PLACERINGAR BARN OCH UNGA	39
ERSÄTTNINGAR/AVGIFTER, PLACERINGAR VUXNA	40
ERSÄTTNINGAR FAMILJEHEM, JOURHEM, KONTAKTFAMILJ, KONTAKTPERSON	40
ÖVRIGA ERSÄTTNINGAR/AVGIFTER	41

FÖRKORTNINGAR

LAGAR, FÖRORDNINGAR OCH SÄRSKILDA BEGREPPSFÖRKLARINGAR

LAGAR OCH FÖRORDNINGAR	
FL	Förvaltningslag (2017:900)
FPL	Förvaltningsprocesslag (1971:291)
KL	Kommunallag (2017:725)
OSF	Offentlighets- och sekretessförordning (2009:641)
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
SoF	Socialtjänstförordningen (2001:937)
SoL	Socialtjänstlag (2001:453)
LOV	Lag (2008:962) om valfrihetssystem
TF	Tryckfrihetsförordningen (1949:105)
RB	Rättegångsbalken (1942:740)
SOSFS	Socialstyrelsens författningssamling
FPL	Förvaltningsprocesslagen
FPL	Förvaltningsprocesslagen
DSL	Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning,
GDPR	Dataskyddsförordningen (EU 2016/679)
SÄRSKILDA BEGREPPSFÖRKLARINGAR	
IVO	Inspektionen för vård och omsorg
SKL	Sveriges kommuner och landsting
KS	Kommunstyrelsen
VOO	Vård och omsorg
SAN	Social- och arbetsmarknadsnämnd
SANU	Social- och arbetsmarknadsnämndens utskott

Ordförande SAN	Bland nämndens ledamöter av Kommunfullmäktige vald ordförande.
Vice ordförande SAN	Bland nämndens ledamöter av Kommunfullmäktige vald vice ordförande.
Socialchef	Chef för Vård och omsorg.
Verksamhetschef	Beteckning för chef för respektive verksamhetsområde, organisatoriskt inordnad direkt undersocialchef.
Enhetschef	Beteckning för enhetschefer inom respektive verksamhetsområde, organisatoriskt inordnad under verksamhetschef.
Teamledare	Beteckning för de teamledare inom respektive verksamhetsområde, organisatoriskt inordnad under enhetschef.
Socialekreterare behörig	Beteckning för socialekreterare inom socialtjänstens Barn och Ungdomsenhet som enligt föreskrift SOFS 2014:7 om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och ungdomsvård är behörig.
Socialekreterare	Socialekreterare handlägger individuella ärenden inom socialtjänsten, organisatoriskt placerade inom VOO IFO:s myndighetsutövning.
Familjehemssekreterare	Familjehemssekreterare utreder familjehem inom socialtjänsten, organisatoriskt placerade inom VOO IFO:s myndighetsutövning.
Biståndshandläggare	Biståndshandläggare handlägger ansökningar om bistånd inom socialtjänsten, organisatoriskt placerade inom VOO IFO:s myndighetsutövning.
Administrativ samordnare	Administrativ samordnare är en stödfunktion för samtliga verksamhetsområden, organisatoriskt placerad inom VOO administrativt stöd.
MAS	Medicinsk ansvarig sjuksköterska.
Utvecklare	Utvecklare är en stödfunktion för samtliga verksamhetsområden, organisatoriskt placerad inom VOO administrativt stöd.
Socialadministratör	Socialadministratör är en stödfunktion inom Barn och ungdomsenheten.
Administrativ assistent	Administrativ assistent är en stödfunktion för samtliga verksamhetsområden, organisatoriskt placerade inom VOO administrativt stöd.

SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDENS DELEGATIONSORDNING

BESLUTANDERÄTT OCH DELEGATION

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Regler om delegering av ärenden inom en nämnds ansvarsområde finns i 6 kap. 37 –40 §§ kommunallagen (KL). Bestämmelserna ger nämnderna möjlighet att delegera sin beslutanderätt. Nämnden avgör själv i vilken utsträckning man vill använda sig av sin delegeringsrätt, inom de ramar som KL anger, och bestämmer vilka ärenden som ska delegeras och till vem.

Nämnden kan delegera till sitt arbetsutskott, till ledamot eller ersättare i nämnden och till anställd i kommunen. Väsentligt är att delegeringsmöjligheten inte används på ett sådant sätt att nämnden avhänder sig ledningen av och ansvaret för de principiellt viktiga frågorna. Att delegera innebär att överflytta beslutsrätt.

Delegering kan ske både från Kommunfullmäktige till nämnd och från nämnd till utskott, förtroendevalda eller anställda. Den som får beslutanderätten kallas delegat.

DELEGERINGENS INNEBÖRD

Genom delegering flyttas beslutanderätten över från nämnden till delegaten. Delegaten träder helt i nämndens ställe. Beslut som fattas med stöd av delegering är juridiskt sett nämndens beslut. Det betyder bland annat att delegatens beslut kan överklagas på precis samma sätt som ett nämndbeslut. Revisionsansvaret för delegationsbeslutet ligger hos nämnden, men nämnden kan inte ändra ett beslut som fattats av delegaten. Nämnden kan dock när som helst återkalla lämnad delegation. Delegaten beslutar i de ärenden som ingår i delegeringsuppdraget. Finner delegaten att ett ärende är av större vikt eller av principiell betydelse ska delegaten hänskjuta ärendet till nämnden för avgörande.

VILLKOR FÖR DELEGATIONSUPPDRAG

Beslutanderätten kan delegeras i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden till:

- en anställd hos kommunen
- ett utskott
- en ledamot eller en ersättare

Flera anställda kan inte ges rätt att besluta i samma typ av ärenden vid sidan av varandra. I så fall måste beslutanderätten fördelas, exempelvis efter ansvarsområden, beloppsnivåer eller geografiska områden. Det är vanligt att nämnden i delegationsordningen anger en viss kategori/grupp av tjänstemän, exempelvis biståndshandläggare. En sådan delegation måste kompletteras med en arbetsordning eller liknande, som fördelar ärendena inom respektive ärendegrupp på varje enskild tjänsteman, det vill säga att utse ansvarig handläggare. För att uppfylla kraven vid granskning av ansvar ska man, efter att ha tagit del av delegationsordningen och eventuell arbetsordning, finna endast en tjänsteman som haft rätt att avgöra ett visst ärende.

DELEGATIONSORDNING – ERSÄTTARE

Delegat i Delegationsordningen anges i lägsta nivå. För tjänstemän innebär det att en överordnad tjänsteman kan fatta beslut i alla ärenden delegerade till en lägre tjänsteman. Det innebär att inträde normalt sett endast ska ske då ordinarie delegat är förhindrad att fullgöra sin beslutanderätt genom sjukdom, semester, tjänsteresa eller annan liknande omständighet.

BRÅDSKANDE ÄRENDEN

En nämnd får enligt Kommunallagens 6 kap 39§ uppdra åt ordföranden, eller en annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Beslut i brådskande ärenden som följer av LVU och LVM-lagstiftningen är inte delegerade av nämnden utan det står direkt i respektive lag att ordföranden ska fatta beslut om det är brådskande. Följaktligen anmäls de till nämnden som ordförandebeslut och inte som delegeringsbeslut. Vid så kallade ordförandebeslut gäller generellt att ersättare för ordförande är 1:e vice ordförande

Endast namngivna ordföranden, ledamöter och tjänstemän är förordnade med kompletterande beslutanderätt. Socialnämndens beslut om förordnande återfinns i dnr VON15/17 och är publicerat på nämndens hemsida.

ATT AVSTÅ FRÅN DELEGATIONSBESLUT

En delegat har alltid rätt att överlämna ett ärende till nämnden för beslut i ärenden som delegerats, om delegaten finner att ärendets beskaffenhet gör det lämpligt. Något krav på delegaten att särskilt motivera ett sådant överlämnande finns inte.

En delegat är skyldig att överlämna ett enskilt ärende till nämnden för avgörande om delegaten finner att ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Vid jäv eller förfall för delegat som är anställd, inträder i första hand delegatens närmaste chef, i andra hand närmast överordnad chef.

TILLFÖRORDNAD TJÄNSTEMAN

En anställd behöver inte vara anställd av nämnden i fråga för att få delegerad beslutanderätt. Samma delegation som för delegat gäller för den som är tillförordnad på den tjänst som delegationen avser.

Ansvar för beslut på tjänstemannanivå vilar alltid på en tjänsteman, nämligen den som fattat beslutet.

ÖVRIG BESLUTANDERÄTT OCH FÖRORDNANDE

Socialjour

Nämnden har förordnat namngivna socialsekreterare vid Socialjouren i Västerås stad. Förordnandet innebär att berörda personer erhåller delegation att, efter kontorstid, fatta beslut i enskilda individärenden enligt Sala kommuns delegationsbestämmelser för socialsekreterare i myndighetsutövande befattning.

Utöver det erhåller de ett personligt förordnande att fatta beslut om begäran omhandräckning rörande ärenden enligt Lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), och Lagen om vård av missbrukare, (LVM).

Familjerätt

Nämnden har förordnat namngivna familjerättssekreterare i Västerås stad. Förordnandet innebär att berörda personer erhåller delegation att fatta beslut i enskilda individärenden. Det sker enligt Sala kommuns delegationsbestämmelser för socialsekreterare i myndighetsutövande befattning avseende familjerätt. I Delegationsordningen har delegaten namngivning som familjerättssekreterare.

ANMÄLAN AV BESLUT FATTADE MED STÖD AV DELEGATION

Enligt 6 kap 40 § kommunallagen ska Social- och arbetsmarknadsnämnden (SAN) besluta i vilken utsträckning anmälan ska ske av beslut som har fattats med stöd av delegation. Anmälan har registrerings-, informations- och kontrollsyrte. Ärenden som har delegerats av SAN ska anmälas till Social- och arbetsmarknadsnämndens utskott vid första möjliga sammanträde efter delegationsbeslutet.

I anmälan av delegationsbeslut ska framgå:

- Vem som fattat beslutet
- När beslutet fattats
- Vilket beslut som fattats
- Vad beslutet avser
- Tidsperiod för beslutet

BESLUTANDERÄTT FÖR NYANSTÄLLDA

~~Nyanställda socialsekreterare, familjehemssekreterare och biståndshandläggare har i regel inte beslutanderätt enligt delegationsordningen förrän efter tre månaders anställning. Närmast överordnad chef avgör när beslutanderätt tilldelas och kan som tidigast tilldela beslutanderätt efter en månads anställning.~~

Närmast överordnad chef avgör när beslutanderätt enligt delegationsordningen tilldelas nyanställda handläggare inom Social- och arbetsmarknadsnämnden.

ÄRENDEN SOM INTE FÅR DELEGERAS

I 6 kap 38 § KL anges de frågor/ärenden som nämnden inte har rätt att delegera. Nämnden kan inte delegera:

- Ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet
- Framställningar eller yttranden till kommunfullmäktige liksom yttranden medanledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats
- Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiellbeskaffenhet eller annars av större vikt
- Ärenden som väckts genom medborgarförslag och som överläts till kommunen
- Vissa ärenden som anges i särskilda författningar. Det är viktigt att framhålla att offentlighetsprincipen och den därmed förknippade rätten för allmänheten att ta del av allmänna handlingar inte ändras av att beslutanderätten delegeras.

BESLUTANDERÄTT ELLER REN VERKSTÄLLIGHET

Kommunallagen skiljer mellan beslut som måste delegeras och beslut som innebär ren verkställighet. Gränsdragningen mellan delegering och ren verkställighet är inte helt klar. Följande skillnader kan dock uppmärksammas. Delegering innebär överlåtande av en beslutsfunktion, vilket betyder att delegaten inträder i nämndens ställe. Beslutet skall kunna överklagas, antingen genom kommunalbesvär eller genomförvaltningsbesvär. Även att lämna yttranden innebär självständiga bedömningar, trots att yttranden normalt inte kan överklagas. Verkställighet innebär däremot en åtgärd som normalt finns inom tjänstemannens område.

RÄTT TILL FÖRETRÄDE INFÖR NÄMND

Enligt 11 kap 9 § SoL har den person som socialnämnden är skyldig att kommunicera utredningsmaterial med rätt att få företräde inför nämnd. § 24 FLP anger att "om en enskild part vill lämna uppgifter muntligt i ett ärende ska myndigheten ge parten tillfälle till det, om det inte framstår som obehövt. Myndigheten bestämmer hur detta ska ske". Nämnden betyder antingen nämnden i sin helhet, arbetsutskott, eller den person som på delegation har rätt att besluta på nämndens vägnar. Rätten att få företräde inför nämnden är alltså rätten att få företräde inför den som ska besluta i det enskilda ärendet.

INHIBITION

För den som ett beslut gått emot, det vill säga nämnd eller enskild person, kan det ha stor betydelse att beslutet inte träder i kraft förrän saken slutgiltigt prövats av domstol. Ett beslut om att skjuta upp verkställigheten av ett beslut kan begäras av den klagande eller förordnas av domstolen på eget initiativ. Inhibition innebär att verkställigheten av ett överklagat beslut skjuts upp tills vidare. En begäran om inhibition görs vanligtvis redan i samband med att beslutet överklagas. Om klaganden begär inhibition i överklagandet ska överklagandet och aktuella handlingar utan dröjsmål skickas till aktuell överinstans.

ÖVERKLAGANDEN

Delegationsbeslut kan överklagas på samma sätt som nämndens beslut, det vill säga antingen som så kallade kommunalbesvär eller förvaltningsbesvär.

Kommunalbesvär Laglighetsprövning, innebär att beslutet överklagas på det sätt som föreskrivs i Kommunallagen. Domstolen prövar endast lagligheten i beslutet, inte lämpligheten. Kommunalbesvär kan endast anföras av kommunens medlemmar.

Förvaltningsbesvär Förvaltningsbesvär överklagas i enlighet med Förvaltningslagens bestämmelser. Beslutet överklagas till Förvaltningsrätten, men inges till nämnden. Nämnden gör en egen prövning om det tillkommit några nya omständigheter som gör att beslutet bör ändras. Om så inte är fallet, sänds ärendet vidare till förvaltningsrätten. Förvaltningsrätten prövar på både lagligheten och lämpligheten i beslutet och kan sätta ett nytt beslut i det tidigare beslutets ställe. Förvaltningsbesvär kan endast anföras av den som personligen berörs av beslutet.

UPPLYSNINGAR

Upplysningar i frågor rörande delegation och dylikt kan erhållas från kommunjurist och nämndansvarig tjänsteman.

SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDENS DELEGATIONSORDNING

I Delegationsordningen framgår det vilka ärenden eller ärendegrupper som nämnden har delegerat till ordförande, ledamot, utskott eller tjänsteperson att fatta beslut om.

I Delegationsordningen anges alltid lägsta beslutsnivå. Ordningsföljden för delegaterna, med utgångspunkt i det lägsta delegat lyder som följer:

1. Socialsekreterare, Biståndshandläggare, Familjehemssekreterare, Familjerättssekreterare, och Socialjour
2. Specialisthandläggare (i de verksamheter som titeln förekommer)
3. Teamledare
4. Enhetschef
5. Verksamhetschef
6. Socialchef
7. Ordförande SANU
8. SANU
9. Ordförande SAN
10. SAN

Förordnade socialsekreterare vid Socialjouren i Västerås stad erhåller i största mån som likalydande delegation som delegaten, socialsekreterare. Socialsekreterare vid Socialjouren benämns särskilt vid delegaten socialsekreterare, vid de rubriker som vidkommer deras arbetsuppgifter.

Socialsekreterare vid Socialjouren benämns också som särskild delegat avseende beslut om begäran om handräckning rörande ärenden enligt Lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), och Lagen om vård av missbrukare, (LVM). Förordnade familjerättssekreterare vid Familjerätten i Västerås stad benämns särskilt i delegationsordningen som familjerättssekreterare.

Delegationsordningen ska revideras fortlöpande när behov föreligger, vid organisations- och avtalsförändringar, ny lagstiftning etc.

ALLMÄNNA ÄRENDEN

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
1	LEX SARAH			
1.1	Beslut om att anmäla allvarliga missförhållanden eller risk för allvarliga missförhållanden till Inspektionen för Vård och omsorg (IVO)	14 kap 7 § SoL 24 § LSS	Verksamhetschef	
2	LEX MAJA			
2.1	Möjlighet för vårdpersonal att anmäla misstänkt vanvård av djur till den berörda kontrollmyndigheten	20 a § OSL	Verksamhetschef	
3	ÖVRIGT			
3.1	Beslut om rättelse av skrivfel i beslutsmeddelande som är utskickat och eller lagakraftvunnet och eller har fått sin slutliga utformning på annat sätt, t.ex. genom justering av protokoll	36 § FL	Enhetschef	Rättelser i dokumentation som inte är utskickat eller lagakraftvunnet görs av delegat som ansvarar för att utreda ärendet.
3.2	Beslut om inköp av inventarier och förbruknings-material inom anslagsramen och enligt gällande reglemente		Enhetschef	
3.3	Beslut som avser myndighetsutövning mot enskilda i ärenden av principiell natur eller är av annars större vikt	6 kap. 38 § p. 3 KL	SAN	
3.4	Beslut om rätten att teckna avtal inom Social- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsområde		Socialchef	
3.5	Beslut om arbetsbudget för verksamheten		SAN	
3.6	Beslut om att ta emot och teckna delgivning för nämndens räkning	6 kap 36 § KL	Socialchef	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
3.7	Beslut om att ansöka om statsbidrag från Socialstyrelsen		Verksamhetschef	
3.8	Beslutsattestant samt ersättare	KFS 037 revision 04, Reglemente för kontroll av ekonomiska transaktioner	Verksamhetschef	Beslutsattest
3.9	Beslutsordning för attest och utanordning.	KFS 037 revision 04, Reglemente för kontroll av ekonomiska transaktioner	Verksamhetschef	Mottagningsattest, Behörighets- och Beställningskontrollen
4	DATASKYDDSFÖRORDNINGEN (GDPR)			
4.1	Beslut om att utse dataskyddsombud	Artikel 37-39 GDPR	Socialchef	
4.2	Beslut om att bifalla den registrerades begäran om bekräftelse på huruvida personuppgifter som rör den registrerade håller på att behandlas, tillgång till personuppgifterna och information om ändamål m.m. ("Rätt till information")	Artikel 15 GDPR	Socialchef	
4.3	Beslut om att bifalla den registrerades begäran om att få felaktiga personuppgifter som rör den registrerade rättade eller ofullständiga personuppgifter kompletterade. ("Rätt till rättelse")	Artikel 16 GDPR	Socialchef	
4.4	Beslut om att bifalla den registrerades begäran om att få sina personuppgifter raderade. ("Rätt till radering")	Artikel 17 GDPR	Socialchef	Beslut om att bifalla den registrerades begäran om att få sina personuppgifter raderade. ("Rätt till radering")
4.5	Beslut om att bifalla den registrerades begäran om att begränsa personuppgiftsbehandling. ("Rätt till begränsning av behandling")	Artikel 18 GDPR	Socialchef	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
4.6	Beslut om att underrätta varje mottagare till vilken personuppgifterna har lämnats ut om rättelser eller radering av personuppgifter eller begränsningar av behandling, om inte detta visar sig vara omöjligt eller medför en oproportionell ansträngning. Informera den registrerade om dessa mottagare på den registrerades begäran.	Artikel 19 GDPR	Socialchef	
4.7	Beslut om att bifalla den registrerades begäran om få ut de personuppgifter som rör den registrerade samt överföra dessa uppgifter till en annan personuppgiftsansvarig. ("Dataportabilitet")	Artikel 20 GDPR	Socialchef	
4.8	Beslut om att i enlighet med den registrerades invändningar sluta behandla den registrerades personuppgifter.	Artikel 21 GDPR	Socialchef	
5	BRÅDSKANDE ÄRENDEN			
5.1	Beslut rörande VOO i ärenden som är så brådskade att SAN:s eller SANU:s beslut inte kan avvaktas	6 kap 39 § KL	Ordföranden i SAN. Vid förhinder, 1:e viceordförande	
6	UTREDNINGÄRENDEN HANDLÄGGNING			
6.1	Beslut om att inleda utredning	11 kap 1 § SoL	Biståndshandläggare Socialsekreterare Socialjour	
6.2	Beslut om att inte inleda utredning	11 kap 1 § SoL	Biståndshandläggare Socialsekreterare Teamledare Socialjour	Gäller ej socialsekreterare Barn och ungdomsenheten, se punkt 21.2
6.3	Ändra beslut som har meddelats som första insats	37 § FL	Ursprunglig delegat	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
7	OFFENTLIGHET- OCH SEKRETESSLAGEN (OSL)			
7.1	Beslut om utlämnande av handling		Den tjänsteperson som har ansvar för vården av handlingen	
7.2	Beslut om att helt eller delvis avslå enskilds framställan om utlämnande av handling eller beslut om att lämna ut en handling med förbehåll som inskränker den enskildes rätt att röja innehållet eller annars förfoga över handlingen	2 kap 12, 14 §§ TF 6 kap 3, 4 §§ OSL 10 kap 4, 13, 14 § OSL 25 kap 1 § OSL 26 kap 1 § OSL	Verksamhetschef	Delegat i ursprungsbeslutet
7.3	Beslut om sekretesskydd för uppgiftslämnare i vissa fall	26 kap 5 § OSL	Verksamhetschef	
7.4	Beslut om sekretess av uppgifter gällande underårig i förhållande till dennes vårdnadshavare	12 kap 1, 3 1 st §§ OSL	Verksamhetschef	
7.5	Beslut om att till åklagarmyndighet eller polismyndighet lämna uppgift som omfattas av sekretess enligt bl.a. 26 kap OSL om misstanke om brott enl. 3,4 eller 6 kap i brottsbalken mot någon som inte fyllt 18 år	10 kap 21 § OSL	Enhetschef	
7.6	Beslut om att lämna uppgift om utlännings personliga förhållanden till regeringen, migrationsdomstol, Migrationsöverdomstolen, Migrationsverket eller polismyndighet	17 kap 1 § UtL 10 kap OSL	Enhetschef	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
8	ÖVERKLAGANDEN			
8.1	Beslut om att avvisa överklagande som inkommit för sent. Beslut om att pröva överklagande som inkommit i rätt tid	45 § 1 st FL 44 § FL	Biståndshandläggare Socialsekreterare Familjerättssekreterare	Delegat i ursprungsbeslutet
8.2	Beslut om att ompröva och ändra överklagat beslut	39 § FL (37 § 1, 2 st FL)	Biståndshandläggare Socialsekreterare Familjerättssekreterare	Delegat i ursprungsbeslutet
8.3	Beslut om överklagande och yrkande om inhibition till överprövande domstol	6 kap 33–34 §§ KL	SAN/ SANU	
8.4	Beslut om överklagande och yrkande om inhibition till överprövande domstol när SAN:s beslut ej kan avvaktas	10 kap 1–2 § SoL 6 kap 33–34 KL	Enhetschef	
8.5	Beslut om avvisande av ombud	14 § 1st FL	Enhetschef	
8.6	Beslut om att avge yttrande till överinstans utifrån begäran med anledning av enskilda överklagan av beslut	8–12 §§ FPL	Biståndshandläggare Socialsekreterare	Delegat i ursprungsbeslutet
8.7	Beslut om att överklaga migrationsverkets beslut om ersättning	42 § FL	Socialsekreterare	
8.8	Beslut om överklagande till Förvaltningsdomstol	10 kap 1–2 § SoL 6 kap 37–38 § KL	SAN/SANU	
8.9	Beslut om att överklaga IVO:s beslut enl. 2a kap 11 § SoL om överflyttning av ärende mellan kommuner	16 kap 4 § SoL	Enhetschef	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
9	YTTRANDEN			
9.1	Beslut om att avge yttrande till Kammarrätt, medanledning av överklagande av förvaltningsrättsdom	46 § FL	SANU	
9.2	Beslut om att avge yttrande till Förvaltningsdomstol med anledning av överklagande av delegats beslut	46 § FL	Biståndshandläggare Socialsekreterare	Delegat i ursprungsbeslutet
9.3	Beslut om att avge yttrande till kriminalvården vid verkställande av frihetsberövande påföljd inom Europeiska unionen	4 kap 1 § Förordningen (2015:109) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	Teamledare	
9.4	Beslut om att avge yttrande i folkbokföringsärenden Lämna Skatteverket biträde vid utredning av frågor om skyddad folkbokföring m.m.	17 a § Folkbokföringslagen	Teamledare	
9.5	Beslut om att avge yttrande i tillsynsärenden av individärenden till; Inspektionen för vård och omsorg (IVO), JO, JK, DO, Länsstyrelsen och Datainspektionen	13 kap 2 § SoL 26 § LSS 7 kap 21 § PsL	SANU	
9.6	Beslut om att avge yttrande över ansökan om rättshjälp genom offentligt biträde samt yttrande över kostnadsberäkning	43 § rättshjälpslagen 36 § rättshjälps- förordningen	Biståndshandläggare Socialsekreterare	
9.7	Beslut om att återsöka och skriva yttranden till Migrationsverket	Förordning (2017:193) om statligersättning för asylsökande m.fl.	Utvecklare Socialsekreterare	Förordningen innehåller bestämmelser om kommuners och regioners rätt till statlig ersättning för vissa kostnader gällande asyl och vissa andra utlännningar som bevispersoner
9.8	Beslut om att föra talan i ärenden eller mål vid allmän domstol eller Förvaltningsdomstol	10 kap 2 § SoL	Teamledare	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
10	ÖVERFLYTT AV ÄRENDE			
10.1	Begäran om överflyttning av ärende gällande enskild till annan kommun	2 a kap 10 § SoL 2 kap 3 § 2 st FB	SANU SANU	
10.2	Meddela inställning till begäran om överflyttning av ärende från annan kommun	2 a kap 10 § SoL	SANU	
10.3	Beslut om att ansöka hos IVO om överflyttning av ärende till annan kommun	2 a kap 11 § SoL	SANU	
10.4	Beslut om att avge yttrande till IVO i ärende rörande överflyttning av ärende till annan kommun	2 a kap 11 § SoL	SANU	
11	ANMÄLAN TILL ÖVERFÖRMYNDARE			
11.1	Beslut om anmälan till överförmyndaren om behov av god man/förvaltare	5 kap 3 § 1 p SoF LSS 15 § p. 6	Biståndshandläggare Socialsekreterare	
11.2	Beslut om anmälan till överförmyndaren om behov av god man/förvaltare samt beslut om anmälan att god man/förvaltare inte längre föreligger	5 kap 3 § 1 p SoF LSS 15 § p. 6	Biståndshandläggare Socialsekreterare	
11.3	Beslut om anmälan till överförmyndaren om förhållanden beträffande förvaltning av underårigs egendom	5 kap 3 § 3 p SoF	Biståndshandläggare Socialsekreterare	
12	POLISANMÄLAN			
12.1	Beslut om att polisanmäla misstanke om brott om det är nödvändigt för att socialnämnden ska kunna fullgöra sin verksamhet	10 kap 2 § OSL	Enhetschef	
12.2	Beslut om polisanmälan vid misstanke om vissa brott mot barn och unga samt misstankar om begångna brott i övrigt	12 kap 10 § SoL 10 kap 21–24 §§ OSL	Teamledare	
12.3	Beslut att inte polisanmäla misstanke om vissa brott mot barn	12 kap 10 § SoL	Teamledare	
12.4	Beslut om att begära utdrag ur polisregister	SFS 1999:1134	Biståndshandläggare Socialsekreterare	

SOCIALSEKRETERARE, VUXEN

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
13	BISTÅND ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)			
13.1	Beslut om att inleda utredning	11 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Socialjour	
13.2	Beslut om att inte inleda utredning	11 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Socialjour	
13.3	Beslut om att avslå bistånd	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
13.4	Beslut om att inledd utredning ska avslutas utan åtgärd	11 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
13.5	Beslut om att underteckna en samordnad vårdplan i samband med ansökan om öppen psykiatrisk tvångsvård och öppen rättspsykiatrisk tvångsvård	12 a § LRV	Socialsekreterare	
13.6	Beslut om bistånd i form av öppenvårdsinsatser med interna resurser	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
13.7	Beslut om bistånd i form av externa öppenvårdsinsatser	4 kap 1 § SoL	Enhetschef	
13.8	Beslut om bistånd i form av boendeinsats	4 kap 1 § SoL	Teamledare Ovan delegat max 6 månader, därefter Enhetschef	
13.9	Beslut om bistånd i form av placering i familjehem	4 kap 1 § SoL	Socialjour Enhetschef Ovan delegat max 6 månader, därefter SANU	För Socialjour till nästkommande vardag
13.10	Beslut om bistånd i form av placering i hem för vård eller boende (HVB)	4 kap 1 § SoL	Socialjour Enhetschef Ovan delegat max 6 månader, därefter SANU	För Socialjour beslut till nästkommande vardag
13.11	Beslut om bistånd i form av placering i stödboende	4 kap 1 § SoL	Socialjour Enhetschef Ovan delegat max 6 månader, därefter SANU	För Socialjour beslut till nästkommande vardag

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
13.12	Beslut om bistånd i form av placering på skyddat boende	4 kap 1 § SoL	Socialjour Enhetschef Ovan delegat max 6 månader, därefter SANU.	För Socialjour beslut till nästkommande vardag
13.13	Beslut om bistånd i form av kontaktperson eller kontaktfamilj	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Socialpsykiatrin Teamledare (Vuxen)	Beslut gällande socialpsykiatri på delegation av ÄON
13.14	Beslut om upphörande av bistånd enligt SoL	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	Delegat i ursprungsbeslut Biståndet avslutas av personen själv eller lagligt utsedd företrädare
13.15	Beslut om dagverksamhet	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	Beslut gällande socialpsykiatri på delegation av ÄON
13.16	Beslut om boendestöd	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	Beslut gällande socialpsykiatri på delegation av ÄON
13.17	Beslut om särskilt boende i form av vård- och omsorgsboende	4 kap 1 § SoL 4 kap 1 c § SoL	Enhetschef	Beslut gällande socialpsykiatri på delegation av ÄON
14	KONTRAKTSVÅRD			
14.1	Beslut om kontraktsvård enligt dom om skyddstillsyn	4 kap 1 § SoL	Enhetschef	
14.2	Beslut om vårdvistelse enligt 11 kap 3 § Fängelselagen	4 kap 1 § SoL	Enhetschef	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
15	LAG OM VÅRD AV MISSBRUKARE I VISSA FALL (LVM)			
15.1	Följande beslut enligt LVM får inte delegeras till tjänsteman: 11 § Angående ansökan om vård hos förvaltningsrätten 13 § Angående omedelbart omhändertagande 18b Upphörande av vård enl. LVM			
15.2	Beslut om att inleda utredning om det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård enligt LVM	7 § LVM	Socialjouren Socialsekreterare	
15.3	Beslut om att utredning enligt LVM inte ska inledas, ska läggas ner alternativt övergå i en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL	7 § LVM	Socialjouren Teamledare	
15.4	Beslut om läkarundersökning, samt utse läkare	9 § LVM	Socialjouren Teamledare	
15.5	Beslut om ansökan till förvaltningsrätten om vård enligt LVM	11 § LVM	SANU	
15.6	Beslut om omedelbart omhändertagande	13 § LVM	SANU	
15.7	Beslut om upphörande av omedelbart omhändertagande	18 b § LVM	SANU	
15.8	Beslut om att ansöka till förvaltningsrätten om förlängd utredningstid	38 § 2 st. LVM	Enhetschef	
15.9	Beslut om att begära polishandräckning för genomförande av läkarundersökning	45 § 1 st LVM	Socialjouren Teamledare	
15.10	Beslut om polishandräckning för att föra den som ska beredas vård enl. LVM eller är omedelbart omhändertagen enligt samma lag till LVM-hem eller sjukhus	45 § 2 st LVM	Socialjouren Teamledare	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
16	YTTRANDEN			
16.1	Beslut om att avge yttrande till åklagarmyndighet beträffande den som vårdats enligt LVM	46 § 2 st LVM	Socialsekreterare	
16.2	Beslut om att avge yttrande till allmän domstol då den som begått brottslig gärning kan bli föremål för LVM-vård	BrB 31:2	Socialsekreterare	
16.3	Beslut om yttrande till tingsrätten om förordnande av god man	11 kap 16 § 2 st FB	Teamledare hos Familjerätt	
16.4	Beslut om yttrande i ärenden om förordnande av god man eller förvaltare för någon som fyllt 16 år	11 kap 16 § 2 st FB	Familjerättssekreterare	
16.5	Beslut om att avge yttrande i körkortsärende	3 kap 8 §, 5 kap 2 § Körkortsförordningen	Socialsekreterare	
16.6	Beslut om att avge yttrande över ansökan om rättshjälp genom offentligt biträde samt yttrande över kostnadsberäkning	43 § Rättshjälplagen 36 § Rättshjälpsförordningen	Socialsekreterare	
16.7	Beslut om att avge yttrande till polismyndighet enligt vapenlagen	32 § vapenlagen	Socialsekreterare	Upplysningar får endast lämnas ut om den enskilde samtyckt till det (JO 1983/84 s 188f)
16.8	Beslut om yttrande om lämplighet enligt hemvärnsförordningen	5 § hemvärnsförordningen	Socialsekreterare	

SOCIALSEKRETERARE, EKONOMISKT BISTÅND

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
17	UTREDNING ENLIGT 11 KAP 1 § ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)			
17.1	Beslut om att inleda utredning	11 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
17.2	Beslut om att inte inleda utredning	11 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
18	BISTÅND ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)			
18.1	Beslut om ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt enligt norm	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
18.2	Beslut om ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt över norm	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
18.3	Beslut om ekonomiskt bistånd över norm avseende skulder	4 kap 1 § SoL	Teamledare - upp till ett prisbasbelopp Socialchef - upp till två prisbasbelopp SANU - utöver två prisbasbelopp	
18.4	Beslut om försörjningsstöd i avvaktan på etableringsersättning	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
18.5	Beslut om ekonomiskt bistånd utöver skyldigheten i 4 kap 1 § SoL	4 kap 2 § SoL	Teamledare - upp till ett prisbasbelopp Socialchef - upp till två prisbasbelopp SANU - utöver två prisbasbelopp	
18.6	Beslut om ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt med villkor om återbetalning	4 kap 1 § SoL, 9 kap 2 § SoL	Socialsekreterare	
18.7	Beslut om att återkräva ekonomiskt bistånd enligt 4 kap.1 § SoL som utgått med villkor om återbetalning	9 kap 2, § SoL	Socialsekreterare	
18.8	Beslut om att återkräva ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL som utgått obehörigen	9 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
18.9	Beslut om ekonomiskt bistånd utöver skyldigheten i 4 kap 1 § SoL med villkor om återbetalning	4 kap 2 § SoL, 9 kap 2 § SoL	Socialsekreterare	
18.10	Beslut om att återkräva ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 2 § SoL som utgått med villkor om återbetalning	4 kap 2 §, 9 kap. 2 § SoL	Teamledare	
18.11	Beslut om ekonomiskt bistånd under studier på gymnasienivå	4 kap 1, 2 §§ SoL	Socialsekreterare	
18.12	Beslut om att väcka talan hos förvaltningsrätten om ersättning enligt 9 kap 2 § SoL som den enskilde inte återbetalar frivilligt eller för avgift enligt 9 kap 8 § SoL	9 kap 3 § SoL	Enhetschef	
18.13	Beslut om att anvisa praktik eller annan kompetenshöjande insats	4 kap 1 § SoL 4 kap 4 § SoL	Socialsekreterare	
18.14	Beslut om avslag eller nedsättning av ekonomiskt bistånd vid vägran av praktik eller annan kompetens-höjande insats som anvisats enligt 4 kap. 4 § SoL	4 kap 5 § SoL	Socialsekreterare	
18.15	Beslut om eftergift av ersättningsskyldighet enl. 9 kap1, 2 §§ samt 8 kap 1 § SoL	9 kap 4 § SoL	Enhetschef	
18.16	Beslut om polisanmälan om det misstänks att brott enligt bidragsbrottslagen begåtts	6 § Bidragsbrottslagen	Enhetschef	
18.17	Rätten att använda funktionen "direktåtkomst" för myndigheter via tjänsten SSBTEK	11 kap 11 § SoL	Socialsekreterare	
18.18	Beslut om bistånd till tillståndssökande enligt Migrationsverkets riktlinjer	LMA	Socialsekreterare	
18.19	Beslut om bistånd till asylsökande (dagersättning och särskilt bidrag)	1, 3, 17 och 18 §§ LMA	Socialsekreterare	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
18.20	Beslut om nedsättning av dagersättning till asylsökande	10 § LMA	Socialsekreterare	
18.21	Försörjningsstöd enligt riksnorm under integrationstid	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
19	DÖDSBO			
19.1	Beslut om dödsboanmälan till Skatteverket eller avslag med hänvisning till att bouppteckning ska genomföras	20 kap 8a ÄB	Socialsekreterare	
19.2	Beslut om att ordna gravsättning och kräva ersättning av dödsboet	5 kap 2 § Begravningslagen	Enhetschef	
19.3	Beslut att vårda (provisorisk förvaltning) dödsboet	18 kap 2 § ÄB	Socialsekreterare	
20	ARBETSMARKNAD			
20.1	Tecknande av avtal, överenskommelser och kontrakt inom arbetsmarknadsenheten		Enhetschef	

BARN OCH UNGA

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
21	UTREDNING 11 KAP 1 § ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)			
21.1	Beslut om att inleda utredning oavsett den enskildes samtycke	11 kap 1, 2 §§ SoL	Socialsekreterare Socialjour	
21.2	Beslut om att inte inleda utredning	11 kap 1 § SoL	Teamledare	
21.3	Beslut om att avsluta inledd utredning utan åtgärd	11 kap 1 § SoL	Teamledare	
21.4	Beslut om att avskriva ärendet från vidare handläggning	11 kap 1 § SoL	Teamledare	
21.5	Beslut om förlängd utredningstid	11 kap 2 § SoL	Teamledare	Max två månader, därefter SANU
21.6	Beslut om uppföljning av ett barns situation efter avslutad utredning utan beslut om insats	11 kap 4 a § SoL	Socialsekreterare	
21.7	Beslut om uppföljning av ett barns situation efter att placering på HVB- eller familjehem har upphört	11 kap 4 b § SoL	Socialsekreterare	
22	BISTÅND ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)			
22.1	Beslut om bistånd i form av öppenvårdsinsatser med interna resurser	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
22.2	Beslut om bistånd i form av stödkontakt	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
22.3	Beslut om beviljande av insats i form av öppenvård eller kontaktperson, utifrån barnets/den unges bästa, trots att inte samtliga vårdnadshavare samtycker till det	6 kap. 13 a § FB 3 kap 6 a och b § SoL	SANU	
22.4	Beslut om bistånd i form av externa öppenvårdsinsatser	4 kap 1 § SoL	Teamledare	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
23	KONTAKTPERSON/KONTAKTFAMILJ/SÄRSKILT KVAL. KONTAKTPERSON/UMGÄNGESSTÖD			
23.1	Beslut om bistånd i form av kontaktfamilj, kontaktperson, särskilt kvalificerad kontaktperson och umgängesstöd	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
23.2	Beslut om avslag i avseende bistånd till kontaktfamilj, kontaktperson, särskilt kvalificerad kontaktperson och umgängesstöd	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
23.3	Beslut om upphörande av kontaktfamilj, kontaktperson, särskilt kvalificerad kontaktperson och umgängesstöd	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
23.4	Beslut om att utse och entlediga kontaktfamilj, kontaktperson, särskilt kvalificerad kontaktperson och umgängesstöd	3 kap 6b § SoL	Familjehemssekreterare	
23.5	Beslut om att inleda utredning gällande uppdragstagare		Familjehemssekreterare	Kontaktfamilj, Kontaktperson, Särskilt kvalificerad kontaktperson och Umgängesstöd
24	PLACERINGSÄRENDEN			
24.1	Beslut om tillfällig vård och fostran i jourhem efter avslutad utredning max två månader.	4 kap 1 § SoL	Socialjour Teamledare	Till nästkommande vardag I enlighet med 6 kap 6 § 4 st SoL
24.2	Beslut om tillfällig vård och fostran i jourhem längre än efter avslutad utredning- max två månader.	4 kap 1 § SoL	SANU	I enlighet med 6 kap 6 § 4 st SoL
24.3	Beslut om tillfällig vård i nätverkshem efter avslutad utredning max två månader.	4 kap 1 § SoL	Socialjour Teamledare	I enlighet med 6 kap 6 § 4 st SoL
24.4	Beslut om tillfällig vård i nätverkshem längre än efter avslutad utredning- max två månader.	4 kap 1 § SoL	SANU	I enlighet med 6 kap 6 § 4 st SoL
24.5	Beslut om bistånd i form av familjehem för stadigvarande vård och fostran.	4 kap 1 § SoL 6 kap 6 § 1 st SoL	SANU	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
24.6	Beslut om bistånd i form av familjehem för stadigvarande vård och fostran efter 18 år, så länge behovet kvarstår dock längst t. o. m. 21-årsdagen	4 kap 1 § SoL	SANU	
24.7	Beslut om medgivande att ta emot barn för stadigvarande vård i enskilt hem, så kallad privatplacering	6 kap 6 § SoL	SANU	
24.8	Beslut om att utse och entlediga jourhem, nätverkshem och familjehem	6 kap 1 § SoL	Familjehemssekreterare	
24.9	Beslut om att godkänna att det enskilda familjehemmet får ta emot specifikt barn för stadigvarande vård och fostran	6 kap 6 § SoL	SANU	i enlighet med 5 kap 1 § SOSFS 2012:11
24.10	Beslut om bistånd i form av extern vård max 6 månader	4 kap 1 § SoL	Socialjouren Teamledare	Gäller även vid omplacering mellan olika externa vårdinsatser, då vården ges under en sammanhållen tid
24.11	Beslut om bistånd i form av extern vård än 6 månader	4 kap 1 § SoL	SANU	1
24.12	Beslut om avslag avseende bistånd i form av vård i familjehem och extern vård	4 kap 1 § SoL	Teamledare	
24.13	Beslut om överväganden var 6:e månad om fortsatt vård	6 kap 8 § SoL	SANU	
24.14	Beslut om upphörande av vård i familjehem/jourhem/extern vård	4 kap 1 § SoL	Teamledare	
24.15	Överväga om att ansöka om flyttningsförbud enligt 24 § LVU vid prövning om upphörande av vård enligt SoL, av barn som har fyllt 15 år	8 a § SoL		Gäller placering i ett hem som avses i 6 kap. 6 § SoL

25 LAG MED SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM VÅRD AV UNGA (LVU)				
	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
25.1	Beslut om ansökan hos Förvaltningsrätten om vård enligt LVU	4 § LVU	SANU	
25.2	Beslut om omedelbart omhändertagande	6 § LVU	Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	
25.3	Beslut om upphörande av omedelbart omhändertagande	9 § LVU	Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	
25.4	Beslut om att ansöka till Förvaltningsrätten om förlängning av tid för omhändertagande	8 § LVU	Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	
25.5	Beslut om vårdens anordnande och vistelse - Flyttning av den unge inkl. begäran om utskrivning eller medgivande att utskrivning sker	11 § 1–3 st LVU	Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	
25.6	Beslut om den unges vistelse i sitt eget hem under vårdtiden	11 § 2 st LVU	Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	Inleds alltid utanför hemmet
25.7	Beslut om den unges personliga förhållande i den mån beslutet inte är att hänföra till 11 § 1 och 2 st LVU	11 § 4 st LVU	Socialsekreterare	
25.8	Beslut om att överväga fortsatt vård samt hur vården ska riktas och utformas	13 § 1 st LVU	SANU	
25.9	Beslut om att ompröva fortsatt vård	13 § 2 st LVU	SANU	
25.10	Överväga om att ansöka om flyttningsförbud enligt 24 § LVU vid prövning om upphörande av vård enligt LVU, av barn under 18 år	13 b § LVU	SANU	Gäller placering i ett hem som avses i 6 kap. 6 § SoL
25.11	Beslut om att ansöka om överflyttning av vårdnad	13 c § LVU	SANU	Ansökan om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap 8 § FB

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
25.12	Beslut om hemlighållande av den unges vistelseort (Beslut om att inte röja den unges vistelseort) -i avvaktan på SAN:s beslut	14 § 2 st p 2 LVU	SAN Ordföranden i SANU, vid förhinder, 1:e viceordförande	Beslutet ska anmälas vid nästa sammanträde.
25.13	Beslut om upphörande av hemlighållande av den unges vistelseort - i avvaktan på SAN:s beslut	14 § 2 st p 2 LVU	SAN Ordföranden i SANU, vid förhinder, 1:e viceordförande	Beslutet ska anmälas vid nästa sammanträde.
25.14	Beslut att överväga hemlighållande av vistelseort minst var tredje månad	14 § 2 st p 2 LVU	SAN	
25.15	Beslut att överväga umgängesbegränsning minst var tredje månad	14 § 2 st p 1 LVU	SAN	
25.16	Beslut om upphörande av umgängesbegränsning	14 § 2 st p 1 LVU	SAN	
25.17	Beslut om hur den unges umgänge med föräldrar eller andra skall utövas om överenskommelse inte kan nås med förälder - i avvaktan på SAN:s beslut	14 § 2 st p 1 LVU	SAN Ordföranden i SANU, vid förhinder, 1:e viceordförande	Beslutet ska anmälas vid nästa sammanträde.
25.18	Beslut om upphörande av vård	21 § LVU	SANU	
25.19	Beslut om att avslå ansökan om vårdens upphörande.	21 § LVU	SANU	Begäran om vårdens upphörande
25.20	Beslut om uppföljning av ett barn under 18 år vid upphörande av vård enligt 21 § LVU	21 b § LVU	SANU	
25.21	Beslut om att en uppföljning ska avslutas senast 6 månader efter det att den inleddes	21 c § LVU	Socialekreterare	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
25.22	Beslut om kontaktmannaskap och öppna behandlingsinsatser mot vederbörandes vilja - omprövning	22 § p 1 o 2 LVU 22 § p 1 o 2 LVU	SANU	
25.23	Beslut om upphörande av förebyggande insatser enligt 22 § 1st LVU	22 § 3 st LVU	SANU	
25.24	Beslut att ansöka om flyttningsförbud	24 § LVU	SANU	
25.25	Beslut att överväga om flyttningsförbud fortfarande behövs	26 § LVU	SANU	
25.26	Beslut om att flyttningsförbud ska upphöra	26 § 2st LVU	SANU	
25.27	Beslut om tillfälligt flyttförbud när SANU- beslut inte kan avvaktas.	27 §	Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	
25.28	Beslut om att tillfälligt flyttningsförbud ska upphöra	30 § LVU	SANU	
25.29	Beslut om hur den unges umgänge med vårdnadshavare och förälder med umgängesrätt reglerad genom dom, beslut av domstol eller avtal ska utövas vid flyttningsförbud	31 § LVU	SANU	
25.30	Beslut om utreseförbud vid påtaglig risk att föras utomlands i syfte att ingå äktenskap eller äktenskapsliknande förhållande eller könsstympning	31a § LVU	SANU	
25.31	Beslut att ompröva utreseförbud	31c § LVU	SANU	
25.32	Beslut om tillfälligt utreseförbud, nämndens beslut kan inte avvaktas	31d § LVU	Ordföranden i SANU, vid förhinder, 1:e viceordförande	
25.33	Beslut om tillfälligt undantag från utreseförbud för viss resa	31 § LVU	SANU	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
25.34	Beslut om läkarundersökning	32 § 1 st LVU	Socialjouren Teamledare	
25.35	Beslut om provtagning inför umgänge vid vård enligt 2 § LVU	32 a § LVU	SANU	
25.36	Beslut om provtagning inför upphörande av vård enligt 2 § LVU	32 b § LVU	SANU	
25.37	Beslut att begära biträde av polis för att bereda en läkare, som avses i 32 §, tillträde till den unges hem eller för att föra den unge till läkarundersökning	43 § 1 p LVU	Ordföranden i SANU vid förhinder, 1:e vice ordförande	
25.38	Beslut om att begära polis- handräckning för genom- förande av beslut av vård	43 § 2p LVU	Socialjouren Teamledare	
25.39	Beslut om framställan domstol om behov av målsägandebiträde för underårig	5 kap 2 § 1st SoFS	Socialsekreterare	
25.40	Beslut om att avge yttrande till allmän domstol angående överlämnande till vård - då vård enligt LVU inte är aktuell - i övriga fall		Socialsekreterare avseende då vård enligt LVU inte är aktuell SANU avseende övriga fall	
26	LAGEN OM PLACERING AV BARN I SKYDDAT BOENDE (2024:79)			
26.1	<p>Beslut enligt lag om placering av barn som ej går att delegera till tjänsteman</p> <p>3 kap 3 § Beslut om ansökan hos Förvaltningsrätt om insats skyddat boende</p> <p>4 kap 1 § Beslut om en omedelbar insats i form av skyddat boende</p> <p>5 kap 1 § Beslut om hur insatsen ska ordnas och om var den unge ska vistas</p> <p>5 kap 3 § Övervägande av insatsen skyddat boende</p> <p>5 kap 6 § Övervägande av beslut beträffande umgänge och hemlighållande av vistelseadress</p> <p>7 kap 1 § Beslut om att en omedelbar insats i form av skyddat boende ska upphöra</p> <p>8 kap 7 § Beslut om att begära polishandräckning för att genomföra beslut om omedelbar insats i form av skyddat boende</p>			

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
26.2	Beslut om ansökan hos Förvaltningsrätt om insats skyddat boende	3 kap 3 § lag om placering av barn i skyddat boende	SANU	
26.3	Beslut om en omedelbar insats i form av skyddat boende - i avvaktan på SAN-s beslut	4 kap 1 § lag om placering av barn i skyddat boende	SAN Ordföranden i SANU, vid förhinder, 1:e vice ordförande	Beslutet ska anmälas vid nästa sammanträde
26.4	Begäran om förlängd tid för ansökan om vård	4 kap 6 § lag om placering av barn i skyddat boende	Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	
26.5	Beslut om att en omedelbar insats i form av skyddat boende ska upphöra	4 kap 8 § lag om placering av barn i skyddat boende	Ordföranden i SANU, vid förhinder, 1:e vice ordförande	
26.6	Beslut om hur insatsen ska ordnas och om var den unge ska vistas - i avvaktan på SANU-s beslut	5 kap 1 § lag om placering av barn i skyddat boende	SANU Ordföranden i SANU, vid förhinder, 1:e vice ordförande	Beslutet ska anmälas vid nästa sammanträde
26.7	Övervägande av insatsen skyddat boende	5 kap 3 § lag om placering av barn i skyddat boende	SANU	
26.8	Beslut om att den unges vistelseort inte ska röjas för föräldern eller vårdnadshavaren (hemlighållande) - Beslut om upphörande av hemlighållande av vistelseort - i avvaktan på SANU-s beslut	5 kap. 4§ p.1 lag om placering av barn i skyddat boende	SANU Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	Beslutet ska anmälas vid nästa sammanträde
26.9	Beslut om hur rätt till umgänge med den unge ska utövas (beslut om umgängesbegränsning) - Beslut om upphörande av umgängesbegränsning - i avvaktan på SANU-s beslut	5 kap 4 § p.2 lag om placering av barn i skyddat boende	SANU Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	Beslutet ska anmälas vid nästa sammanträde
26.10	Övervägande av beslut beträffande umgänge eller hemlighållande av vistelseort	5 kap 6 § lag om placering av barn i skyddat boende	SANU	
26.11	Avvisande av framställning från vårdnadshavare om att beslut om hemlighållande av vistelseort eller umgängesbegränsning ska upphöra	5 kap 7 § lag om placering av barn i skyddat boende	Teamledare	

26.12	Beslut om att placering i skyddat boende ska upphöra	7 kap 1 § lag om placering av barn i skyddat boende	SANU	
26.13	Avisande av framställning från vårdnadshavare om att insats enligt 3 kap sak upphöra	7 kap 2 § lag om placering av barn i skyddat boende	Teamledare	
26.14	Beslut om att begära polishandräkning för att genomföra beslut om omedelbar insats i form av skyddat boende	8 kap 7 § lag om placering av barn i skyddat boende	Ordföranden i SANU. Vid förhinder, 1:e vice ordförande	

FAMILJERÄTT

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
27	ENLIGT FÖRÄLDRABALKEN (FB)			
27.1	Godkännande av faderskapsbekräftelse då parterna varit sammanboende under hela konceptionstiden och är övertygade om att barnet är deras gemensamma eller då parterna utan att vara sammanboende är övertygade om att barnet är deras gemensamma - i övriga fall	1 kap 4 § 1 st FB 2 kap 1, 4–6, 8–9 §§ FB	Socialadministratör Familjerättssekreterare	
27.2	Godkännande av föräldraskapsbekräftelse där parterna är överens och samtycke finns	2 kap 8a § FB	Socialadministratör	
27.3	Nedläggning av faderskapsutredning	2 kap 7 § 1–4 p 7 § 2 st FB	SAN	
27.4	Beslut om att återuppta nedlagd utredning	2 kap 1 § FB	Teamledare hos Familjerätt	
27.5	Nedläggning av föräldraskapsutredning	2 kap 7 § 1–4 p FB	SAN	
27.6	Beslut om att väcka och föra talan i mål om faderskap	3 kap 5 § 2 st och 6 § 2 st FB	Familjerättssekreterare	
27.7	Beslut om att inleda faderskapsutredning om faderskapet kan ifrågasättas och faderskapet är fastställt genom dom eller bekräftelse	2 kap 1 § FB	Teamledare hos Familjerätt	

27.8	Beslut om att inleda utredning om någon annan man än den som är gift med barnets moder kan vara far till barnet	2 kap 9 § 1 st FB	Teamledare hos Familjerätt	
27.9	Beslut om yttrande till tingsrätten om möjligheterna att genomföra ett beslut om umgängesstöd i familjerättsärenden Beslut om att utse viss person att medverka vid umgänge efter rättens beslut om umgängesstöd	6 kap 15c § FB	Familjerättssekreterare Familjerättssekreterare	
27.10	Beslut att utse utredare i ärende om vårdnad, boende, umgänge	6 kap 19 § 3 st FB	Teamledare hos Familjerätt	
27.11	Lämna upplysningar som kan vara av betydelse till annan socialnämnd	6 kap 19 § 4 st FB 6 kap 17a § FB	Familjerättssekreterare	
27.12	Lämna upplysningar inför interimistiskt beslut hos rätten	6 kap 20 § 2 st FB	Familjerättssekreterare	
27.13	Beslut om att väcka och föra talan för barn i mål om underhåll	7 kap 11 o 14 §§ FB	Familjerättssekreterare	
27.14	Beslut att godkänna samt vägra godkänna avtal om vårdnad, boende och umgänge	6 kap 6 §, 14a § 2 st, 15a § 2 st FB	Familjerättssekreterare	
27.15	Beslut om att godkänna avtal om underhållsbidrag för framtiden om betalningsperioderna överskrider 3 månader, (ej engångsbelopp)	7 kap 7 § FB	Familjerättssekreterare	
27.16	Beslut om att utse utredare gällande adoptionsutredning	4 kap 14 § FB	Teamledare hos Familjerätt	
27.17	Beslut om beviljande av insats i form av öppenvård eller kontaktperson, utifrån barnets/ den unges bästa, trots att inte samtliga vårdnadshavare samtycker till det	6 kap. 13 a § FB, 3 kap. 6 a och b § SoL	SANU	
27.18	Beslut om att hos Tingsrätten ansöka om att särskild förordnad vårdnadshavare tillsätts	6 kap 8 § FB 6 kap 8 § a FB 6 kap 7 § FB 6 kap 9 § FB	SANU	

27.19	~~Beslut om att hos Tingsrätten väcka och föra talan i mål gällande vårdnadsöverflytt~~ Underteckna ansökan och föra talan i mål gällande vårdnadsöverflytt		Teamledare	
27.20	Beslut att anmäla behov av särskilt förordnad vårdnadshavare till tingsrätten	6 kap 8a FB	SANU	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
28	ENLIGT SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOL)			
28.1	Beslut om samtycke till att adoptionsförfarandet får fortsätta sedan barn utsetts	6 kap 14 § SoL	Familjerättssekreterare	
28.2	Beslut om att vägra samtycke till fortsatt adoptionsförfarande	6 kap 14 § SoL	SAN	
28.3	Beslut om medgivande åt enskilt hem att bereda underårig stadigvarande vård eller fostran	6 kap 6 §, 12 och 13 § SoL	SAN	
28.4	Beslut om medgivande att ta emot utländskt barn för adoption.	6 kap 6 § och 12 § SoL	SAN	
28.5	Besluta att återkallamedgivande	6 kap 13 § SoL	SAN	
28.6	Beslut om att förlänga utredningstiden i samband med beslut om samtycke till adoptionsförfarande	6 kap 14 § SoL	Teamledare hos Familjerätt	
29	YTTRANDEN			
29.1	Beslut om yttrande enligt lag om personnamn	44, 45 § Lag om personnamn	Teamledare hos Familjerätten	

29.2	Beslut att avge yttrande till tingsrätten rörande överflyttad vårdnad av barn	6 kap 9 § FB (vårdnadshavaren avliden) 6 kap 8a § FB (barnets föräldrar varaktigt förhindrade att vårda barnet) 6 kap 7 § FB (om en förälder vid utövandet av vårdnaden om ett barn gör sig skyldig till missbruk eller försummelse eller i övrigt brister i omsorgen om barnet)	SANU	
29.3	Beslut om yttrande till tingsrätten om möjligheterna att genomföra ett beslut om umgängesstöd	6 kap 15c § FB	Familjerättssekreterare	
29.4	Beslut om att utse viss person att medverka vid umgänge efter rättens beslut om umgängesstöd	6 kap 15c § FB	Familjerättssekreterare	
	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
29.5	Beslut att yttra sig i mål eller ärende om vårdnad/boende/ umgänge	6 kap 19 § 2 st FB	Familjerättssekreterare	
29.6	Beslut om att avge yttrande till Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten	Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare	Socialekreterare	
29.7	Beslut om att avge yttrande till allmän domstol ifråga om vårdnads- och umgängesrätt	6 kap 6 § FB	Familjerättssekreterare	
29.9	Beslut om att avge yttrande till allmän domstol i fråga om interimistiskt beslut gällande vårdnad/boende/umgänge – vid ställningstagande	6 kap 20 § FB	Familjerättssekreterare SANU	
29.9	Beslut om att vissa åtgärder inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten får vidtas trots att barnets vårdnadshavare inte är överens om det	6 kap 13 a § FB	SANU	
29.10	Beslut om att avge yttrande beträffande äktenskapsdispens	2 kap 5 § GB	Teamledare	

29.11	Beslut om yttrande till passmyndighet vid utfärdande av pass utan vårdnadshavarens medgivande för barn under 18 år	3 § 2 st passförordningen	Teamledare hos Familjerätt	
29.12	Beslut om att avge yttrande över ansökan om bostadsbidrag till familj där barn vistas på institution eller i familjehem	3 § lagen om bostadsbidrag	Socialsekreterare	
29.13	Beslut om att avge yttrande till Skatteverket medanledning av pågående utredning om skyddad folkbokföring eller sekretessmarkering	17a § 2 st Folkbokföringslagen	Socialsekreterare	
29.14	Underrättelseskyldighet Om det finns anledning att anta att det kan finnas felaktiga eller icke fullständiga uppgifter i folkbokföringen ska myndigheter underrätta Skatteverket	32 c § Folkbokföringslagen	Teamledare hos Familjerätt Teamledare	
29.15	Underrättelseskyldighet Om det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd har beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp, ska underrättelse om detta lämnas till den myndighet eller organisation som har fattat beslutet.	3 § Underrättelselagen	Teamledare	
29.16	Beslut om att avge yttrande med anledning av bortförande av barn, samt erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden	Lag (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnads- avgöranden m.m. och om överflyttning av barn	Teamledare	

ERSÄTTNINGAR OCH AVGIFTER

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
30	ERSÄTTNINGAR/AVGIFTER, PLACERINGAR BARN OCH UNGA			
30.1	Beslut om ersättning från förälder vars barn är under 18 år och vårdas i ett annat hem än det egna	8 kap 1 § SoL 6 kap 2-4 § SoF	Socialadministratör	
30.2	Beslut om att inte ta in ersättning från förälder vars barn är under 18 år och vårdas i ett annat hem än det egna	8 kap 1 § SoL	Teamledare	
30.3	Beslut om att inte ta in ersättning utifrån beräkningsunderlag från förälder vars barn är under 18 år och vårdas i ett annat hem än det egna	8 kap 1 § SoL	Socialadmini stratör	
30.4	Beslut om att nämnden ska uppbära barnpension och barntillägg enligt folkpensioneringen	10 kap 3 § AFL 1 och 3 §§ Kungörelsen om råd i vissa fall för kommunen eller annan att uppbära folkpension (1962:393)	Socialsekreterare	
30.5	Beslut om att meddela underhållsskyldig att nämnden ska uppbära underhållsbidrag i stället för vårdnadshavaren	8 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
30.6	Beslut om att underrätta försäkringskassa om att nämnden tillfälligt ska uppbära bidragsförskott	8 § Förordningen om bidragsförskott	Socialsekreterare	
30.7	Beslut om framställan till försäkringskassa om ändring av betalningsmottagare för allmänt barnbidrag	4 § 3 st lagen om allmänna barnbidrag	Socialadministratör	
30.8	Beslut om framställan till CSN om ändring av betalningsmottagare för studiehjälp	2 kap 33 § Studiestödsförordningen	Socialadministratör	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
31	ERSÄTTNINGAR/AVGIFTER, PLACERINGAR VUXNA			
31.1	Beslut om att anmäla till Försäkringskassan att nämnden ska uppbära sjukpenning för den som bereds vård i sådant hem för vård eller boende eller familjehem enligt SoL som ger vård och behandling åt missbrukare av alkohol och narkotika	3 kap 15 § AFL	Socialsekreterare	
31.2	Beslut om ersättning för uppehälle (egen avgift) vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär när bistånd ges i form av plats i hem för vård eller boende eller familjehem	8 kap 1 § SoL 21 § AFL	Socialsekreterare	
32	ERSÄTTNINGAR FAMILJEHEM, JOURHEM, KONTAKTFAMILJ, KONTAKTPERSON			
32.1	Familjehem, jourhem, kontaktfamilj och kontaktperson Omkostnad och Arvode -Enligt SKR:s rekommendation -Utöver SKR:s rekommendation		Familjehemssekreterare Teamledare	
32.2	Stödfamilj, Särskilt kvalificerad kontaktperson och Umgängesstöd Omkostnad och Arvode -Enligt SKR:s rekommendation -Utöver SKR:s rekommendation		Familjehemssekreterare Teamledare	
32.3	Ersättning till kontrakterade jourhem -Enligt SKR:s rekommendation -Utöver SKR:s rekommendation		Teamledare Enhetschef	
32.4	Ersättning till familjehem för helt inkomstbortfall där ledigheten jämställs med föräldraledighet för spädbarn upp till 18 månader		Teamledare	
32.5	Beslut om ersättning till familjehem för inkomstbortfall om årsinkomst max 6,5 prisbasbelopp		Teamledare Ovan delegat max 6 månader, därefter SANU	

	Ärendegrupp	Lagar m.m.	Lägsta delegat	Anmärkning
32.7	Tillfälliga kostnader gällande förberedelse för familjehemmet att motta ett barn för placering - Upp till 10 000 - Över 10 000		Familjehemssekreterare SANU	
32.8	Ekonomisk ersättning för skador som barnet/den unge vållat i familjehemmet - Upp till 5 000 - Över 5 000		Teamledare SANU	
32.9	Kostnader i samband med vårdens upphörande		Teamledare	
32.10	Beslut om ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare som tidigare varit familjehemsförälder	6 kap 11 § SoL	Teamledare	
33	ÖVRIGA ERSÄTTNINGAR/AVGIFTER			
33.1	Föra talan om ersättning hos Förvaltningsrätten	9 kap 3 § SoL	Teamledare	
33.2	Beslut om återkrav enligt 9 kap 1 § SoL	9 kap 3 § SoL	SANU	
33.3	Beslut om eftergift av ersättningsskyldighet eller nedskrivning av fordran	9 kap 4 § SoL	Enhetschef	
33.4	Belopp upp till 35 % av basbeloppet		Enhetschef	Äldreomsorgsavgift
33.5	Beslut att utbetala assistansersättning till annan än den som är berättigad till insatsen	11 § LSS	SANU	
33.6	Beslut om återbetalningskyldighet för felaktig eller för hög assistansersättning	12 § LSS	Enhetschef	
33.7	Beslut om avgift från den som uppbär assistansersättning från Försäkringskassan	18 § LSS	Enhetschef	
33.8	Beslut om fastställande av avgift	19 § LSS	Enhetschef	Fastställande av avgift

Riktlinje för Delegationsordning, SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Antagen SAN § XX | 2024-04-25 | DIARIENUMMER SAN 2024/5

SALA KOMMUN Vård och omsorg

Telefonnummer: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

Vård och Omsorg
Ingrid Strandman
Socialchef

Social- och arbetsmarknadsnämnden

MISSIV

Uppföljning Handlingsplan mot barnfattigdom

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Kommunstyrelsen antog 3 februari 2021 Handlingsplan mot barnfattigdom. Bakgrunden till handlingsplanen var en motion från Vänsterpartiet som inkom till Kommunfullmäktige. Motionen hänsköts till Kommunstyrelsen och motionen behandlades i Vård och omsorgsnämnden. Vård och omsorg sammanställde handlingsplanen för kommunen. I handlingsplanen framkommer att målet är att barnfattigdomen i Sala kommun minskar med 50 % till år 2030. I Kommunstyrelsens beslut framgår att handlingsplanen årligen följs upp av berörda kontor och redovisas för Kommunstyrelsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och arbetsmarknadsnämnden föreslår besluta,

att godkänna uppföljning Handlingsplan mot barnfattigdom.

att överlämna uppföljningen till Kommunstyrelsen för vidare beslut.

att uppdra till Kommunstyrelsen att revidera Handlingsplan för barnfattigdom för samtliga kontor i kommunen.

Ingrid Strandman
Socialchef

Bilagor:

- 1 Tjänsteskrivelse Uppföljning Handlingsplan barnfattigdom
- 2 Handlingsplan mot barnfattigdom

Vård och Omsorg

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

- Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet? JA NEJ
- Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre? JA NEJ
- Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas? JA NEJ
- Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen? JA NEJ
- Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt? JA NEJ
- Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"? JA NEJ

Landsbygdsperspektivet

- Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden? JA NEJ
- Vid **JA** hur bedömer ni att beslutet påverkar:
- Att det blir svårare att bo på landsbygden? JA NEJ
- Att det blir fler jobb på landsbygden? JA NEJ
- Att det minskar tillgången till god service på landsbygden? JA NEJ

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

- Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet? JA NEJ
- Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats? JA NEJ
- Kan beslutet utestänga någon från samhället? JA NEJ
- Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs? JA NEJ
- Om **NEJ** – varför inte?

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Vård och omsorg
Ingrid Strandman
Socialchef

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Uppföljning Handlingsplan mot barnfattigdom

BAKGRUND

Kommunstyrelsen antog 3 februari 2021 Handlingsplan mot barnfattigdom. Bakgrunden till det var en motion som inkom till Kommunfullmäktige från Vänsterpartiet. Motionen hänsköts till Kommunstyrelsen och motionen behandlades i Vård och omsorgsnämnden. Vård och Omsorg sammanställde handlingsplanen genom en arbetsgrupp med representanter från Vård och Omsorg, Barn och Utbildning, Kontoret för hållbar tillväxt, Arbetsmarknadsenheten samt Kultur och Fritid.

Av Handlingsplanen framkommer att Sala kommun ska arbeta för att minska barnfattigdomen med minst 50 % till år 2030.

I Kommunstyrelsens beslut framgår att handlingsplanen årligen följs upp och redovisas för Kommunstyrelsen. Uppföljningen avser de områden som finns med i handlingsplanen och som berör Vård och Omsorgskontoret.

UPPFÖLJNING STATISTIK FRÅN KOLADA

Vid tidigare uppföljningar har en jämförelse gjorts mellan åren avseende "Barn och ungdom i ekonomiskt utsatta hushåll" uppgifterna har hämtats årligen från Kolada. Kolada har från i år tagit bort den mätbara indikatorn med motiveringen " *Rädda Barnen har från gått EU:s relativa fattigdomsmått och mäter ett sammansatt mått på barnfattigdom (sammansatt genom två delmått)*". Det går därför inte att redovisa och analysera den indikatorn längre.

UPPFÖLJNING STATISTIK FRÅN VÅRD- OCH OMSORGSKONTORET

År månad	Antal hushåll beviljats ekonomiskt bistånd	Antal barn i hushållen
2023 maj	173	97
2022 maj	205	111
2021 maj	197	104
2020 maj	275	140

Vård och omsorg

(Utdrag ur kontorets verksamhetssystem)

Skillnaden som är mellan åren 2021 och 2022 tros bero på ett mer ansträngt läge på arbetsmarknaden utifrån situationen kring Covid 19. Antal individer som beviljats bistånd i maj 2023 var lägre jämfört mot tidigare år. Minskningen härleds till en lägre andel arbetslösa i kommunen. En översyn kring arbetssätt, rutiner och andra åtgärder för att hamna rätt i bedömningar kan också ha bidragit till minskningen.

År månad	Antal hushåll med barn som varit aktuella mer än nio månader på Ekonomiskt bistånd
2024 januari	16
2023 januari	46
2022 januari	32
2021 januari	49

(Utdrag ur kontorets verksamhetssystem)

Ovan tabell redovisar antal hushåll med barn som varit aktuella mer än nio månader på Ekonomiskt bistånd. Tabellen visar en markant minskning mellan 2023 och 2024. Ett påbörjat arbetet mellan enheten för Ekonomiskt bistånd och AME bedöms ha bidragit till minskningen. Samverkan intern inom verksamheten och med AME har lett till att hushåll med barn inte blir lika långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd som tidigare.

I Handlingsplanen nämns förslag på insatser som tydliggör prioriterade områden som skapar förutsättningar för en minskning av andelen barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll. De insatser och åtgärder som beskrivs i Handlingsplanen och där Vård och omsorgskontoret berörs är:

- **Upprätta Handlingsplan mot barnfattigdom**

Uppföljning: Bifogad Handlingsplan är upprättad och är antagen av Kommunstyrelsen 2021. Vård och omsorgskontoret gör årligen en uppföljning av handlingsplanen och sänder vidare till Kommunstyrelsen.

- **Sträva efter att förbättra samverkan och samordning mellan samhällets alla verksamheter som möter barn i vardagen**

Uppföljning: Vård- och omsorgskontoret samverkar internt och externt med olika verksamheter som möter barn i vardagen. Samverkan sker med bland annat skola, förskola, polis, och bostadsbolag. Syftet med samverkan är att i ett tidigt skede synliggöra signaler och händelser inom kommunen kopplade mot sociala risker för barn. Idag sker samverkansmöten i större utsträckning jämfört mot för några år sedan. Individ och familjeomsorgens (IFO) öppenvård vistas i skolmiljöer och samverkar med ideella föreningar för att i ett tidigt skede kunna se och fånga upp barn i utsatta ekonomiska situationer. Det pågår ett arbete i kommunen som syftar till att kommunen inom närtid börjar arbeta efter den struktur som beskrivs i SSPF

Vård och omsorg

(skola, socialtjänst, polis och fritid). SSPF är ett brotts- och drogförebyggande arbete som utgår från samverkan kring grupper och individer. Arbetet bygger på en fast struktur och dagordning, återkommande möten och gemensamma åtagandeplaner.

- **Utse medarbetare som får i uppgift att bevaka barnrättsfrågor i verksamheterna**

Uppföljning: Barnrättsfrågorna bevakas bland annat genom att öka och tydliggöra barnrättsperspektivet i prövningar av ansökningar gällande ekonomiskt bistånd. Arbetet sker genom riktlinjer, rutiner och andra styrande dokument samt under arbetsmöten. Dokumenten och mötena ger ett stöd till handläggarna för att tydliggöra barnperspektivet i besluten de fattar angående ekonomiskt bistånd. De barn som är placerade i familjehem eller annan placeringsform har sin egen handläggare (barnuppföljare). Barnuppföljaren har i uppgift att företräda barnets intressen och behov samt göra barnet delaktig i sin egen utredning och insatser. På IFO finns en samordnare i Våld i nära relationer, samordnaren har även till i uppgift att bevaka barnrättsfrågor kopplat till Våld i nära relation.

- **Skapa rutiner för att tydliggöra barnperspektivet i handläggning av ekonomiskt bistånd**

Uppföljning: Rutiner finns och används i det dagliga arbetet. Rutinerna och arbetsprocesser tydliggör barnperspektivet och det finns utredningsmallar vid utredning och beslut som är till stöd att lyfta barnperspektivet vid beslut om ekonomiskt bistånd. Rutinerna har tagits fram utifrån de råd som ges ut av Socialstyrelsen. Förutom ovan så är barnfamiljer prioriterade ärenden inom både enheten för Ekonomiskt bistånd och Jobbcenter. Beslut om Aktivitetsplikt möjliggör ett aktivt arbete med att arbetslösa föräldrar deltar i olika aktiviteter i syfte att bli självförsörjande.

Föräldrar som beviljats ekonomiskt bistånd under juni månad får 500 kronor i sommarpeng samt en julpeng, 500 kronor, i samband med julen. Det innefattar alla barn där det ekonomiska föräldraansvaret råder och inkluderar även umgängesbarn. Barnfamiljer kan även beviljas bistånd till skäliga kostnader för rekreation om det finns särskilda skäl. Det kan till exempel handla om barnfamiljer som under lång tid på grund av ekonomiska problem inte har kunnat få någon form av semester.

- **Motivera personer med låg utbildningsnivå till studier**

Uppföljning: För att öka individens möjligheter till egen försörjning upprättar handläggare på enheten för Ekonomiskt bistånd en handlingsplan tillsammans med klienterna. Planen följs upp regelbundet och målet är att klienten blir självförsörjande antingen genom arbete eller studier. En viktig del i att nå egen försörjning är fortsätta att ha en bra samverkan med Jobbcenter. En arbetsgrupp finns där samverkan är i fokus för att få till bl a tydligare flöden. Uppföljningar görs

Vård och omsorg

och handlingsplaner upprättas. Implementering av BIP (Beskæftigelses Indikator Projektet) pågår. BIP är den hittills mest omfattande studie som har undersökt vad som faktiskt gör att individer med komplexa behov kommer i arbete. BIP har undersökt sambandet mellan utvalda indikatorer för anställningsbarhet och sannolikheten att få ett jobb.

- **Arbeta med kommunal hyresgaranti**

Uppföljning: Sala kommun lämnar numera hyresgaranti, det är ett steg i att öka individens möjligheter till att erhålla eget hyreskontrakt. Det är ännu ingen som nyttjat hyresgarantin. Ett fåtal ansökningar har inkommit men ingen som har uppfyllt kraven. Vi beaktar alltid barnperspektivet när vi ska bedöma boendelösningar som en insats.

- **Arbeta för att utöka uppsökande verksamhet mot socioekonomiska utsatta grupper.**

- **Arbeta för att personer som själv saknar förmåga skall komma ut i rätt ersättning och tillgodogöra sig de stödinsatserna om finns i samhället.**

Uppföljning: Inom Vuxenheten "Öppen ingång" ges råd och stöd utan biståndsbeslut. Samverkan finns med andra föreningar och organisationer exempelvis RIA och Talk2me. Stödteamet som är en del i Öppenvården arbetar ute på fältet och i människors hem som ett stöd vid biståndsbeslut. Stödteamet är idag en del av hela Öppenvården och är en viktig resurs i att människor som önskar stöd får det. Flera av de som står långt från arbetsmarknaden har behov av många kontakter vilket de kan få stöd med genom olika delar i Öppenvården. De olika stödinsatserna ökar personernas möjligheter att tillvara ta de stödinsatser som finns i samhället och därigenom undvika ekonomisk utsatthet.

Aktivitetsplikt är under implementering inom enheten för Ekonomiskt bistånd och Arbetsmarknadsenheten. Aktivitetsplikten ska vara i full drift från hösten-24. Samverkan med Arbetsmarknadsenheten och enheten för Ekonomiskt bistånd rustar människor för jobb eller studier så att de etablerar sig på arbetsmarknaden och därmed kan förbättra sin egen och familjens ekonomiska och sociala situation.

Handlingsplan mot barnfattigdom

KOMMUNSTYRELSEN

METADATA OM DOKUMENTET

Dokumentnamn Handlingsplan mot barnfattigdom		Dokumenttyp Plan	Omfattar Kommunen
Beslutsinstans Kommunstyrelsen	Dokumentansvarig	Publicering www.sala.se , intranät	
Beslutad datum 2021-02-03	Översyn bör göras	Klassificering	Diarienummer 2021/1441
Gäller från och med	Ersätter		Författningssamling

INNEHÅLL

1	INLEDNING OCH SYFTE	5
1.1	Nationella mål	5
1.2	Mål Sala kommun	5
2	ARBETSFORM OCH SAMMANSÄTTNING.....	6
2.1	Uppföljning.....	6
3	REGELVERK.....	7
3.1	Barnkonventionen.....	7
3.2	Socialtjänstlagen och Skollagen.....	8
4	BARNFATTIGDOM.....	9
4.1	Barnfattigdom definition.....	9
4.2	Barn i ekonomiskt utsatta hushåll	9
4.3	Barnfattigdom i Sala kommun	9
5	VAD GÖRS I SALA KOMMUN.....	13
5.1.1	<i>Kontoret för Vård och omsorg.....</i>	<i>14</i>
5.1.2	<i>Kultur och fritid .....</i>	<i>15</i>
5.1.3	<i>Kontoret för Barn och utbildning.....</i>	<i>16</i>
5.1.4	<i>Kontoret för Hållbar tillväxt .....</i>	<i>16</i>
	<i>Arbetsmarknadsenheten .....</i>	<i>16</i>
5.2	Förslag på åtgärder.....	18
6	AVSLUTNING.....	24

1 INLEDNING OCH SYFTE

Alla barn har enligt Barnkonventionen rätt till social trygghet, en skälig levnadsstandard, vila och fritid. Alla barn har lika värde och samma rättigheter och inga barn får diskrimineras. All offentlig verksamhet har ansvar för att Barnkonventionen efterlevs.

Enligt Rädda barnens rapport *Barnfattigdom i Sverige 2018* så uppgick barnfattigdomen, andel barn 0-17 år i ekonomiskt utsatta hushåll, år 2016 till 9,3 procent av alla barn i Sverige. I Sala kommun var totala andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll 7,6 %. Enligt Kolada var det år 2016 7,5 % av invånarna i Sala kommun mellan 0-19 år som levde i ekonomiskt utsatta hushåll. Andelen invånare mellan 0-19 år som lever i ekonomiskt utsatta hushåll ökade under 2017 till 8,3 % och under 2018 var andelen 9,1 %.

Barnfattigdomsproblematiken är en kommunövergripande fråga då åtgärder som, enligt forskning, påverkar barnfattigdomen berör flera olika kontor under Kommunstyrelsens förvaltning. Handlingsplanen mot barnfattigdom ska fungera som ett stöd för Sala kommuns samverkan och strategiska arbete med barn och unga som lever i ekonomiskt utsatta hushåll. Det finns en tydlig förankring i Barnkonventionen som syftar till att kommunens arbete ska utgå ifrån Barnkonventionens artiklar. Handlingsplanens föreslagna insatser är till för att tydliggöra prioriterade områden som skapar förutsättningar för en minskning av andelen barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll.

1.1 Nationella mål

Utöver att Barnkonventionen blivit lag i Sverige 2020 så har regeringen som ambition att Sverige ska vara ledande i genomförande av Agenda 2030¹. Agenda 2030 är en agenda för förändring mot ett hållbart samhälle. Mål 1 i Agenda 2030 är att avskaffa fattigdom i all dess form överallt. Ett av delmålen för att avskaffa fattigdomen är att till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i fattigdom enligt nationella definitioner.

1.2 Mål Sala kommun

Sala kommun har som mål att alla verksamheter tar ett gemensamt ansvar för barn och unga, sätter barns bästa i främsta rummet och ge barn möjlighet att komma till tals och få respekt i frågor som rör dem. Sala kommun ska arbeta för att Barnkonventionen ska genomsyra all verksamhet och alla beslut i kommunen.

---

¹ Globala målen, www.globalamalen.se

Sala kommun ska utifrån nationella målen i Agenda 2030 arbeta för att barnfattigdomen i kommunen minskar med minst 50 % till år 2030.

2 ARBETSFORM OCH SAMMANSÄTTNING

Underlag som använts för att ta fram handlingsplanen är hämtat från Rädda barnen, Kolada samt ytterligare statistiktjänster och forskningsrapporter kring ämnen som berör barn och unga i ekonomisk utsatthet. Vidare har arbetet utgått från Barnkonventionen, Socialtjänstlagen samt Skollagen. I arbetsgruppen ingick representanter från Kontoret för vård och omsorg, Kontoret för barn- och utbildning, Kontoret för hållbar tillväxt/ Arbetsmarknadsenheten samt Kultur- och fritid.

2.1 Uppföljning

För att säkerställa effekten av de föreslagna åtgärderna i handlingsplanen bör denne följas upp årligen. År 2025 bör en djupare utvärdering göras som ligger till grund för en revidering av handlingsplanen. Inför år 2030 bör en slutrapport upprättas med måluppföljning och utvärdering samt en ny handlingsplan uppföras för det fortsatta arbetet med att motverka barnfattigdom och dess konsekvenser.

3 REGELVERK

Den nationella politiken beslutar om de välfärdspolitiska ramar i form av ekonomisk familjepolitik och socialförsäkringar medan kommuner har ett ansvar för samhällsområden som direkt berör barnfamiljer. Detta i form av bland annat förskola, skola, fritids- och kulturverksamhet och även till viss del för föräldrarnas möjligheter till försörjning.

Barns rättigheter regleras i flertalet olika lagar och regelverk. I arbetet med handlingsplan mot barnfattigdom har Barnkonventionen, Socialtjänstlagen samt Skollagen varit centrala regelverk att utgå ifrån.

I Sala kommun tog kommunstyrelsen 2012-11-08 beslut om att Sala kommun har följande värdegrund beträffande barn:

- Sala kommun tar ett gemensamt ansvar för barn och unga, Sala kommun sätter barnets bästa i främsta rummet, barn ska komma till tals och få respekt i frågor som berör dem.
- att Sala kommun har följande mål för att arbeta i enlighet med FN:s barnkonvention: "Barnkonventionen ska genomsyra all verksamhet och alla beslut i kommunen".
- att varje styrelse och nämnd ska redovisa hur man uppmärksammar barnkonventionen vid beslut med tydlig påverkan på barn, genom barnchecklista. Detta ska sammanfattas i bokslutet. Kommunstyrelsens ledningsutskott ansvarar för regelbunden uppföljning genom bokslutssamordning varje år.

3.1 Barnkonventionen

Sedan 1 januari 2020 är Barnkonventionen lag, detta innebär ett tydligt åtagande för att minska barns ekonomiska utsatthet. I Barnkonventionen fastställs att alla barn är lika värda och har samma rättigheter. Med barn avses varje människa som är under 18 år. Barnkonventionen innehåller fyra huvudprinciper som är vägledande för hur konventionens övriga artiklar ska tolkas. Artikel 2 som handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Artikel 3 anger att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Artikel 6 som understryker alla barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikel 12 handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i frågor som berör honom eller henne. Artikel 26 samt 27 ger alla barn rätt till den levnadsstandard som är skäligen för att trygga barnets utveckling. Föräldrar har det huvudsakliga ansvaret men samhället har en viktig stödande roll.

3.2 Socialtjänstlagen och Skollagen

Även Socialtjänstlag (2001:453)² samt Skollag (2010:800)³ sätter fokus på barnets bästa.

Socialtjänstlag (2001:453) har som mål att främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor samt aktivt deltagande i samhällslivet, SoL 1 kap. 1§. Vidare ska barnets bästa särskilt beaktas i frågor som rör denne, SoL 1 kap 2§. Socialtjänstlagen befäster också ansvaret att verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden, främja barns allsidiga personutveckling, SoL 5 kap. 1§. Utifrån detta har kommunerna ett ansvar i att barn och unga kan växa upp under jämlika förhållanden med goda förutsättningar.

Skollag (2010:800) anger att alla, oberoende av geografisk hemvist, sociala och ekonomiska förhållanden ska ha tillgång till utbildning inom skola, 1 kap 8§. Särskild hänsyn ska tas till barnets bästa, 1 kap 10§. Utbildningen ska främja alla barns utveckling och lärande, ta hänsyn till barns och elevers olika behov samt främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kompetenta och ansvars-kännande individer och medborgare, 1 kap. 4 §.

---

² www.riksdagen.se Socialtjänstlag (2001:453)

³ www.riksdagen.se Skollag (210:800)

4 BARNFATTIGDOM

4.1 Barnfattigdom definition

Man benämner barnfattigdom på olika sätt. Förutom begreppet barnfattigdom används bland annat termer som ekonomiskt utsatta familjer/barnhushåll, att leva under ekonomiskt knappa förhållanden.

Det finns en oenighet i användandet av definitionen för barnfattigdom. Ytterst handlar barnfattigdom om föräldrars situation och förmåga att klara av familjens försörjning. I Sverige finns det inte någon officiellt antagen definition av ekonomisk fattigdom bland hushåll. Rädda barnen⁴ mäter barnfattigdom med två mått. Barn som någon gång under året fått försörjningsstöd och/eller barn som har låg inkomststandard, dvs. familjens inkomster täcker inte nödvändiga kostnader som boende, mat, kläder och försäkringar. Barnfattigdomen beräknas som de barn som lever i familjer med antingen enbart låg inkomststandard, med enbart försörjningsstöd eller i familjer med både låg inkomststandard och försörjningsstöd.

Handlingsplanen utgår från Rädda barnens definition av barnfattigdom.

4.2 Barn i ekonomiskt utsatta hushåll

En sammanställning av internationell forskning om barnfattigdom klarlägger en förhållandevis entydig bild av att det kan innebära svåra konsekvenser i vuxenlivet (Andersson 2010). Bland dessa utmärker sig bland annat sämre hälsa, lägre utbildningsnivå, tidigt barnafödande och större utsatthet för våld och en svagare anknytning till arbetslivet.⁵ Att leva under villkor som skiljer sig från majoriteten i samhället bidrar negativt till ett barns förväntningar på sin framtid och dess uppfattning om sin tillhörighet i samhället. Utifrån denna kunskap är arbetet med att bekämpa barnfattigdomen viktigt både för den enskilde individen samt för samhället i stort.

4.3 Barnfattigdom i Sala kommun

Att växa upp i fattigdom har en starkt negativ inverkan på barns möjligheter att tillgodogöra sig sina rättigheter och till goda livschanser. Det som för många andra är små kostnader sätter hinder för deltagande i det som är kostnadsfritt t.ex. en bussbiljett, avgifter för fritidsaktiviteter eller utrustning.

---

⁴ Rapport 2018 Barnfattigdom i Sverige, Rädda Barnen

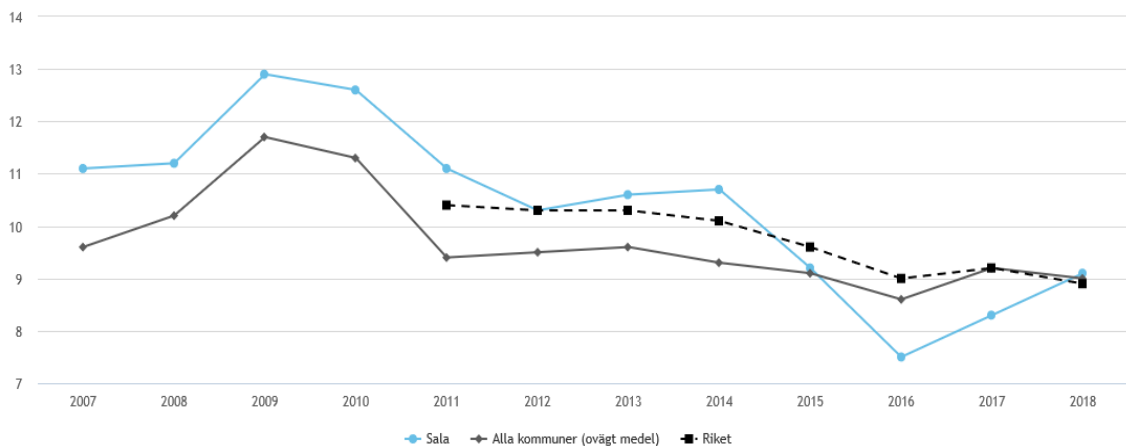
⁵ Lokala handlingsstrategier mot barnfattigdom, Anna Angelin Tapio Salonen

Alla barnfamiljer ska därför ha rätt till insatser som t.ex. arbete, utbildning eller behandling från kommunen i samverkan och samordning med regionen och staten. Syftet är att man inte skall behöva uppbära ekonomiskt bistånd mer än 9 månader. Det kommer vara positivt för det enskilda barnet, för familjen och för samhället.

Det rådande läget tydliggör behovet av ett starkt samhälle. ”Som tidigare nämnts finns det ingen entydig definition på barnfattigdom. Av den anledningen kan statistik till viss del vara missvisande vilket man bör ha i åtanke. Inom offentlig statistik finns även svagheter såsom ”mörkertal”. Detta gör att man inte kan garantera en sann bild av till exempel barnfattigdom då alla familjer i ekonomisk utsatthet till exempel inte söker ekonomiskt bistånd. Utifrån detta går det inte säkert att säga hur stor barnfattigdomen i Sala kommun är. Följande avsnitt ger en grundläggande beskrivning av barnfattigdomen i Sala.

Enligt Rädda barnens rapport *Barnfattigdom i Sverige 2018* så uppgick barnfattigdomen, andel barn 0-17 år i ekonomiskt utsatta hushåll, år 2016 till 9,3 procent av alla barn i Sverige. I Sala kommun var totala andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll 7,6 %.⁶

Enligt Kolada var det år 2016 7,5 % av invånarna i Sala kommun mellan 0-19 år som levde i ekonomiskt utsatta hushåll. Andelen invånare mellan 0-19 som lever i ekonomiskt utsatta hushåll har under år 2017 ökat till 8,3 % och under år 2018 var andelen 9,1 %.⁷

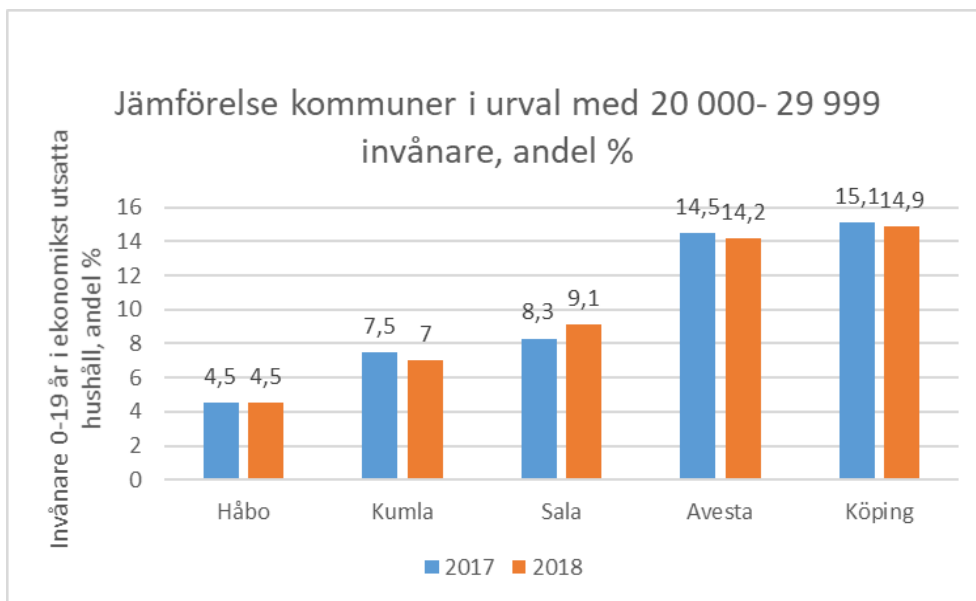

⁶ Rapport 2018 Barnfattigdom i Sverige, Rädda Barnen

⁷ Kolada, Kommun – och Landstingsdatabasen, www.kolada.se

Diagrammet visar trenden för alla kommuninvånare 0-19 i ekonomiskt utsatta hushåll, Kolada.⁸ Jämför man trenden i Sala kommun från år 2014 fram till och med år 2016 har andelen invånare mellan 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll minskat. Trenden vänder sedan och ökar både under år 2017 samt år 2018. 2018 ligger Sala kommun strax över rikets medel.

För att få en bild av hur stor andel av Sala kommuns barn och unga som lever i ekonomiskt utsatta hushåll har en jämförelse gjorts med kommuner i liknande storlek med geografisk närhet. Jämförelsen omfattar fem kommuner, Sala inkluderat, med 20 000-29 999 invånare år 2017 samt år 2018 som lever i ekonomiskt utsatta hushåll.

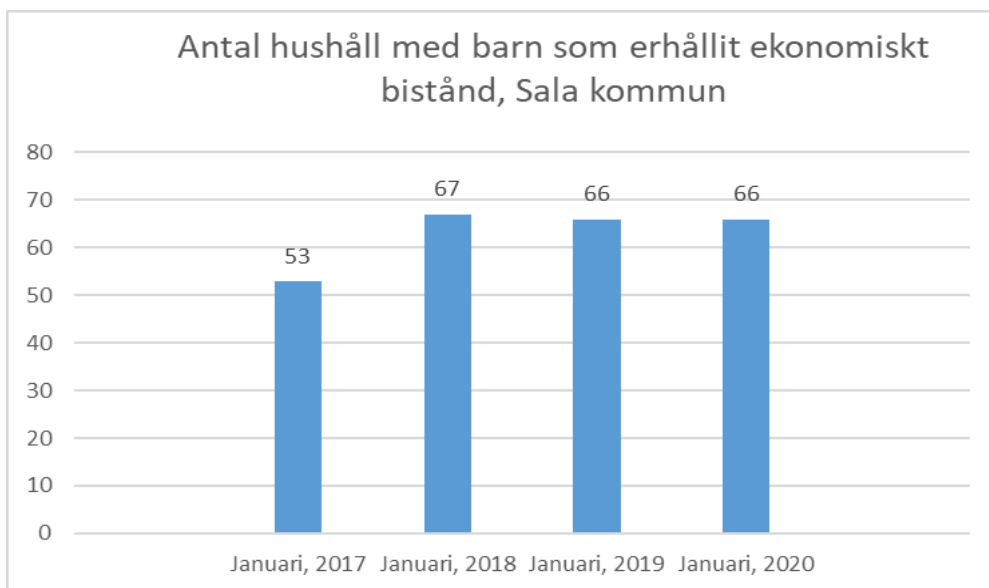
Siffrorna är hämtade från Koladas databas för jämförelser.⁹ Enligt siffrorna minskar eller ligger andelen invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll på samma nivå mellan år 2017 till år 2018 utom i Sala där siffran ökar. I jämförelse mellan dessa fem städer där Köping har högsta andelen barn i ekonomiskt utsatta

⁸ Kolada, Kommun – och Landstingsdatabasen, www.kolada.se

⁹ Kolada, Kommun – och Landstingsdatabasen, www.kolada.se

hushåll på 14,9 % år 2018 så hamnar Sala i mitten på 9,1 % och lägsta andelen har Håbo på 4,5 %.

Nedan visas graf över antal hushåll med barn som beviljats ekonomiskt bistånd januari månad år 2017-2020 i Sala kommun. Siffrorna är hämtade från verksamhetssystem Procapita. Man kan se att år 2018 har det skett en ökning av antalet hushåll med barn som erhållit ekonomiskt bistånd. Siffran ligger sedan konstant år 2019 samt år 2020.

Ett utdrag ur Procapita för maj månad 2020 visar att det är 276 hushåll i Sala kommun som beviljats insats ekonomiskt bistånd. I dessa hushåll fanns totalt 354 vuxna individer samt 140 stycken barn.

Senaste rapporten från Statistiska centralbyrån visar att det år 2019 bor drygt 5 000 barn mellan 0-19 år i Sala kommun. Siffran anvisar att drygt var femte av Salas 22 894 invånare är barn mellan 0-19 år. Om man utgår från Koladas statistik som anger att år 2018 levde 9,1 % av invånarna mellan 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll innebär detta att cirka 460 barn lever i ekonomisk utsatthet i Sala kommun.

Ur verksamhetssystemet som används av enheten för Ekonomiskt bistånd i Sala kommun kan man i dagsläget inte få ut antalet mottagare av ekonomiskt bistånd efter område. Inte heller de stora statistiktjänsterna som finns att tillgå som till exempel Kolada delar in statistiken i områden i mindre kommuner såsom Sala. Utifrån detta finns inget enkelt sätt att mäta var i kommunen barnfattigdomen finns.

5 VAD GÖRS I SALA KOMMUN

Arbetet med att genomföra olika åtgärder i Sala kommuns verksamheter för att motverka barnfattigdom pågår redan. Ett exempel är att det används barnchecklistor i ärendeberedning för att säkerställa att barnperspektivet beaktas i tjänsteskrivelser.

Skuldrådgivning

I Sala kommun finns tillgång till budget- och skuldrådgivare. Hit kan alla med behov av råd och stöd i ekonomiska frågor vända sig. I de fall det finns barn i hushållen arbetar man aktivt med att stötta föräldrarna i hur man kan hantera att ekonomiska resurser fattas. Budget- och skuldrådgivaren kan i de fall barnen är äldre inkludera dem i ekonomisk rådgivning samt stötta föräldrarna med tips och tankar kring vad de kan göra som familj till små eller inga kostnader alls.

Arbete för ökad psykisk hälsa

På kommunövergripande nivå pågår kontinuerligt arbete för ökad psykisk hälsa i enlighet med de samverkansöverenskommelser som gäller för kommuner och regionen i Västmanland. Ekonomisk utsatthet är en riskfaktor för psykisk ohälsa. En utbildningsinsats för kommunanställda i metoden Mental Health First Aid (MHFA) pågår sen 2019 och syftar till att upptäcka tecken på psykisk ohälsa och genom rätt bemötande kunna hjälpa. Hittills har ca 230 personer utbildats. En delutbildning i MHFA riktar sig till vuxna som hjälper unga från 13 år.

Kuratorer inom elevhälsan på högstadiet och gymnasiet samt arbetsmarknadskonsulenter som arbetar med unga inom kommunala aktivitetsansvaret har fått utbildning i metoden Supported education som syftar till hjälpa unga med psykisk ohälsa vidare till högre studier, eller tillbaka till pågående studier vid hög frånvaro. Implementering påbörjas under hösten 2020. Att klara av skolan är en viktig skyddande faktor mot psykisk ohälsa.

Sala kommun ingår även i en länsövergripande processöversyn gällande stöd, vård och behandling av barn, unga och unga vuxna (0 – 24 år) med upplevd psykisk ohälsa i Västmanland. Den första delen av arbetet ska vara klar 31 oktober 2020, därefter påbörjas fördjupande utredningar av identifierade problemområden.

5.1.1 KONTORET FÖR VÅRD OCH OMSORG

Samtliga medarbetare inom Individ- och familjeomsorgen samt delar av funktionsnedsättningsområdets verksamheter har under 2019-2020 gått en endags utbildning om Barnkonventionen och vad detta innebär. Enheterna har sedan arbetat för att implementera Barnkonventionen i sitt dagliga arbete.

Barn och Ungdomsenheten

Arbetar aktivt för att implementera Barnkonventionen i det dagliga arbetet. Alla utredningar utgår från barnets bästa i centrum (BBIC). Verksamheten håller också på att arbeta för att medborgare ska kunna använda e-tjänst på Sala kommuns hemsida för att göra orosanmälan. I de fall där man ser att behov av ekonomisk stöttning finns sker samverkan mellan BoU och enheten för ekonomiskt bistånd.

Ekonomiskt bistånd

Enheten för ekonomiskt bistånd har i alla utredningar ett avsnitt för barnperspektivet. För de personer som är aktuella för ekonomiskt bistånd i sex månader eller mer och har barn i hushållet betalas 500 kronor per barn ut inför varje jul, en så kallad julpeng samt en fritidspeng om 500 kronor per person i hushållet per år.

Boendesamordnare

Sedan år 2018 har Vård- och omsorgskontoret en medarbetare anställd som boendesamordnare. Tjänsten innebär att samarbeta med hyresvärdar för att aktivt erbjuda råd och stöd till individer som riskerar avhysning från en bostad. Detta är ett viktigt arbete för att förhindra att familjer med barn blir avhysta.

Biståndsenheten

I utredningar som rör eller berör barn erbjuds barn att komma till tals på olika sätt. Biståndsenheten försöker anpassa insatser som beviljas med hänsyn till hur det påverkar barn. Insatser enligt LSS, Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, är avgiftsfria vad gäller omvårdnad och enligt SoL, Socialtjänstlag (2001:453), inkomstprövade. Detta gör att familjers ekonomiska situation inte är avgörande för om individer med behov av stöd enligt LSS eller SoL kan få insatser.

ANDT-förebyggande arbete

Inkluderar främst prioriteringar för att minska tillgång och efterfrågan på alkohol, narkotika, doping och tobak, samt attityd- och kunskapshöjande insatser. Barn och unga är den huvudsakliga målgruppen för arbetet och för dem ska nolltolerans gälla både alkohol, narkotika, doping och tobak.

5.1.2 KULTUR OCH FRITID

Vid bidragsansökningar inom Kultur och fritid är barn och ungas aktiviteter prioriterade.

Kulturutvecklare

Kulturutvecklare utgår från Sala kommuns kulturprogram 2020-2023. Enligt de nationella kulturpolitiska målen ska politiken särskilt uppmärksamma barn och ungas rätt till kultur.

RIK-skola

Rik-skolan (Rörelse, Idrott och Kultur i skola) är en kommunal verksamhet som bygger på ett samarbete mellan skola, föreningsliv och Kultur och fritid. RIK-skola riktar sig till elever i åk 1-3 i Sala kommun och genomförs inom skoldagens ram. Syftet med RIK-skolan är att förenkla möjligheten för alla barn att pröva ett stort utbud av kultur- och fritidsaktiviteter.

Ungdomslokalen

Ungdomslokalen, Lokal 17, bidrar med olika alternativ för kulturutövande, bl.a. genom Ung Kultur möts (UKM) som skapar mötesplatser i form av festivaler där unga människor på olika sätt får uttrycka sig kreativt och konstnärligt för en publik.

Biblioteket

Bibliotekets uppdrag är att verka för demokrati, yttrande- och åsiktsfrihet, prioriterat i uppdraget är barn. Verksamheten ska nå barn och deras föräldrar och arbetar mot olika samverkansparter. Verksamheten är i stort kostnadsfri för alla.

Fritid

Sala kommun tillämpar en så kallad noll-taxa för föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet i kommunens hyreslokaler. Det betyder att föreningen inte har några utgifter kopplade till lokalen när barn- och ungdomar bedriver tränings eller matchverksamhet. Ett kommunalt aktivitetsstöd betalas till föreningslivet för genomförda aktiviteter, 2020 uppgår stödet till 6kr/deltagare per genomförd aktivitet. Noll-taxan kopplat med det kommunala aktivitetsstöd som betalas till föreningslivet för genomförda aktiviteter möjliggör en väldigt liten kostnad för föreningen och i förlängningen medlemmen för att bedriva t.ex. idrott. Vilket i sin tur möjliggör en låg medlemsavgift eller aktivitetsavgift för att minska de socioekonomiska skillnaderna hos utövaren.

Avgiftsfria lovaktiviteter får genomföras i kommunens lokaler under loven. Den avgiftsfria möjligheten för bokning gäller alla invånare i Sala kommun, oavsett föreningstillhörighet eller som privat bokare.

Fritidsutvecklare

Vid varje ärendehantering, med yttrande eller skrivelse till kultur- och fritidsnämnden ska ett särskilt beaktande tas till FN:s konvention om barnets rättigheter och en barnkonsekvensanalys göras.

5.1.3 KONTORET FÖR BARN OCH UTBILDNING

Barn och utbildningskontoret erbjuder kostnadsfri grundskola för samtliga barn i Sala kommun.

Förskola

En förskola i Sala kommun erbjuder platser på kvällar och nätter.

Grundskola och gymnasieskola

Samtliga skolor har tillgång till Elevhälsan som arbetar med barn som har behov av extra stöd av olika anledningar. Skolsköterska och kurator finns tillgängliga för alla elever inom skolan. Samtliga medarbetare inom skolan arbetar med orosanmälan till socialtjänsten om det uppmärksammas oro av något slag för en elev.

Vid heldagsutflykt ansvarar skolan för matsäck. Samtliga elever från årskurs 1-9 får tillgång till surfplatta alternativt dator via skolan. Tillgång till utrustning vid fysisk aktivitet, främst vinteraktiviteter, finns till viss del att låna av skolan vid friluftsdagar och gymnastik. Vissa skolor erbjuder läxhjälp till samtliga elever.

Kulturskola

Kulturskolan har rabatterad avgift om fler barn ur samma familj går på aktiviteter eller ett barn deltar i fler olika aktiviteter.

Fritids

Det finns möjlighet för barn att gå på fritids kostnadsfritt av sociala skäl.

5.1.4 KONTORET FÖR HÅLLBAR TILLVÄXT

ARBETSMARKNADSENHETEN

Arbetsmarknadsenheten arbetar aktivt med att erbjuda arbetsmarknadspolitiska insatser som stärker arbetssökandes kompetens och möjligheter att få ett arbete.

För barn till arbets sökande föräldrar finns ett symboliskt värde i att vårdnadshavare har en sysselsättning att gå till om dagarna. Verksamheten erbjuder olika former av aktiviteter, praktik, arbetsträning, skyddade anställningar och projekt och gör individuella planer med sina deltagare.

Jobbcenter

Jobbcenter är en jobbförberedande verksamhet som finns till för att hjälpa försörjningsstödstagare att ta sig närmare arbetsmarknaden och hitta vägar till att bli självförsörjande. Samverkar med enheten för Ekonomiskt bistånd.

Kommunernas aktivitetsansvar KAA

Uppsökande verksamhet av ungdomar 16-20 år som är folkbokförda i Sala kommun, saknar gymnasieexamen och inte är inskrivna i skolan. Har ett redovisningsansvar till Skolverket om vad ungdomarna gör samt ett aktivitetsansvar att erbjuda studiemotiverande insatser. Har kontakt med ungdomar med minst tre månaders mellanrum om de inte har en pågående insats.

Fritidsbanken

Arbetar med att kostnadsfritt låna ut fritidsutrustning till invånare i Sala kommun.

Feriearbete

Alla ungdomar i årskurs 1 och 2 på gymnasiet erbjuds möjlighet att söka feriearbete samtliga skollov.

Kvinna in i Sverige

Arbetar med kvinnor som saknar studier och inte har förankring på arbetsmarknad för att de ska närma sig arbetsmarknaden. Många av deltagarna har familj med barn.

Samhällsorientering/SFI

Arbetar för att individer som är nyinflyttade i Sala kommun och/eller långt ifrån arbetsmarknaden ska få information om hur samhället fungerar och kännedom om stödfunktioner i vårt samhälle inom bland annat studier, arbetsmarknad, hälsa och barn/familj.

Flyktingmottagning

Tar emot nyanlända till Sala kommun och hjälper dem att ansöka om de bidrag som de har rätt att söka. I avvaktan på att bidrag/ersättningar kommer igång kan de nyanlända ha behov av att söka om ekonomiskt bistånd vilket också mottagningen hjälper till med.

5.2 Förslag på åtgärder

Ett viktigt utvecklingsområde är samverkan och samarbete med interna och externa aktörer. Alla verksamheter är viktiga för att utjämna skillnader. Alla har ett ansvar att arbeta med frågan om barnfattigdom i Sala kommun. I arbetet är det viktigt att ha ett lokalt perspektiv och se vad vi kan göra för att utjämna skillnader i barns uppväxtvillkor. Nedan följer förslag på insatser som tydliggör prioriterade områden som skapar förutsättningar för en minskning av andelen barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll. Förslag till insatser är både på övergripande nivå samt specifikt för vissa kontor inom kommunen.

Kontor	Insats/Åtgärd	Mål/syfte	Kostnad
Övergripande, samtliga kontor under Kommunstyrelsens förvaltning	Upprätta handlingsplan mot barnfattigdom	Synliggöra hur verksamheter kan arbeta för att förebygga barnfattigdom. Målet är att halvera antalet barn i ekonomisk utsatthet till år 2030	Nej
	Sträva efter att förbättra samverkan och samordning mellan samhällets alla verksamheter som möter barn i vardagen	Familjer och barn som har behov av stöd ska uppmärksammas och få hjälp och stöd i ett tidigt skede	Nej
	Utse medarbetare som får till uppgift att bevaka barnrättsfrågor i verksamheterna	Strategiskt och långsiktigt arbete med att sprida information och kunskap samt att bevaka att barns rättighet efterlevs i beslut som fattas	Nej
Kontoret för vård och omsorg	Skapa rutiner för att tydliggöra barnperspektivet i handläggning av ekonomiskt bistånd	Att öka och tydliggöra barnrättsperspektivet i prövningar av ekonomiskt bistånd	Nej

	Motivera personer med låg utbildningsnivå till studier	Att öka individers möjligheter till egen försörjning	Nej
	Arbeta med kommunal hyresgaranti	Minska risken för att individer blir avhysta alternativt de som redan blivit av med sin bostad får möjlighet till en ny bostad. I denna fråga aktivt arbeta med att prioritera de familjer som har barn i hushållet.	Nej, bidrag för hyresgaranti kan sökas hos Boverket
	Arbeta för att utöka uppsökande verksamhet riktat mot socioekonomiskt utsatta grupper	Öka individers möjlighet till kunskap om rättigheter samt stöd som finns att få	Ja
	Arbeta för att personer som själv saknar förmåga skall komma ut i rätt ersättning och tillgodogöra sig de stödinsatser som finns i samhället	Öka individers möjligheter att tillvarata de stödinsatser som finns i samhället och genom detta undvika ekonomisk utsatthet. Tjänst/del av tjänst som aktivt arbetar med dessa frågor för hela kontoret för vård och omsorg	Ja
Kultur och fritid	Utöka programverksamheten inom Biblioteket	Nå fler barn och deras föräldrar	Ja

	<p>Stärka närheten till aktivitetsområden från sitt boende, för barn och ungdomar. Samt utöka antalet aktivitetsområdet i närområdet, för barn och ungdomar.</p> <p>Strukturerat jobba för att säkerställa att aktivitetsområden finns med i planeringsarbetet av infrastruktur och detaljplaner.</p>	<p>En svensk studie presenterad av Riksidrottsförbundet visar att invånare som har fyra motionsanläggningar eller fler inom en kilometer från bostaden rör sig 5,5 minuter mer per dag jämfört med invånare med en anläggning eller mindre.</p> <p>Liknande forskning visar också ett starkt samband mellan tillgång till idrottsanläggningar och fysisk aktivitet hos barn och ungdomar specifikt. Långa avstånd till anläggningar hindrar barns och ungdomars rörelse och medför ökade kostnader för individen.</p>	<p>Nej, i skapa rutiner för att säkerställa fokus i samhällsplanering av infrastruktur och detaljplaner.</p> <p>Ja, i att bygga och underhålla nya samt gamla aktivitetsområden.</p>
Kontoret för barn och utbildning	Erbjuda frukost samt frukt under eftermiddagen till samtliga barn	Att alla barn ska ha god kost och energi för att kunna prestera i skolan	Ja
	Tillgång till läxhjälp vid flera tillfällen i veckan	För att fler barn ska nå kunskapsmålen	Ja
	Undersöka om ersättningskrav på familjer där kännedom om ekonomiska svårigheter finns bör nedsättas eller avskrivas så att ersättningsärendet inte skickas	Att ingen familj får ekonomiska problem i och med kostnad i skolan	Ja

	vidare till inkasso. Ersätta med samtal eller andra åtgärder i stället.		
	Arbeta aktivt för att tillgodose varje enskilt barns behov av särskild och anpassad undervisning	Att alla barn ska få rätt hjälp för att nå målen	Ja/Nej
	Matlådor av överbliven lunchmat som kan skickas med elever hem. Åtgärden får inte utformas så att den pekar ut barn eller kränker barns självkänsla eller integritet.	Ge möjligheter till elever i familjer med ekonomiska svårigheter till ytterligare en måltid på kvällen.	Nej
Kontoret för hållbar tillväxt, Arbetsmarknadsenheten	Arbeta för att öka samverkan med skola samt föreningar kring Fritidsbanken	Nå ut till fler invånare i Sala kommun med utbud som erbjuds	Nej
	Öka Fritidsbankens tillgänglighet och utlåning av utrustning till fördel för de som inte har möjlighet	Nå alla barn som har behov av fritidsutrustning för att tillgodose behovet av utrustning både i skolans fritidsverksamhet samt privat fritidsverksamhet	Ja

	att själv införskaffa fritidsartiklar		
	Öka samverkan med verksamheter i Sala kommun för att öka antalet ferie- och praktikplatser	Kunna erbjuda fler individer ferie- och praktikplatser	Nej
	Att i ESF-projektet "Vägar framåt" arbeta studiemotiverande med ungdomar redan från 13 års ålder.	Öka antalet barn som slutför grundskolestudier och går vidare till gymnasiet	Ja
	Återuppta Silverlotsen	Att kunna ge snabb och effektiv hjälp för kommunens medborgare i frågor som rör studier, arbete och försörjning.	Nej
	Utbilda språkstödjare för att kunna stötta nysvenskar i sitt föräldraskap.	Förkorta tiden att ta sig ut i sysselsättning.	Nej

6 AVSLUTNING

Barnfattigdom är en stor fråga med många olika delar. En svårighet är att det som framförallt påverkar i frågan är insatser på nationell nivå och berör bland annat socialförsäkringssystemet och arbetslösheten. I arbetet mot barnfattigdom är det av vikt att se vad som kan göras på lång sikt och vad som kan göras omgående för att förbättra den nuvarande situationen för barn och unga. Sala kommun gör redan idag flertalet olika åtgärder för att motverka barnfattigdomen. Fler av åtgärderna går att utveckla och systematisera. En del av de åtgärder som föreslås ryms inom budget medan andra behöver ekonomisk förstärkning för att genomföras.

Att ta fram statistik kring barnfattigdom är en svår process. En av anledningarna kan vara att definitionen för barnfattigdom inte är entydig, en annan att de variabler som finns i statistiktjänster och datasystem inte alltid stämmer överens med den information som behövs för att mäta barnfattigdom. Det finns troligen ett mörkertal i statistiken samt familjer som inte omfattas av definitionerna för barnfattigdom men ligger väldigt nära i och med en låg inkomststandard.

I fler av de föreslagna insatserna mot barnfattigdom omfattas samtliga barn i Sala kommun, vilket gör att även de barn som inte faller under definitionerna av barnfattigdom får del av aktiviteter och stöd. Utifrån det kan även de barn som lever med knappa förutsättningar men inte omfattas av definitionerna för barnfattigdom få en bättre situation i kommunen.

Handlingsplan mot barnfattigdom
Kommunstyrelsen

SALA KOMMUN

Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

Vård och omsorg
Ingrid Strandman
Socialchef

Social- och arbetsmarknadsnämnden

MISSIV

Förslag på Sala kommuns ställningstagande gällande förnyad rekommendation till kommunerna om gemensam finansiering av stöd för en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård under perioden 2025 - 2028

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

De fem Nationella Kvalitetsregistren som ingår i rekommendationen är BPSD, Svenska Palliativregistret, RiksSår, Senior alert och SveDem.

Brukarundersökningar görs inom myndighet- och utförarverksamhet, funktionshinderområdet, individ- och familje-omsorgen för placerade ungdomar. En utveckling pågår för brukarundersökning gällande öppna insatser inom social barn- och ungdomsvård. Den totala kostnaden för Sala kommuns invånare är (under kommande period) max 1. 95 kr/invånare per år under perioden 2025 – 2028.

Beskrivning av de aktiviteter den gemensamma finansieringen omfattar

Arbetet med stöd till kunskapsstyrning i socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården är brett och bedrivs av en mängd olika aktörer på såväl nationell som på regional och lokal nivå. De aktiviteter som kommer att bedrivas med stöd av den föreslagna rekommendationen är en del av en större helhet, där SKR tillsammans med kommunerna har identifierat behov av en långsiktig samverkan och ett hållbart stöd. Arbetet bidrar till en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård genom att ge förutsättningar för:

- Att följa upp kvalitet och resultat samt att analysera dessa – genom kvalitetsregister, brukarundersökningar och stöd för individbaserad systematisk uppföljning.
- Brukarinflytande genom brukarundersökningar
- Stöd till analys och verksamhetsutveckling utifrån den kunskap som genereras av ovanstående.
- Prioritering och medverkan i framtagande av olika kunskapsstöd – för att dessa ska anpassas efter de faktiska behoven.
- Nationell samordning för att säkra det kommunala inflytandet över nationella utvecklingsarbeten.

Vård och omsorg

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta,

att föreslå till Kommunstyrelsen om en förnyad rekommendation till en gemensam finansiering av förnyat stöd till tilläggsfinansiering för kunskapsstyrning i socialtjänstens verksamheter och kommunal hälso- och sjukvård gällande kvalitetsregister, brukarundersökningar, och övriga tjänster som ingår i tjänsten.

Ingrid Strandman
Socialchef

Bilagor:

- 1 SKR – Förnyad rekommendation

Vård och omsorg

CHECKLISTA

Checklista avseende Barnperspektivet, Landsbygdsperspektivet och de Horisontella principerna

Förklaring om de olika begreppen finns nedan.

Barnperspektivet

Innebär insatsen att barn och ungdomars hälsa sätts i främsta rummet?	JA ☒	NEJ ☐
Påverkar denna insats barn och ungdomars sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter och situation till det bättre?	JA ☒	NEJ ☐
Innebär insatsen att barn och ungdomars rätt till en god hälsa beaktas?	JA ☒	NEJ ☐
Har barn och ungdomar fått möjlighet att uttrycka sin mening om insatsen?	JA ☐	NEJ ☒
Har särskild hänsyn tagits till barn och ungdomar med funktionsvariation - fysiskt och/eller psykiskt?	JA ☒	NEJ ☐
Tar insatsen hänsyn till barnkonventionens text om "till det yttersta av sin förmåga"?	JA ☒	NEJ ☐

Landsbygdsperspektivet

Bedömer ni att beslutet kommer att innebära särskilda konsekvenser för landsbygden – nu eller i framtiden?	JA ☐	NEJ ☒
Vid JA hur bedömer ni att beslutet påverkar:		
Att det blir svårare att bo på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det blir fler jobb på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐
Att det minskar tillgången till god service på landsbygden?	JA ☐	NEJ ☐

Horisontella principerna (tillgänglighet, icke-diskriminering samt jämställdhet)

Innebär insatsen risk för begränsad tillgänglighet?	JA ☐	NEJ ☒
Har icke-diskrimineringsperspektivet beaktats?	JA ☒	NEJ ☐
Kan beslutet utestänga någon från samhället?	JA ☐	NEJ ☒
Har man beaktat FN:s konvention angående rättigheter för personer med funktionsvariation när beslutet togs?	JA ☒	NEJ ☐
Om NEJ – varför inte?		

Vård och omsorg

Begreppsförklaring

Barnkonventionen/barnperspektivet

Barnkonventionen tar upp barnets situation ur många synvinklar och skall naturligtvis främja helhetssynen på barnen. Enligt FN är alla under 18 år barn.

Barnens bästa i främsta rummet

- Beaktas barnets rättigheter, främst rätten till trygghet och rätten till liv och utveckling i beslutsfattandet?
- Har en sammanvägning av olika intressen gjorts?

FN:s barnkommitté har uttalat principen om att barnets bästa alltid ska beaktas och väga mycket tungt. Det kan dock finnas situationer då andra intressen kan väga tyngre, till exempel samhällsekonomiska eller säkerhetspolitiska. Principen om barnets bästa ska ges absolut prioritet när det gäller adoption och rätt till skydd mot missförhållanden och övergrepp. Till prioriterade rättigheter hör utveckling/utbildning.

Landsbygdsperspektivet

Kan de som bor och verkar på landsbygden bli diskriminerade eller åsidosatta?

Horisontella principer

Diskriminering sker när någon missgynnas eller kränks och missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Detta gäller även barn till personer med något av ovanstående diskrimineringsgrund.

Funktionshinderspolitiken innebär att alla människor, oavsett funktionsförmåga, ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter.

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

2024-01-26

Kommunstyrelserna

Meddelande från styrelsen – Förnyad rekommendation till kommunerna om gemensam finansiering av stöd för en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård

Ärendenummer: SKR2023/01554

Förbundsstyrelsen beslut

Styrelsen för Sveriges kommuner och regioner (SKR) har vid sammanträde den 26 januari beslutat:

- **Att** rekommendera kommunerna att årligen, till SKR, gemensamt tilläggsfinansiera viktiga förutsättningar för en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård om sammanlagt 19,5 mkr (dvs max 1,95 kr per invånare) under åren 2025-2028.
- **Att** rekommendera kommunerna att meddela sitt ställningstagande till SKR senast 30 juni 2024.
- **Att** kostnaden fördelas per kommun utifrån beräkningsmodellen för SKRs medlemsavgift vilken baseras på befolkningen i respektive kommun. Kommuner med över 200 000 invånare får 10% rabatt.

Behov av ställningstagande från alla kommuner

För att tjänsterna ska kunna tillhandahållas nationellt med stöd av SKR behöver merparten av kommunerna anta rekommendationen. Om inte merparten av kommunerna antar rekommendationen kan SKR inte säkra att tjänsterna och stödet kommer att kunna erbjudas nationellt framöver.

Varje kommun behöver meddela SKR sitt ställningstagande. Beslutet fattas i relevant instans i respektive kommun och meddelas skriftligen till SKR senast den 30:e juni 2024.

Skicka kommunens ställningstagande till registrator@skr.se med hänvisning till ärendenummer SKR2024/00089.

Bakgrund

Socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården står inför komplexa utmaningar. Att samarbeta nationellt är ett sätt att möta dessa utmaningar. Att nationellt samla stöd för en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och

sjukvård handlar om att effektivisera och rationalisera för att undvika dubbelarbete och öka chanserna för att rikta resurserna rätt. Målet är att uppnå ett bättre resultat för de invånare som är i behov av samhällets stöd.

SKR arbetar sedan 2020 på kommunernas uppdrag och inom ramen för en rekommendation om: Gemensam finansiering för en långsiktig kunskapsstyrning inom socialtjänstens verksamheter (18/00295 och 22/00731) för att stödja utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst. Bakgrunden till rekommendationen är att flera av de statsbidrag som tidigare riktades till dessa områden avslutades och omvandlades till generella statsbidrag. De tjänster och stöd som ingår i rekommendationen har inte heller tidigare finansierats inom ramen för SKR:s ordinarie medlemsavgift.

Den nuvarande rekommendationen gäller till och med 2024. För att kunna fortsätta arbetet 2025-2028 behöver därför kommunerna göra ett nytt ställningstagande.

Innehåll

Arbetet med stöd till kunskapsstyrning i socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården är brett och bedrivs av en mängd olika aktörer på såväl nationell som på regional och lokal nivå. De aktiviteter som kommer att bedrivas med stöd av den föreslagna rekommendationen är en del av en större helhet, där SKR tillsammans med kommunerna har identifierat behov av en långsiktig samverkan och ett hållbart stöd. Arbetet bidrar till en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård genom att ge förutsättningar för:

- att följa upp kvalitet och resultat samt att analysera dessa – genom kvalitetsregister, brukarundersökningar och stöd för individbaserad systematisk uppföljning,
- brukarinflytande genom brukarundersökningar,
- stöd till analys och verksamhetsutveckling utifrån den kunskap som genereras av ovanstående,
- prioritering och medverkan i framtagande av olika kunskapsstöd – för att dessa ska anpassas efter de faktiska behoven,
- nationell samordning för att säkra det kommunala inflytandet över nationella utvecklingsarbeten.

Rekommendationen samt arbetet under 2020-2023 år redovisas i bilaga 1 och 2.

Sveriges Kommuner och Regioner
Ordförande
Anders Henriksson

2024-01-26

Avdelningen för vård och omsorg
Camilla Wiberg och Mari Forslund

Förnyad rekommendation till kommuner om stöd för en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård

Förslag till styrelsen

Att fatta beslut om en förnyad rekommendation till kommunerna om tilläggsfinansiering av viktiga förutsättningar för en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Rekommendationen gäller för åren 2025-2028.

Förankrings- och beslutsprocess under 2023:

- Nationell styrgrupp för kunskapsstyrning i socialtjänsten (S-KiS) kontinuerlig information och dialog.
- Information till Beredningen för primärvård och äldreomsorg 25 maj samt 14 december
- Information Beredningen för socialpolitik och individomsorg 15 juni
- Överläggning med Beredningen för socialpolitik och individomsorg 14 dec
- Information och dialog med Nationell samverkansgrupp för kunskapsstyrning i socialtjänsten (NSK-S) 22 maj samt 5 oktober
- Information till Nationellt nätverk för regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS) 16 maj och 4 oktober
- Information och dialog med VDO 28 augusti
- Information till Socialchefsnätverket 15 september
- Informationsbrev till alla social/förvaltningschefer 25 september
- Information till Arbetsutskottet 12 oktober
- Öppna dialogtillfällen för beslutsfattare i kommunerna under oktober och november
- Information på ”Aktuellt i socialtjänsten” 31 oktober.

Förslag till beslut

- **Att** rekommendera kommunerna att årligen, till SKR, gemensamt tilläggsfinansiera viktiga förutsättningar för en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård om sammanlagt 19,5 mkr (dvs max 1,95 kr per invånare) under åren 2025-2028.
- **Att** rekommendera kommunerna att meddela sitt ställningstagande till SKR senast 30 juni 2024
- **Att** kommunerna genom tilläggsfinansieringen bidrar till finansieringen av:
  - de nationella kvalitetsregister som kommunerna använder sig av för att säkra uppföljningen av den kommunala hälso- och sjukvården,
  - stöd för individbaserad systematisk uppföljning (ISU),
  - upphandling, samordning och utvecklingen av nationella brukarundersökningar inom socialtjänsten,
  - nationellt stöd för samverkan mellan kommuner och regioner om kunskapsstyrningen av hälso- och sjukvården,
  - nationell samordning och gemensamt nationellt utvecklingsarbete.
- **Att** arbetet fortsätter styras och ledas av en styrgrupp (S-KiS) med representanter från SKRs strategiska nätverk för socialtjänsten tillsammans med SKR (Socialchefsnätverket, NSK-S och RSS).
- **Att** kostnaden fördelas per kommun utifrån beräkningsmodellen för SKRs medlemsavgift vilken baseras på befolkningen i respektive kommun. Kommuner med över 200 000 invånare får 10% rabatt.

Inledning

SKR:s styrelse har fattat beslut om en rekommendation från SKR ”Gemensam finansiering för en långsiktig kunskapsstyrning inom socialtjänstens verksamheter” (18/00295 och 22/00731).

SKR arbetar på kommunernas uppdrag och inom ramen för tilläggsfinansiering för att stödja utvecklingen av en jämlik, jämställd och kunskapsbaserad socialtjänst. Arbetet omfattar idag områdena uppföljning, nationell samordning och samverkan med regionerna i ”Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård”.

För att säkra kommunalt inflytande över arbetet har en styrgrupp, Styrgrupp för nationell kunskapsstyrning socialtjänst – kommuner i samverkan (S-KiS) med företrädare från SKR:s strategiska nätverk på socialtjänstens område (Socialchefsnätverket, NSK-S och RSS) tillsammans med SKR ansvarat för styrning och ledning av arbetet.

Den nuvarande rekommendationen gäller, efter ett beslut av styrelsen om förlängning med ett år, till och med 2024. För att kunna fortsätta arbetet behöver därför SKR:s styrelse och kommunerna göra ett nytt ställningstagande för det fortsatta arbetet.

Socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården står inför komplexa utmaningar. Att samarbeta nationellt är ett sätt att möta dessa utmaningar. Att nationellt samla stöd för en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård handlar om att effektivisera och rationalisera för att undvika dubbelarbete och öka chanserna för att rikta resurserna rätt. Målet är alltid att uppnå ett bättre resultat för de invånare som är i behov av samhällets stöd.

Arbetet inom den gemensamma rekommendationen bidrar till en kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård genom att ge förutsättningar för:

- möjlighet att följa upp kvalitet och resultat samt att analysera dessa – genom kvalitetsregister, brukarundersökningar och stöd för individbaserad systematisk uppföljning,
- brukarinflytande genom brukarundersökningar,
- stöd till analys och verksamhetsutveckling utifrån den kunskap som genereras av ovanstående,
- prioritering och medverkan i framtagande av olika kunskapsstöd – för att dessa ska anpassas efter de faktiska behoven,
- nationell samordning för att säkra det kommunala inflytandet över nationella utvecklingsarbeten.

SKRs inriktningsdokument för åren 2024-2028 anger att ett mål för SKRs verksamhet är *en moderniserad och lättillgänglig socialtjänst med ett kunskapsbaserat och förebyggande arbete som sker i samverkan på såväl individ- som samhällsnivå.*

Även regeringen har uppmärksammat vikten av ett mer kunskapsbaserat arbete och den 1 juli 2025 förväntas en ny socialtjänstlag träda i kraft – där socialtjänsten förväntas bygga sin verksamhet på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Regionerna har beslutat om att samverka för att stärka kunskapsstyrningen för hälso- och sjukvården i Nationellt sammanhållet system för hälso- och sjukvård. Enligt Myndigheten för vård och omsorgsanalys står kommunerna för 37% primärvården. Nu pågår också utvecklingen av en nära vård på lokal och regional nivå. I detta nya landskap, som bland annat innebär att fler vårdas i hemmet, behöver huvudmännen för hälso- och sjukvården samverka och utgå från en gemensam kunskapsbas.

Kommunerna har sedan flera år tillbaka redan prioriterat dessa frågor och kraftsamlat genom att tilläggsfinansiera viktiga förutsättningar för ett kunskapsbaserat arbete i socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården.

Förslag om fortsatt arbete genom en förnyad rekommendation

Arbetet behöver fortsätta

Styrelsen har sedan 2018 då den nuvarande rekommendationen togs fram framhållit ett starkt stöd för innehållet i rekommendationen och man har därför gett kansliet ett uppdrag om att finna en långsiktig form för arbetet i samverkan mellan SKR och landets kommuner.

Omfattning och avgränsningar

Arbete med stöd till kunskapsstyrning i socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården är brett och bedrivs av en mängd olika aktörer på såväl nationell som på regional och lokal nivå. De aktiviteter som kommer bedrivs med stöd av den föreslagna rekommendationen är därmed en del av en betydligt större helhet. Även inom SKR pågår flera olika och varandra närliggande aktiviteter till stöd för mer kunskapsbaserade arbetssätt som finansieras både via medlemsfinansiering, överenskommelser och via tilläggsfinansiering av medlemmarna.

Staten bidrar med finansiering bland annat via uppdrag till myndigheter som bidrar till utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst. Regeringen har också aviserat att man ämnar teckna överenskommelser med SKR

2024-2028 för att stödja implementeringen av en ny socialtjänstlag samt avsätta medel för kommunernas egna arbete.

Denna förnyade rekommendation avser det stöd som kommunerna ställer sig bakom att bedriva gemensamt och som:

- det är rimligt att SKR som organisation hanterar,
- skapar värde när *samtliga kommuner* medverkar,
- behöver samordnas nationellt,
- behöver *bedrivas kontinuerligt och under lång tid* och därmed inte lämpar sig för finansiering genom mer kortvariga lösningar så som överenskommelser och
- inte ingår i SKR:s ordinarie medlemsavgift.

Inriktning är att det arbete som ryms inom rekommendationen kräver ett långsiktigt åtagande och samarbete mellan kommunerna och SKR. Den förnyade rekommendationen gäller under åren 2025-2028.

SKR kommer inför 2028 i samverkan med S-KiS och SKRs strategiska kommunnätverk ta fram underlag till SKR:s politiska ledning om behov och förutsättningar för en förnyad politisk rekommendation om övergripande inriktning, prioriteringar och finansiering för nästa fyraårsperiod.

Nedan beskrivs de områden som ingår i den förnyade rekommendationen 2025-2028:

Uppföljning och analys

Nationella kvalitetsregister

Kvalitetsregister är en källa för uppföljning av kvalitet och effektivitet inom kommunernas hälso- och sjukvård och en viktig del av kunskapsstyrningen.

De kvalitetsregister som används av kommunerna idag är:

- Senior alert – kvalitetsregister för trycksår, munhälsa, benbrott, viktminskning samt blåsdysfunktion
- Svenska palliativregistret – kvalitetsregister för verksamheter som vårdar personer i livets slut
- BPSD-registret – kvalitetsregister för personer med beteendemässiga och psykiska symtom vid demenssjukdom

- SveDem – kvalitetsregister för en god demensvård
- Rikssår – kvalitetsregister för svårläkta sår

Kommunerna medverkar genom rekommendationen i styr- och ledningsfunktionen för Nationella kvalitetsregister.

SKRs stöd underlättar administration både för berörda register och kommunerna som på detta sätt slipper skriva enskilda avtal med varandra. Det pågår också viktigt utvecklingsarbete med automatiserad informationsöverföring mellan register och verksamhetssystem.

Beräknad kostnad årligen: 10 mkr inkl. utveckling

Nationella brukarundersökningar

Brucarundersökningar är en viktig källa till information om hur brukarna upplever kvaliteten i verksamheterna, och används som ett kunskapsunderlag för utvecklings- och förbättringsarbete. Under 2023 deltog 204 kommuner och 30 privata aktörer i någon av undersökningarna. Följande brukarundersökningar samordnas av SKR:

- Utförarverksamheter inom funktionshinderområdet
- Myndighetskontakten inom funktionshinderområdet
- Myndighetskontakten inom Individ- och familjeomsorg
- Placerade barn och unga

Det pågår också utveckling av nya brukarundersökningar utifrån de behov som kommunerna har angett och i fortsättningen önskar:

- Öppna insatser inom social barn- och ungdomsvård

SKRs stöd omfattar att upphandla en gemensam undersökningstjänst, för att underlätta genomförandet för kommunerna och deltagandet för brukarna samt kvalitetssäkring av denna tjänst. Kostnader för förvaltning, samordning, stöd till användarna och utveckling av brukarundersökningarna ingår. Resultaten presenteras i databasen Kolada samt till anmälda verksamheter. Den digitala undersökningstjänsten ger också möjlighet för kommunerna att lägga till egna lokala frågor. SKR stödjer också kommunerna med analys av resultat.

Beräknad kostnad årligen: 2,5 mkr inkl. utveckling

Stöd för individbaserad systematisk uppföljning (ISU)

Individbaserad systematisk uppföljning (ISU) innebär att beskriva, mäta och dokumentera enskilda personers problem/behov, insatser och resultat och sammanställa informationen på gruppnivå för att ge kunskap om och underlag för utveckling av verksamheten och dess kvalitet. Genom ISU kan verksamheter utveckla lokal kunskap, som en del i beprövad erfarenhet. ISU är en central del av socialtjänstens omställning till att bli mer kunskapsbaserad, i enighet med förslagen i ny socialtjänstlag.

SKR stödjer arbetet genom samordning med nationella och regionala aktörer, utbildningar, nätverk och stödmaterial.

Beräknad kostnad årligen: 2,5 mkr

Samordning av kommunernas medverkan i Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård

Regionerna har gått samman och fattat beslut om att gemensamt långsiktigt delta i, stödja och finansiera en sammanhållen struktur för kunskapsstyrning ”Nationellt system för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvården”. Strukturen bygger på att nationella programområden (NPO) leder kunskapsstyrningen inom sina respektive områden. Det finns 26 st NPO, varav kommunerna medverkar i sex (barn och ungas hälsa, psykisk hälsa, primärvård, äldre och palliativ vård, rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin samt levnadsvanor).

Många av de kunskapsstöd som tas fram inom systemet för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård berör kommunernas verksamhet på olika sätt. Det finns behov av att former och förutsättningar för en meningsfull och ändamålsenlig samverkan mellan regionerna och kommunerna på nationell nivå.

SKR:s stöd består av stödja utvecklingen av strukturer för att nominera kommunala representanter, att stödja de kommunala representanterna, att stödja samordning av kommunernas svar på remisser samt att utveckla och stärka kommunernas medverkan.

Beräknad kostnad årligen: 1 mkr

Nationell samordning

Ovanstående aktiviteter samordnas och hålls samman av ett kansli för rekommendationen på SKR. Förutom ovanstående aktiviteter faciliterar kansliet strategiska nätverk och grupperingar med medlemmar för utveckling och stöd för en kunskapsbaserad socialtjänst. Följande ingår i den nationella samordning:

- Partnerskapet till stöd för kunskapsstyrning socialtjänsten – samordning mellan kommuner, RSS, SKR och myndigheter och gemensam utvecklingsarbete i prioriterade frågor.
- Stöd för samverkan mellan lokal (socialchefer) och nationell (myndigheter) nivå genom Nationell samverkansgrupp för kunskapsstyrning i socialtjänsten (NSK-S) för att stärka förutsättningar för lokal kunskapsstyrning.
- Leda utvecklingsprojekt som S-KiS fattar beslut om.
- Bereda underlag och vara ett administrativt stöd till styrgruppen för rekommendationen (S-KiS) om beslut och ställningstagande.
- Stödja de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) genom samordning, erfarenhetsutbyte och gemensam utveckling.

Beräknad kostnad årligen: 3,5 mkr.

Kostnadsramar

Dessa flesta av ovanstående stöd har aldrig finansierats av medlemsavgiften. Stöden har tidigare utvecklats med medel genom statliga överenskommelser samt genom tilläggsfinansiering från kommunerna. Undantaget är brukarundersökningarna som under de första fem åren finansierades av interna utvecklingsmedel på SKR.

Kostnaden utgår från samma princip som SKRs medlemsavgift och baserar sig på invånarantal med rabatt för de största kommunerna. Kostnaden är maximalt 1,95 per invånare om sammanlagt 19,5 mkr/årligen.

För att tjänsterna ovan ska kunna tillhandahållas nationellt med stöd av SKR behöver merparten av kommunerna anta rekommendationen. Om inte merparten av kommunerna antar rekommendationen kan SKR inte säkra att tjänsterna och stödet kommer att kunna erbjudas nationellt framöver.

Se bilaga för mer information om det arbete som har bedrivits inom ramen för nuvarande rekommendation

En kunskapsbaserad socialtjänst ger rätt stöd utifrån behov – tillsammans bidrar vi till jämlika levnadsvillkor!